ابوهريره

رضى الله عنه

ليكوال: محمدعلي الدوله
ژباړن: عبدالمتين "متين"

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

ځانګړ تیاوې:

نوم :ابوهریره رضی الله عنه

لیکوال :محمدعلي الدوله

فارسي ژباړن: محمد ګل ګمشادزهي

پښتو ژباړن:عبدالمتين "متين"

کمپوز: ریان علمی مرکز

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړلیک

صفحه	سرلیک
	دوسي ځوان
	مسلمان ځوان
	مهاجر مؤمن
	د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سره
	د بحرین امیر
	ښوونکی صحابي
	دمدینې امیر
	پرهېزګار عابد
	د ابوهریره رضی الله عنه د ژوند وروستۍ ورځ
	د ابوهریره یاد ژوندی پاتي شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیله او مننه

درنو لوستونکو! مخ ته پروت کتاب مو چي د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د نژدې ملګري او ستر صحابي حضرت ابوهریره رضی الله عنه ژوند، سیرت ، کړه وړه او ... پکي ځېړل شوي دي یوه ورځ راته یوه ملګري چي له نیټ نه یې راااخستی وو، راکړ. تر لږ لوستلو وروسته مي هوډ وکړ چي پښتو ته یې واړوم،خو داچي نه مي تر اوسه ژباړه کړې وه اونه مي ځان دهغې وړ باله خو میني یې دې ته وهڅولم چي دا کار وکړم.

کتاب د کمپیوټر په یوه پروګرام کي او ماېې په بل هغه کي ژباړه شروع کړه، د ژباړي وخت اوږد نشواو نژدې په دوو اونیو کي له نورو کارونو سره یو ځای خلاص شو.

درنو لوستونکو! څنګه چي مي مخکي وویل، تر اوسه مي ژباړه نه وه کړې، نو ممکن ډېري تېروتني ولري، هیله ده غذر مو ومنئ.

په پای کي د خپل مشر تره له کشر زوی بشیر احمد ریان نه مننه کوم چي د کتاب په کتلو ، ډیزاین او چاپ کي یې تر ماډېري منډي کړې دي، کور یې ودان او له الله تعالی نه ورته اجر ونه غواړم.

ستاسو د کامیابي په هیله.

عبدالمتین متین

۲۰۰۹مارچ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالۍ

✶ هغه چا ته چې د انسانیت د ستر لار ښود صلی الله علیه وسلم او د هغه د ملګرو ژوند او کړنو په رڼا کې خپلې چارې پر مخ بیایې.

✶ خپل پلار او ترونو ته مې چې تر اوسه یې زما غوښتنو ته په نه ځواب نه دی راکړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دو سي ځوان

عبدالشمس بن صخر، له سلګونو عرب دوسي ځوانانو څخه یو وو چې دیمن په یوه څنډه کې اوسېده. چا ورته پام نه کاوو، ځکه یتیم او فقیر وو. په دوولس کلنۍ کې د پلار له نعمت څخه محروم او مور یې د هغه سرپرستي په غاړه واخسته. ډېری کسانو په ابوهریره باله، لږ شمېر هغو په عبد شمس پېژاند. ابوهریره د هغه مستعار نوم وو چې کور او خپلوانو ورته پرې غږ کاوو او په دې نوم مشهور شوی وو. هغه پخپله دا نوم خوښاوو، ځکه دې نوم یې د پلار یاد او خاطره په زړه کې ژوندۍ کوله چې په وړوکوالي کې د هغه له نعمت څخه محروم شوی وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کيسه دا سي وه چي عبد شمس په ماشومتوب کي د يوې کوچنۍ او صحرايي پشي سره زياته مينه درلوده. د ورځي به يې په غېږ کي نيوه او چي د مال په پوونه به بوخت وو، له هغې سره به يې لوبې کولې او د شپې له خوا به يې د ونې په ډډه کي پرېښوده. بله ورځ چي به بيا صحرا ته تو هغه به يې پيدا کوله او په غېږ کي به يې نيوله.

دا کار يې تکراراوو، پلار يې له دې امله دا کنيه (ابوهريره) په هغه کېښوده. ابوهريره سره له دې چي له خپل پلار سره کم وخت تېر کړی وو، ولي شوخ طبعي، د ښکلو نکتو بيانونه او ګپ شپ يې له هغه څخه په ميراث وړی وو، نو ځکه يې ملګرو ژر ورسره مينه کوله او هغه يې ملګری کاوو، خو فقيري او يتيم والي هغه د خلکو په وړاندي کم اهميته ځلاوو. د هغه مقام کمېده، ارزوګاني او لوړ پروازونه يې له مينځه وروړل.

کلونه تېر شول، هغه همدا سي شپني کوله، د عمر شپې يې په دښتو، غرونو او درو کي په ګرځېدا تېرېدې. کله يې په ژورو درو، کله به د لوړو غرونو په څوکو او کله به په پلنو دښتو کي چي له هر لوري به غرونو چاپېر کړې وې، ليدل کېده.

له يوائي والي سره يې مينه وه، ډېر وخت به له خپلو شپنو ملګرو ليري ګرځېده، يوازي کښېناست او د خپل نفس تزکيه يې کوله. فکر ته يې تازه والی او ښکلا وربښله. شاوخوا يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په غور ترنظر لاندي نیوه. د شپې یې د اسمان له لیدنې خوند اخیست. د سپوږمۍ ښکلې منظرې د هغه زړه له خوښۍ ډکاوو. په میاشت پېښو شپو کي د ځلاندو ستورو ننداري د هغه حیرانتیا راپارولهاو هغه یې له ځانه ناخبراوو، تر ټولو ستورو یې د سهیل ستوری ډېر خوښاوو، ځکه سهیل هغه ستوری وو چې یمنیانو یې تل په خپلو شعرونو کي ښکلا بیانولهاو د هغه ژېړ بخون نارنجي ځلېدونکی رنګ یې د خوښۍ وړ وو.

لکه یو شاعر چي وایي:

وسهیل کوجنة فی اللون وقلب المحب فی الخفقان

(سهیل د معشوق په زلفو او سترګک وهل یې د عاشق د زړه په نارامۍ کي پاته کیږي.)

د ورځو ګرځېدلو، د میاشتو، فصلونو او کلونو تېرېدلو د ابوهریره په فکر او زړه کې بل ډول تاثیر واچاوو، ځکه هغوی ټولو فکر کولو او تدبر ته هڅاوو او هغه بتان چې قریشو لمانځل او دهغوی په وړاندي یې احترام کاوو، ده ته خوار او کم ارزښته ول. هغه داسي وده کوله چي د ځمکي او اسمان له خدایه جل جلاله پرته چي ډېری عربانو پرې ایمان درلود، دبل څه احترام ونه کړي. عربانو ایمان درلود چې خدای جل جلاله هر څه پیدا او موجود کړي دي. ولي خپل ایمان یې بتانو ته په غاړه اینښود نه چي د خدای جل جلاله شریکان یې بلل، فاسد کړی وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره وده وکړه او ځوان شو، البته پوه او د توجه وړ. خدای جل جلاله هغه ته عقل، لوی بصيرت او پوه زړه ورکړی وو. هغه ددې ځانګړتياوو په درلودلو د نورو دوسي ځوانانو څخه غوره وو. په هغوی يې برتری درلوده او احساسوله يې چي دا وړتياوی ورته خدای جل جلاله د نيستي، تنګلاسي، بې پلاري او په قوم کي د هغه د ټيټې رتبې په بدل کي ورکړې دي، خو قوم د هغه امتيازاتو ته پاملرنه نه کوله، ځکه ناپوهي د هغوي په ټول ژوند پرده غوړولې وه. د يادو شويو ځانګړتياوو په درلودلو سره بيا هم ابوهريره و نتوانېد چي خپل مقام د قوم په وړاندي لوړ کړي او همداسي نوم ورکی يې ژوند کاوو.

لکه څنګه چي وويل شول، ابوهريره وړوکوالی د دوس د قبيلې په منځ کي تېر کړ، لمړی د پلار د مهرباني او محبت تر سيوري لاندي شپون وو، بيا نا توانه يتيم او وروسته پوه، قوي او شريف ځوان شو. سره له دې چي نېستمن وو، خو قناعت يې درلود. لوی او له هر ډول ناوړه رويې پاک شخص وو. لومړی يې د قوم نظريو او اعتقاداتو ته وکتل خو د هغوی کړه او کړنلاره يې خوښه نه شوه. په داسي څه پوري ګرځېد چي مات زړه او تږيو شونډو ته يې ارامتيا او لمدوالی وبښي او سرګردانه عقل يې رهبري کړي. هغه د سالمي عقيدې او ټينګ دين په لټه کي وو. ايا د هغه لپاره لاره وه؟ هغه منتظر پاتي شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسلمان ځوان

د دوس قبيله د خپل بت (ذی الخلصه) په لمانځنه لار ورکې شوې وه لکه څنګه چې نور عربي قبائل د خپلو بتانو په فتنه او فساد کې راګير شوي وو. د دوس قبيلې ياد شوي بت ته احترام درلود او عبادت يې کاوه، باور يې درلود چې بت کولای شي دوی ته ګټه او تاوان ورسوي، هغوی ته څه وبښي او يا ورڅخه کوم خطر لرې کړي او د هغوی د ژوند په تېرېدونکو ښو او بدو پېښو کې تاثير واچوي. له دې امله يې خپل بت ته ښکلی ځای جوړ کړی وو او يو کس يې ورته د ساتونکي او خدمتګار په نوم ټاکلی و، چې د بت پالنې تر څنګ يې سيلانيانو ته ښه راغلاست هم وايه. د دوس د قبيلې ټول وګړي له زاړه تر واړه د هغه ليدلو ته تلل، هغه ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې ډالۍ وړاندي کولې، د هغه د خوښي لپاره يې له نذر کړيو حيواناتو سرونه پرې کول. د کال په ځانګړيو ورځو کې د ذی الخلصه په وړاندي دربېدل، هغه ته يې د احترام او تکريم مراتب وړاندي کول، د هغه په چاپېر يې طواف کاوو او ځانونه يې په هغه پوري موښل. کله چې ابو هريره ليدل چي قوم يې داسي کارونه کوي، هغوی يې ناپوه، بې علمه او له حقيقت څخه لري بلل، له ځان نه به يې پوښتل: ولي هغوی د ډبرې په چاپېر ګرځي راګرځي؟

سره له دې چي له خپل قوم سره د هغوی بت ته تو، اما مينه او اړيکي يې چي نسبت هغوی بت ته درلودې او هغه يې خپل خدای باله، ده له ځان څخه نه ښودې او د هغوی په ادابو او رسومو کې يې ګډون نه کاوو.

يوازې د تفريح او ساعت تيرې لپاره هلته ورتو. څه چي به يې ليدل يا اورېدل پام يې نه ورته کاوو. هغه ملګری نه درلود چي د قوم په اخترونو او جشنونو کي ګډون ونکړي، خو مور يې هڅاوو، د ذی الخلصه له قهر څخه يې بېراوو او ټينګار يې پرې کاوو چي خامخا په مراسمو کي ګډون وکړي.

نو ځکه يې د مور د ډېر ټينګار له امله پکې ګډون کاوو، خو د قوم په اندونو يې باور نه درلود، له بل لوري يې جرآئت نه کاوه چي د هغوی له کړنلارې منکر او د هغوی کارونه جاهلانه وبولي، که يې د هغوی کارونه ټوکې بللای څه يې نه درلودل چي د هغوی ځای ونيسي او قوم د هغه په لور وبولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذی الخلصه یوازینی بت نه وو چې دوی یې احترام او تعظیم کاوو (ولې ډېره پاملرنه یې هغه ته کوله)، بلکې د ذی الکفین او ذوشریٰ په نومو نو دوه نور بتان هم همداسې ول.

د دوس قبیلې د هغوی هر یوه لپاره ودانۍ جوړه کړې او خدمتګاران یې ورته نیولي وو، د هغوی لپاره یې هم ورځې معلومې کړې وې، چې په هغو ورځو کې ورتلل، د هغوی په وړاندې یې عبادتونه او اطاعتونه کول او هغوی ته یې احترام کاوو.

ذولکفین عمرو بن حممهٔ الدوسی جوړ کړی وو او د هغه له مړینې وروسته یې زوی حبیب بن عمرو ساتنه کوله او د بت اړوند کارونه یې سرته رسول.

د ذوالشری بت لپاره یې په ښه ځای کې ودانۍ جوړه کړې او ډېره ځمکه یې د هغه اړوند ګرځولې وه، چې ښکلی لیدځای یې درلود، په دې ترتیب چې او به له یوې چینې چې د غره په ملا کې یې ځای درلود، روانې وې او د ذوالشری له څنګ څخه تېرېدې، خلکو به لومړی د چینې په اوبو ځان مینځه او بیا به ذوالشری ته حاضرېدل. ابو هریره چې څنګه لوی بت، ذی الخلصه سپک او بې ارزښته ګاڼه همدارنګه یې همدغو دوو ته هم کومه پاملرنه نه کوله.

کله چې به یې لیدل د قبیلې رئیس او د هغوی مشر (حبیب بن عمرو بن حممه) یې قوم ذی الکفین ته بیایي، دهغه لپاره د دغو دوو بتانو سپکوالی او ناڅیزتیا نوره هم زیاتېدله. ځکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کراتو یې له هغه نه اورېدلي وو چې ویل به یې: زه پوهېږم چې نړۍ پیدا کوونکی لري خو نه پوهیږم چې څوک دی؟
ابوهریره له ځان سره ویل: موږ نه پوهېږو چې د نړۍ پیدا کوونکی څوک دی، نو بیا ولې د مخلوق او پیدا شوي څیز عبادت وکړو؟
په دې کش مکش کې د دوس د قبیلې له مشر، پوه او هوښیار شاعر طفیل بن عمرو څخه د خلکو په مېنځ کې حیرانوونکی داستان خپور شو. په داسي حال کي چې هغه یې یوه عجیبه او غریبه پېښه بلله، په پوره ادب او زور یې یوه او بل ته بیانوله. د پېښي تفصیل د طفیل بن عمرو په وینا داسي وو:
(د عمرې د ادا کولو لپاره مکې ته لاړم، هلته مې د بنی هاشمو د یو ه کس سره ولیدل چې ویل یې "زه د خدای جل جلاله استازی یم، خلک توحید او یووالی ته رابولم." ما په هغه ایمان راووړ او له هغه مي وغوښتل چې ما ته اجازه راکړي تر څو خپل قوم ته لاړ شم او هغوی اسلام ته راوبولم.
همدارنګه له هغه مي وغوښتل چې ما ته دعا وکړي چې خدای جل جلاله زما مرسته په یوه ښکاره دلیل سره وکړي څو زما د خبري د رېښتینتوب دلیل وي. پیغمبر صلی الله علیه وسلم ما ته دعا وکړه او زه راغلم، کله چې خپلي سیمې ته ورسېدم او له هغې غونډۍ نه چې زما دقوم کورونو ته نژدې وه راکښته کیدم، روښانه نور مي د امسا له سر څخه وځلېد،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپل قوم څو کسه چي په هغه ځای وو دا نور يې وليد، تر څو چي هغوی ته ورسېدم ورته مي خپله کيسه وکړه او هغوی مي اسلام ته وبلل، متاسفانه هيڅ يوه ريښتنی ونه ګڼلم، له پلار او ښځي پرته مي هيچا زما دعوت ونه مانه.)

ابوهريره ددې خبر له اورېدلو سره ټکان وخوړ او دومره خوشحاله شو چي تر هغه وخت پوري په کومه خبره دومره نه وو خوشحاله شوی. که له موره نه ډاريدای، د هغې ورځې له غرمې مخکې کورته ګرځېده په کومه چي يې يوه چوپان ملګري ورته دا کيسه اورولې وه، طفيل ته ورتلی تر څو د هغه داستان د هغه له خولې واروي، خو غوره يې وبلله چي نيمه ورځ نوره هم تېره، د خپل همېشني عادت سره سم په ټاکلي وخت کور ته لاړ شي او له هغه وروسته طفيل ته ورشي، د شپې ورسره ويني او کيسه يې واوري.

د هغې ورځي له لمر لوېدا وروسته يوه شېبه له مور سره کښېناست او ترې يې اجازه وغوښته څو طفيل ته لاړ شي او د داستان ځرنګوالی د هغه له خپلې خولې واوري.

مور يې وويل: "لاړ شه، خو پام کوه د هغه په څير بې دينه نشې، خپل دين بدل نکړې او د هغه چا کار چي ټولو خلکو عاقل او هوښيار باله تکرار نه کړې."

ابوهريره لاړ او د طفيل کور ته ورسېد. د داخلېدو اجازه يې وغوښته. طفيل ښه راغلاست ورته ووايه او په ورين

(c) ketabton.com: The Digital Library

تندي يې هر کلی وکړ، هغه ته يې په نرمه بستره دکېناستلو اشاره وکړه.

ابوهريره وويل: " کاکاجانه! راغلم، تر څو هغه هاشمی کس چې ته ورسره په مکه کې مخ شوی يې او ادعا کوي چې د خدای استازی دی را وپېژنې."

طفيل وويل: "ګرانه وراره! په خدای قسم چې هغه په رېښتيا پيغمبر دی. ما په هغه ايمان راوړی او د هغه پيروي کوم. ځکه انسان حق او حقيقت ته بولي، ته پوه او هوښيار سړی يې او زه خبر شوی چې په ذی الخلصه کې څه نه وينې. نو د خدای جل جلاله په دين چې د خپرولو لپاره يې وروستنی پيغمبر موږ ته را لېږلی دی، ايمان راوړه."

ابوهريره وويل: " هيله کوم لومړی راته د خپل ايمان راوړلو کيسه وکړې، ځکه د اورېدلو يې ډېره مينه لرم."

طفيل وويل: " زما د ايمان راوړلو کيسه داسي وه چې د عمرې د ادا کولو لپاره مکې ته لاړم. هلته د قريشو د ډلې څو وګړي راته راغلل او ويې ويل: ای طفيله! ته زموږ خاوري ته راغلی يې، دلته يو کس د پيغمبري دعوه کوي او موږ يې ستړي کړي يو. نه پوهېږو له هغه سره څه ډول رويه وکړو، زموږ يووالی يې له منځه وړی، زموږ د دستورونو مانع ګرځېدلی، خبري يې سحر دي، د پلار او زوی، مېړه، ښځې او ورور تر منځ جدا والی راولي. ورور له وروره او ښځه له مېړه جدا کوي، ډارېږو هسې نه هغه څه چې موږ ته مخ کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

راغلي تا او ستا قوم ته درنشي. هڅه وکړه هيڅکله له هغه سره خبري ونکړې،خبرو ته يې غوږ کښېنږدې.>

په خدای قسم دومره يې راته وويل چي هوډ مي وکړ د پيغمبر صلی الله عليه وسلم هيڅ خبره به نه اورم او نه به ورسره خبري کوم، ان تر دې چې غوږونه مي له پنبې ډک کړل، څو مي د هغه خبري غوږ ته و نه رسيږي.

د هغې ورځي په سهار چي مسجد ته لاړم، د خدای رسول صلی الله عليه وسلم مي وليد چي د کعبې ترڅنګ ولاړ او لمونځ يې کاوو. هغه ته نږدې شوم او څه خبري مي يې واورېدې، ډېر ښکلی او اورېدونکی کلام وو. له ځان سره مي وويل: مور مي عزا ته کښېني، په خدای قسم چي پوه سړی او هوښيار شاعريم، ښه او بد يو له بله پېژندلای شم او څه رانه پټ نه دي، نو څه کولای شي چي ما د هغه د خبرو له اورېدلو را وګرځوي!؟ هغه څه چي وايي که ښه وو منم يې او که بد وو ردوم يې.

ځکه تم شوم، څو د خدای رسول صلی الله عليه وسلم کور ته وګرځېد، زه يې هم له شا روان شوم، کور ته يې ورسېدم، هغه صلی الله عليه وسلم کور ته ننووت، زه هم په هغه پوري داخل شوم او ومي ويل: اې محمده صلی الله عليه وسلم! قوم دې ما ته داسي او هاسي وويل او دومره يې درڅخه ډارولم چي غوږونه مي له پنبې ډک کړل څو ستا خبري وانه ورم، خو د خدای خوښه دا وه چي ستا څه خبري واورم، وينم

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي ښې خبري دي، نو هغه څه چي له اسلامه په خپل واک کې لرې راته ویې وایه.

رسول الله صلی الله علیه وسلم اسلام راته وړاندي کړ او د خدای جل جلاله د کلام څو ایاتونه یې راته تلاوت کړل. په خدای قسم چي تر هغه مهاله مې داسي ښکلی کلام نه وو اورېدلی او تر هغه مي عادلانه دستور نه وو لیدلی. هغه وخت مسلمان شوم، د حق شاهدي مي ورکړه اوومي ویل: اې دخدای پیغمبره! زه په خپل قوم کي ځای لرم او خبره مي مني، اوس چي هغوی ته روان یم، غواړم اسلام ته یې دعوت کړم، ماته دعا وکړه او له خدایه راته وغواړه چي یوه ښکاره نښه راکړي. تر څو زما د دعوت ملاتړ شي. رسول صلی الله علیه وسلم داسي دعا راته وکړه: "خدایه!! هغه ته نښه او څرګندونه ورکړې."

له انحضرت صلی الله علیه وسلم نه مي اجازه واخیسته او د خپل قوم په لور لاړم. کله چي زموږ کورونو ته څېرمه غونډۍ ته ورسېدم د خدای په امر مي تندي کي د دوو سترګو ترمنځ رڼا پیدا شوه، ومي ویل: خدایه دا نښه چي دي پر ما پېرزو کړه په بل ځای کي یې راکړه، ځکه قوم به مي ګمان وکړي چي د دین د پرېښودلو له امله مسخه شوی یم. هغه وخت رڼا امسا ته نقل شوه. هغه خلک چي د اوبو په چاپېر سره یو ځای شوي وو، دا نور چي پر لکړه مي د څیراغ په څېر راځړېده ولید، یوه او بل ته یې وروښود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه ورو ورو له غونډۍ ښکته راغلم، څو هغوی ته ورسیدم، له لیدني او ښه راغلاست وروسته مې هغوی ته خپل داستان ووایه او هغوی مې سلام ته راوبلل ولې هغوی زما خبري ونه منلې او ایمان یې نه راووړ، له هغوی جدا او د کور په لوري روان شوم. کله چې کور ته ورسېدم پلار مې د ښه راغلاست لپاره راغی، ورته مې وویل: پلار جانه له ما څخه لیري شه! زه له تا څخه نه یم او ته له ما څخه. پلار مې وویل: ولې زویه؟ ومې ویل: زه مسلمان او د محمد صلی الله علیه وسلم دین مې منلی دی. پلار ځواب راکړ: زویه! زما دین هم ستا دین دی.

ومې ویل: لاړ شه، ځان ومینځه او پاکي جامې واغونده. بیا راشه څه چې مې زده کړي تا ته یې در وښیم.

بیا مې ښځه راغله هغې ته مې هم د پلار په څېر ځواب ورکړ، هغه هم مسلمانه شوه.

وروسته مې د قبیلې خلک اسلام ته راوبلل، خو هغوی زما دعوت ونه مانه.")

طفیل خبري کولې او ابوهریره ورته غوږ نیولی وو. د هغه خبري یې په زړه او غوږونو اورېدې، کله چې د طفیل کیسه پای ته ورسېده د ابوهریره څېره له زیاتې خوشحالي د برېښنا په څېر وځلېده او ویې ویل: ای ابو عمرو! مهرباني وکړه هغه خبري چې په دې پیغمبر صلی الله علیه وسلم نازلي شوي او تاته یې ویلي، راته ووایه چې وایې ورم او خوند ترې واخلم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

طفیل ومنله او یو څو ایاتونه یې ورته تلاوت کړل. ابوهریره ونشوای کولای چي خپل ځان کنترول کړي، چیغه یې کړه او ویې ویل: څومره ښکلې او با عظمته کلمې دي.

طفیل همدا سي ادامه ورکړه.

ابوهریره بیا چیغه کړه او ویې ویل: "ابوعمرو! بس دی.

په خدای قسم تر اوسه مې ددې کلام په څېر کوم کلام نه دی اورېدلی او له هیڅ عرب نه دا امید نه لرم چي ددې په څېر کلام یې ویلی وي، دا خبري د انسان کلام نه دی. زه شاهدي ورکوم چي له خدای جل جلاله پرته معبود نشته او محمد د هغه استازی دی. اوس زه هم ستا په دین شوم او په هغه څه مي ایمان راوړی چي تا پرې راوړی دی."

طفیل د ابوهریره له ایمان راوړلو څخه خورا خوښ شو او ویې ویل د خدای شکر دی چي ته یې په اسلام مشرف او د دوژخ له اوره یې نجات درکړ."

ابوهریره، طفیل ته وکتل او ویې ویل: "اوس راته د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سیرت او دعوت په اړه ووایه چي د خپل قوم په منځ کې څنګه وو؟"

طفیل وویل: "خدای تعالی جل جلاله لس کاله وړاندي هغه په پیغمبری مبعوث کړ او لومړني ایاتونه چي یې ورباندي نازل کړل، دا دی:

بسم الله الرحمن الرحیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ 1 خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ 2 اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ 3 الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ 4 عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ 5

ژباړه : "ولوله دخپل رب په نوم سره چې د ټولو جوړونکی دی. جوړ یې کړ انسان د چکه وینې څخه. لوله او ستا رب لوی کریم دی چا چې علم وښود په قلم سره .ویې ښودل انسان ته هغه څه چې دی نه پرې پوهېده."

خدای تعالی جل جلاله خپل پیغمبر صلی الله علیه وسلم د قریشو د غوره خلکو یعنی بني هاشمو څخه غوره کړ. هغه د مور په ګېډه کې وو چې پلار یې وفات شو. د پلار له مړینې وروسته د هغه سرپرستي خدای جل جلاله د هغه په نیکه عبدالمطلب واچوله. له عبدالمطلب وروسته ابوطالب د هغه ساتنه او پالنه په غاړه وا خسته، تر څو چې لوی او ترې جدا شو. د وحی له نزول وروسته یې خلک په پټه اسلام ته دعوت کړل، په دې وخت کې څلوېښت شاوخوا نرانو، ښځو او ماشومانو پرې ایمان راووړ.

بیا یې د خدای جل جلاله په امر دعوت ښکاره کړ. قریشو په هغه باندې ملنډې وهلې او ملګري یې ورځورول، تر څو دوی مجبور شول د خپل دین د ساتنې په خاطر حبشې ته هجرت وکړي.

هو محمد صلی الله علیه وسلم خلک توحید یو والي ته بلل او د ډبرو او بتانو له عبادت څخه راګرزول. همدارنګه هغوی یې ریښتیاویلو ، امانتداری، صله رحمي، ښه ګاونډیتوب،

(c) ketabton.com: The Digital Library

له محارمو ځان ساتلو او دوينو د تويولود مخنيوي خلکو ته امر کوي او د دراوغو د شاهدي ، ديتيم د مال د خوړلو ، په پاک لمنو ښځو پوري د تهمت ويلو او نورو بديو خلک را منع کوي. ويل يې چي صرف د خدای عبادت وکړئ او څوک مه ورسره شريکوئ. لمونځ وکړئ، خپل مالونه په ښکو لارو کې ورکړئ. اې ابوهريره! د خدای جل جلاله د رسول صلى الله عليه وسلم په اړه بايد ووايم چي تر اوسه مي د هغه په څېر څوک پوره او ښکلى نه دى ليدلى.

څېره يې ښکلې او ټول خويونه يې ښېک دي. بدني نيمګړتيا نه لري، ښکلى، رېښتينى، امانتدار ، نرم خويه او همېشه موسکى دى. هر څوک چي يې ووينې ملګرى کېږي يې او باور ورباندي کوي، که څه هم دين يې نه وي منلى. ما ترې غوښتنه وکړه چي له ما سره لاړ شي او زما قوم اسلام ته دعوت کړي.خو هغه ونه منله او ماته يې وويل چي خپل قوم ته لاړ شي، هغوى اسلام ته راوبولي او په قوم(قريشو) باندي د هغه له کاميابي وروسته ورسره يوځاى شي.

ابوهريره يو ځل بيا طفيل ته وکتل او ويې ويل: شاهدي ورکوم چي له الله جل جلاله پرته بل معبود وجود نه لري او محمدصلى الله عليه وسلم د هغه استازى دى. زه به مي قوم دې شاهدي ته دعوت کړم، څو خداى جل جلاله هغوى ته له ناپوهي، شرک او بت پرستي څخه خلاصون ورپه برخه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خدای شکر ادا کوم چې زما سترګې، غوږونه او زړه یې اسلام ته هدایت کړل. اې ابوعمرو ! تاته دې هم الله تعالی د خیر بدله درکړي چې زما د هدایت زمینه دې اسانه کړه.

ابوهریره ډیر ژر هغه څه یاد کړل چې له طفیل نه یې زده کړي وو. لمونځ کول یې له هغه زده کړل او په ډیر ښه ډول یې ادا کاوو. ابوهریره له دې وروسته خپل قوم ته د اسلام او توحید بلنه ورکړه، له شرک او بت پرستي څخه یې منع کړل.

بل پلو کله چې یې د قبیلې وګړي پوه شول چې ابوهریره مسلمان شوی او د دوی له دین څخه اوښتی نو یې د هغه په ځورولو شروع وکړه او په هغه څه چې ده کړي وو ملامتاوو یې. د ټولو په سر کې یې مور ځای درلود چې تر ټولو سخت دریځه بلل کیده، مور یې ټینګار کاوو چې ابوهریره خپل نوی دین پریږدي او د پلرونو اونیکونو دین ته بېرته وګرزي.

ابوهریره د مور په ځواب وویل: " مور جانې ! کوم دین چې مې منلی مکمل او په حق دی. خدای جل جلاله له دې دین پرته بل دین نه مني. "

مور یې نه منله او همېشه یې ځوراوو. اخر ابوهریره وروستنی ځواب ورکړ او پوه یې کړه چې هیڅکله به خپل نوی دین بدل نه کړي او په دنیا کې به یې په هیڅ څیز ورنه کړي.

ابوهریره او طفیل، اسلام ته د دوی د قوم په دعوت کې ډېر کوښښ وکړ، خو هیچا یې دعوت ونه مانه. ځکه بت پرستي د هغوی په مېنځ کې زور موندلی وو، بدی او ناوړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کارونه هغوی کې دي ځای ته رسېدلی وو چې له اخلاقي ښېګڼو نه يې منع کول.

طفیل له دې بې ګټې هڅو په تنګ شو. ځکه هغه شریف او مخور کس وو او هیله يې درلوده چې قوم به يې دعوت ومني، خو دا هیله يې پوره نشوه. د یوه کال په جریان کې يې له پلار، ښځې او ابوهریره پرته بل چا دعوت ونه مانه.

نو ځکه مات او اریان پاتې شو، نه پوهېده چې کوم کار ته لاس واچوي او څه وکړي؟

یوه ورځ ناڅاپه طفیل ابوهریره ته وویل غواړم رسول الله صلی الله علیه وسلم ته لاړ شم او د خپل قوم شکایت ورته وکړم.

د ابوهریره زړه دې خبرې د اورېدلو څخه ټکان وخوړ او طفیل ته یې وویل: ما له ځان سره نه بیایې چې د خدای رسول ووینم او بیعت ورسره وکړم؟

طفیل وویل : قریش په ډېره تېزي له رسول الله صلی الله علیه وسلم او له هغه چا سره چې د هغه مبارک ملګری شي دښمني کوي. ډارېږم که مکې ته راسره لاړ شې، په تکلیف دي نه کړي. قریش زما احترام د مخکنیو اړیکو چې له هغوی سره يې لرم او د هغه حیثیت له کبله چې په خپل قوم کې يې لرم، ساتي. خو ستا په اړه نشم ویلای چې ازار دي نه در ورسوي. نو ځکه ابوهریره پاتې شو او طفیل له مجبوری تنها مکې ته لاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ته ورغی او ویې ویـل: د دوس قبیله زما په وړاندي ودرېده، نافرماني یې وکړه او لـه اسلام نه یې مخ واړاوو.

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم لاسونه د اسمان په لـور پورتـه کړل. طفیل وایي: فکر مي وکړ ان حضرت صلی الله علیه وسلم مي قوم ته ښېرا کوي نو ځکه ډېر خوښ شوم، خو ومی لیدل چي رسول الله صلی الله علیه وسلم داسي دعا ورتـه وکـړه: " خدایـه ! د دوس قبیلـې تـه هـدایت وکـړې او هغـوی د اسلام په لور راولې."

بیا یې ماته وویل چي خپل قوم ته لاړ شم او اسلام ته یې پـه نرمي سره را وبولم.

طفیل لاړ او په ابوهریره یې زېری وکړ چي رسول الله یې د قوم د هدایت لپاره د خیر دعا وکړه. دواړه د قوم پـه لـور ولاړل او بیا یې د سلام په لور وبلل. د حضرت محمد صلی الله علیـه وسلم د دعـا تـر سیوري لاندي د هغـوی سرکشیوي لـه منځـه تللې وې، زړونه یې نرم شوي او د اسلام منلو تـه تیار وو. د دوس د قبیلې وګړي ورو ورو د خدای په دین کي شامل شول.

ابوهریره په ۲۳کلنۍ کي مسلمان شو. د اسلام لـه راوړلـو یې څو کاله نه تېرېدل چي یو پوه ځوان شو. خدای جل جلالـه یې روزی پراخه کړه. یو غلام یې واخیست څو یې مور او ده ته خدمت وکړي. صرف یو څیز وو چي دده خوب یې وړی وو او دي یې نا کراره کړی وو هغه هم د خدای جل جلالـه د رسول

(c) ketabton.com: The Digital Library

صلی الله علیه وسلم څخه لري والی، ځکه زړه یې د هغه مبارک له میني ډک وو او غوښتل یې څومره چي ژر وي د هغه د ښنوخاوري د سترګو رانجي کړي او په څنګ کي یې ژوند وکړي. کله چي به یې د طفیل څخه د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم په اړه خوشحالوونکې خبري اورېدې، د هغه مبارک په لور به یې د هجرت ولولې نوري هم تازه کېدې. یوه ورځ طفیل ابو هریره خبر کړ چي رسول الله صلی الله علیه وسلم د مدینې په لور هجرت کړی دی او د مدینې وګړیو په بې ساري ډول د هغه ښه راغلاست ویلی، وربانديي یې ایمان راوړی او مسلمانان شوي دي. مهاجرینو او انصارو د یو او بل په مرسته لښکر منځ ته راوړی، په توره او نېزه د اسلام څخه دفاع کوي.

پر له پسې هغه ته له یوه او بله خوشحالوونکې خبرې رسېدې، په قریشو باندي د مسلمانانو کامیابي په بدر او ...

د رسول الله صلی الله علیه وسلم سره د ابو هریره مینه ورځ په ورځ زیاتېدله. په وروستیو کي د احزاب په جګړه کي د مسلمانانو کامیابي د هغه خوشحالي دوه چنده کړه. په ځانګړي ډول دا چي په هغې جګړه کي د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم او ملګرو یې لویه کامیابي په برخه شوه، ځواک یې نور هم قوي شو، باور یې د غرونو په څېر ټینګ شوی وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورته دلايلو د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم په لور هجرت د ابوهريره مينه وروستي حد ته ورسوله. خو دوو لاملونو دده په وړاندي وجود درلود. يو يې مور او بل طفيل؛ چي ويل يې له قوم سره به نور هم پاته شو څو د مسلمانانو شمېره زياته شي، هغه مهال به ټول يو ځای د خدای د رسول صلی الله عليه وسلم په لور لاړ شو.

ابوهريره له ډيري هڅي وروسته وتوانېد چي خپله مور قانع کړې څو مدينې ته هجرت وکړي. بيا طفيل ته ورغی او هغه يې تشويق کړ چي څو مره ژر کيدای شي مدينې ته هجرت وکړي او ورته ويې ويل: اوس چي د خدای په مرسته د دوس د قبيلې په لسګونو وګړي مسلمان شوي، د دې وخت رارسېدلی چي د رسول الله صلی الله عليه وسلم په لور هجرت وکړو، څو د هغه د ليدلو په ترڅ کي ورسره يو ځای ژوند غوره کړو. اخر طفيل د ابوهريره له خبرو سره موافقه وکړه او ناڅاپه يې د هغو خبرو زېری ورکړ چي ابوهريره يې له اورېدلو په جامو کې نه ځايېده او ويې ويل: تيار او سه اوس د هجرت وخت رارسېدلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مهاجر مؤمن

یو سهار دوسي سپرو مهاجرینو د مدینې په لور حرکت وکړ چې په مخ کې یې طفیل بن عمرو ﷺ دهغوی مشر وو. ابوهریره (رضی الله عنه) یې په څنګ کې روان وو او له دې هجرته ډېر خوشحاله وو.

د یون په اوږدو کې یې د حدی ترانې ویلو (هغه ترانه ده چې شپانه یې وایي څو اوښان تېز لاړ شي) یون ته زوړ او ځانګړی حالت وربښلی وو. څو تنو اواز وایه او نورو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسره زمزمه کاوو. دا نغمې غرونو، دښتو او درو ته تلې، غبرګون یې بېرته دوی ته راګرځېده، د اوښانو غوږو ته رسېدې او د هغوی چټکتیا یې زیاتوله.

د دوس د قبیلې نور وګړي خورا نا ارامه وو چې ولې د دوی د قبیلې وګړي ورڅخه جدا کیږي او داسې ځای ته ځي چې هیڅ معلومات ورڅخه نه لري. دوی هغه مهال نور هم ناخوښ شول چې ویې لیدل داسې کور نشته چې یو غړی یې له لاسه نه وي ورکړی. مهاجر نژدې له اتیا کورنیو څخه وو چې د کورنۍ له غړو څخه جلا کېدل. دقبیلې یوه غړي وویل: عجیبه ده، دې دین په دوی کې دومره کار وکړ چې د خپل کور کهول پرېښودلو ته تیار دي!

دې خبرې په نورو هم ډېر هېښنده اغېز وکړ او د دې دین په سوچ کې شول چې ولې یې د دوی په ورونو دومره ژور اغېز ودرلود؟ او د دوی د عقل دریڅه یې د ژور فکر لپاره خلاصه کړه؟

ابوهریره (رضی الله عنه) د سپرومهاجرو په منځ کې خپل یون ته ادامه ورکړه او هغه ستومانتیا یې نه احساسوله چې د یون په ترځ کې ورته پیدا شوې وه. سره له دې چې مور یې نیوکه پرې کوله او په کراتو یې ځوراوو. ابوهریره (رضی الله عنه) د نېکبختي احساس کاوه، ورځ له بلې یې خوښي زیاتېدله او په ډېره بیړه له رسول الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

(صلی الله علیه وسلم)صلی الله علیه وسلم سره د لیدلو د شېبې په تمه وو تر دې چې له ډېر لیري نه هم ورباندې ګران وو. هغه ددې حساسې شېبې لپاره څو کاله انتظار کړی وو او اوس هغه مهال را رسېده. دابوهریره (رضی الله عنه) زړه له ډېري خوشحالي لړزېده او د خدای د رسول صلی الله علیه وسلم د مینې څخه ډک وو. په مهاجرینو له لسو ورځو زیاتي تېرې شوې، هغوی همداسې لارې پرې کولې او خپل یون ته یې ادامه ورکوله تر دې چې د حجاز خاورې ته واوښتل.

اوس هغوی له مدینې سره نژدې وو او د احد غر یې له لرې څخه لید. خو د لمر لوېدلو وخت راورسېد، روښنایي له منځه لاړه، ښکلې او دنګ غر چې افق یې پټاوو له نظره ووت. هغوی نور هغه تر څنګ نه لید.

سره له دې چې د سپوږمۍ تتې رڼا ټوله فضا په خپله غېږ کې واخسته،بیا هم د هغوی په اوسپنیز هوډ کې کوم تغیر رانه غی، نور هم هوډمن شول، د رسول اللهصلی الله علیه وسلم مینه او محبت یې په زړونو کې وروستي پړاو ته ورسېد. هغوی اوس د مدینې خاورې ته ورسېدل، غږ یې لوړ شو، د خدای شکر وکړئ دا چې دهغه په مرسته خپلې موخې او د خدای د رسول صلی الله علیه وسلم ښار ته ورسېدل. ډېر شکر یې اداکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مدينې د مهاجرينو د نوې ډلې ښه راغلاست وايه، خو هيڅوک يې په ورتګ خبر نه شول .ځکه په مدينه کې څوک نه ول، هغوی خيبر ته تللي وو څو يې کلاوې ونړوي او هغه يهوديان چې په مدينه يې د حملې نقشه کښلې وه او غوښتل يې اوسېدونکي يې وځپي، په لار راولي.

مهاجرينو واړول، له اوښانو يې بارونه راکوز کړل، په ځمکه يې خواره کړل، د زياتي ستومانتيا له امله په ژور خوب لاړل، هغه څه چې دوی يې را ويښ کړل د مؤذن غږ وو چې خلک يې د سهار لمانځه ته بلل.

د اذان داواز اورېدل هغوی ته څومره په زړه پوري وو! ځکه لومړی وار يې د خدای د رسول د مؤذن له خولې *الله اکبر* اورېده. له خوبه پاڅېدل، اودسونه يې وکړل او دنبوی مسجد په لور روان شول.

هريوه هيله درلوده چې د خدای د رسول د ليدلو نيکبختي يې په برخه شي، سلام ورته واچوي او بيعت ورسره وکړي .

ابوهريره (رضی الله عنه) تر ټولو وړاندي نبوی مسجد ته ننوت، ځکه مينه يې تر ټولو له رسول الله (صلی الله عليه وسلم) سره زياته وه.خو په حيرانوونکي ډول يې وليدل چې د لمونځ کوونکو شمېر کم او ډېری زاړه او ناروغ دي. له يوه يې وپوښتل: دخدای پيغمبرصلی الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

علیه وسلم چېرته دی؟ ځواب یې ورکړ: ان حضرت صلی الله علیه وسلم خیبر ته تللی دی، چې فتح یې کړي.ابوهریره (رضی الله عنه) د دې خبرې له اوریدلو غمګین شو، ځکه د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) سره یې لیدل په برخه نشول کوم چې ډېر وخت یې ورته امیدونه درلودل. نور مهاجرین هم مسجد ته داخل او هلته کښېناستل، ابوهریره (رضی الله عنه) هغوی ته د پیغمبرصلی الله علیه وسلم د حضور د نشتوالي خبر ورکړ. د غم او پرېښانې وریېځې یې مخونه وپوښل، ځکه هغوی په زړونو کې ډېري هیلې درلودې، غوښتل یې له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره ووینې، له ملکوتې څېرې څخه یې برکت تر لاسه کړي او له هغه سره په همدې ورځ بیعت وکړي.

لمونځ پیل شو، د مسلمانانو نه یو کس مخکې شو چې امامت وکړي. ابوهریره (رضی الله عنه) له څنګلوري نه وپوښتل دا سړی څوک دی؟ ورته ویې ویل: دا شخص سباع بن عرفطه غفاري دی. پیغمبر علیه سلام، دا کس تر څو چې هغه مبارک په مدینه کې نه وي خپل ځای ناستی غوره کړی، چې د مسلمانانو امامت وکړي. امام تکبیر ووایه، لمونځ کوونکو هم ورپوري تکبیر ووایه او په لمانځه ودرېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سورت فاتحې له لوستلو وروسته امام د سورة مريم ځو اياتونه تلاوت کړل. ابوهريره (رضی الله عنه) دلمړي ځل لپاره دا ايات اورېده ،په ډېر غور يې ورته غوږ نيولی و.
په دوهم رکعت کې امام له فاتحې وروسته د سورة المطففين ځو اياتونه ولوستل. چې داسې شروع کيږي:
﴿ وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ 1 الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُواْ عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ 2 وَإِذَا كَالُوهُمْ أَو وَّزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ 3 أَلاَ يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُم مَّبْعُوثُونَ 4 لِيَوْمٍ عَظِيمٍ 5 يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾
(خرابي ده کموونکو لره ، هغه خلک چې کله په پېمانه اخلي نو پوره ډکوي،او کله چې يې په پېمانه ورکوي هغوی ته يا په تول يې ورکوي نو کمی پکښې کوي،ايا خيال نه لري هغه خلک چې دوی لره پورته کېدل دي، ددې لويي ورځي لپاره، په کومه ورځ چې به ودرېږي خلک لار کتونکي دجهان د مالک)
امام سورت تر پايه ولوست. ولې ابوهريره (رضی الله عنه) وايي زه همدارنګه د سورت په لومړۍ برخه کې پاتې وم او هغه اياتونه مې تکرارول.
له ځان سره مې وويل: اې دپلاني زويه ، هلاکت دي وي درباندې. زما مطلب د دوس دقبيلې يو کس وو چې د تللو لپاره يې دوه پيمانې درلودې، هغه چې درنه وه د ځان لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

به یې کارولـه او هغـه چي سپکه وه دنـورو دخطا ایسـتلو لپاره به یې استعمالوله. ابوهریره رضی الله عنه د اورېدلو ایـاتونو پــه معنــی پوهېــده نوځکــه یــې پــه هغــوی زړه وسوځېداو ده ته یې یو ښکلی اغېز وړاندي کړ.

لمـونځ پـای تـه ورسـید ، ابـوهریره او طفیـل رضـی الله عـنهم، سباع بـن عرفـه تـه لاړل. لـه سـلام اچولـو او روغبـړ وروسته یې هغه دخپل راتګ په موخه خبر کړ. عرفه هغوی ته ښه راغلاست وو ایـه او دهغـوی کـار (مدینې تـه هجـرت) یې وستایه. بیا د قبیلې نورو خلکو ته ورغلل او یو لـه بـل سره یې مشوره وکړه چي ایا دلته پاته شي او کـه پـه رسـول الله (صلی الله علیه وسلم) پوري خیبرته لاړ شي.

هر یـوه نظـر درلـود. ابـوهریره (رضـی الله عنـه) پـه داسـي ډول په لوړ اواز سره خپل نظر وو ایه چي ټول یې واوري او ویې وویل : هر ځای چي دالله رسول صلی الله علیه وسلم وی زه به هلته لاړ شم.

دې خبـري د ابـوهریره (رضـی الله عنـه) ملګـري سـفر تـه تشویق کړل او پرېکړه وشوه چي سبا سهار بـه د حضـرت محمد صلی الله علیه وسلم په لور حرکت کوي.

ابـوهریره (رضــی الله عنــه) خپلــه مــور پــه مدینــه کــي پرېښوده، دهغې ورځې په سبا یې له دوسي مهاجرینو سره دخیبر په لور حرکت وکړ او هغه غلام چي یې د ځان او مور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خدمت لپاره اخستی وو لـه ځان سره ملګری کړ. لمر راوخوت او هرځای روښانه شو. هوا ګرمه وه او ورو ورو نوره هم ګرمېده. مهاجرینو د ګرمي تېزوالی احساساوو خو زغمله یې او کومه پاملرنه یې نه ورته کوله، ځکه هغوی د داسي مهم کار هوډ درلود چي د هغه دلاسته راوړلو لپاره یې د ټولو سختیو زغمل اسانه کول.

ماپښین مهال یې د ډېري ستړیا احساس وکړ، یوځای له خپلو اوښانو کښته شول. د ماپښین له لمانځه وروسته د قیلولې په خوب ویده شول. له لږ دمي وروسته بیا روان شول او د شپې تر یوې برخي پوري یې لا لار لنډوله. پاتي شپه دیوه کوچني غره په ډډه کي ویده شول. سهار مهال ابوهریره (رضی الله عنه) له خوبه راپاڅېد. د لمانځه لپاره یې اذان وکړ او ملګري یې راویښ کړل. ټولو لمونځ وکړاو روان شول. په لاره کې یې چېرته دمه او استراحت ونکړ، ځکه نو ډېر ستړي ول. ماپښین مهال یې لږ دمه وکړه او تر قیلولې وروسته یې سفر ته ادامه ورکړه. هیله یې درلوده چي سبا به خیبر ته ورسېږي او خپله پخوانۍ هیله به تر لاسه کړي.

دهغوی له سفره پنځلس ورځي تېرېدې، یوازي یوه ورځ په مدینه کې پاتي شول، نور چېرته نه وو درېدلي. نوځکه یې ستومانتیا خپل وروستي پړاو ته رسېدلې او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـژدې وو چـي لـه پښـو يـې وغورځـوي، کـه يـې د سـفر د ستړياوو تـر شـا ارزښتمنې هيلـې نـه درلـوداى نـو نـه يـې شواى کولاى چي دا ستړياوې او مشکلات وزغمي.

له ستړياوو سره سره ابوهريره (رضی الله عنه) وليدل چي غلام يې د هغوی په ډله کي نشـته. شـاوخوا يې وکتـل چي ويـې مـومي خـو درک يـې نـه وو. لـه ملګـرو يـې وپوښـتل، ويې ويل: مور نه دی ليدلی.

ابوهريره (رضی الله عنه) باور وکړ چي يا له کاروان څخه جدا او ورک شوی دی او يا داچې تېښته يې کړې ده.

له کاروانه بېل شو او دهغه په پلټنلو يې شروع وکړه، تر ډېري ستړيا وروسته نه يـوازې هغـه يـې پيـدا نـه کـړ بلکـي ستړی او ستومانه بېرته کاروان ته راوګرځېد. د لاري پـه اوږدو او دهسکو غرونو پـه مېـنځ کـې يـې دا شـعر زمزمـه کاوو:

يا ليلة من طولها وعـــــنائها × على انها من دلده الکفر نجت

(څومره اوږدې او سختې شپې، ددې په بدل چي د کفر له ښار نه وژغورل شو.)

اخر کاروان ته ورسېد او هغوی يې له خپل مشـکل څخـه خبر کړل، ملګرو يې زړه سوی او همـدردي ورسـره وښـوده. ابوهريره (رضی الله عنه) يې په ځواب کي وويل: هيڅ خبـره

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه ده که مي غلام ورک شي ، یا دنیا له لاسه ورکړم خو چي درسول الله (صلی الله علیه وسلم) لیدنه مي په برخه شي.

دې جملې د هغوی ستړیا ورکه، د سفر مشکلات یې هیر او له هغوی سره یې د زغم او حوصلې په سربښاره ځواک کي مرسته وکړه.

مهاجرین د دریمې ورځي د سهار دلمانځه تر ادا کولو وروسته بیا روان شول.

ورو ورو لمر راښکاره شو او روښنایي یې هرځای ونیو. خیبر له لوړو کلاوو سره له لیري ښکاره شو. د هغه په لیدلو زړونه ولړزېدل او میني په سینو کي په ځلا شوې. یوځل بیا یوه کس د ترانې په ویلو شروع وکړه. اوښانو تګ ګړندی او سپاره یې موخې ته نور هم نژدې کړل. له څو شېبو وروسته هغوی د مسلمانانو پوځ ځای ته ورسېدل، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د خپل ځارندوی په مرسته د هغوی له راتګ څخه خبر شو. هغه مهال رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د فرمان ورکولو په حال کي وو او مسلمانانو د خیبر د وروستۍ کلا د فتح کولو لپاره نقشه کښله. ابوهریره (رضی الله عنه) په داسي حال کي چي دخوشحالي اوښکي یې په مخ روانې وې له ټولو وړاندي هغه مبارک ته نژدې شو او ویې ویل: السلام علیک یا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) او لاس یې وراوږد کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول الله (صلى الله علیه وسلم) د سلام ځواب ورکړاو وېې فرمایل: ته څوک یې ؟

ابوهریره (رضی الله عنه) ځواب ورکړ: زه عبدالشمس بن صخر دوسی، مشهور په ابوهریره یم .

رسول الله صلى الله علیه وسلم په موسکاوویل : هو تـه ابوهریره، عبدالرحمن بن صخر دوسی یې.

ابـوهریره (رضـی الله عنـه) وخنـدل او ویـې ویـل : هـو زه عبدالرحمن بـن صـخر دوسی یم. بیا یې وویـل : اې رسـول الله (صلى الله علیه وسلم) زه له خپل قوم سره راغلی یم څو له تا سره په اسلام بیعت وکړم، له تاسره واوسم او ستا لـه ملګرتیا نه نېکبخت شم .

رسول الله (صلى الله علیه وسلم) بیعت ورسره وکړ، ښه راغلاست یې ورته ووایه او دعا یې ورته وکړه.

بیا طفیل رضی الله عنه راغـی، پیغمبر علیـه سلام تـه یې سلام ور واچـاوو ، پـه غېـږ کې یې ونیـواو پـه تنـدی مبارک یې مچ کړ.

بیـا نـور مهـاجرین راغلـل هغـه مبـارک صـلی الله علیـه وسلم تـه یـې سـلام اچـاوو او پـه اسـلام یـې ورسـره بیعـت کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

طفیل رضی الله عنه دهغه مبارک صلی الله علیه وسلم تـر څنـګ ولاړ وو ، د هـر یـوه نـوم یـې اخیسـت او ورتـه ورپېژاند یې.

پیغمبر علیـه سـلام دهغـوی لـه راتـګ څخـه خوشـحال شواو هغوی هم د رسول الله (صلی الله علیه وسلم)په لیـدلو زښت زیات خوشحال شول. ځکه د ژونـد پـه اوږدو کـې یـې لویه نیکبختي لاس ته راوړې وه او د رسول الله (صـلی الله علیه وسلم) لیـدل یـې د سـترګو رانجـې شـوي وو. لـه ډېري خوشـحالي یـې ژړل. پـه ځـانګړي ډول هغـه وخت چې ویـې لیدل د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم اغېـز او ښکلا تر هغه څو ځله ډېره ده کوم چې دوی یې تصور کاوو.

ابـوهریره (رضــی الله عنــه) لــه ټولــو خــوښ وو ، د هغــه مبارک صلی الله علیه وسلم ترڅنـګ کښېناست او پـه وار وار به یې له حترام نه په ډکه مینه هغه ته کتل. دا مهال چې حضرت محمد صلی الله علیـه وسـلم مهـاجرینو تـه د اسـلام مسـائل بیـانول، ناڅاپـه دابـوهریره (رضـی الله عنـه) غـلام د هغه په وړاندي ښکاره شو.

ابـوهریره (رضـی الله عنـه) وایـې : د هغـه پـه لیـدلو مـي تعجب وکړ او حیران شوم، ځکـه بـاور مـي درلـود چـې هغـه تښتېدلی دی، په دې فکر کې وم چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم زما پـه لور وکتل او ویـې ویـل: اې ابـوهریره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا کس ستا غلام دی؟ ومي ویل: هو، دخدای رسوله (صلی الله علیه وسلم) ددې جملې له اورېدلو ډېر حیران شوم او له ځان سره مي وویل: چا هغه مبارک ته وویل چي دا د ابوهریره (رضی الله عنه) غلام دی او هغه ورک شوی وو؟ نو ځکه مي شاهدي ورکړه او ومي ویل: زه شاهدی ورکوم چي له الله جل جلاله پرته بل معبود نشته او ته په حقه سره د هغه استازی یې او ته شاهد اوسه چي ما دا غلام د خدای درضا لپاره ازاد کړ.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د ابوهریره (رضی الله عنه) له دې ځواب نه خوښ شو او پوه شو چي پوه او ځیرک ځوان دی.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) صلی الله علیه وسلم له طفیل رضی الله عنه نه دهغه د قوم په اړه وپوښتل. طفیل وویل: خدای تعالی ستا دعا قبوله کړه او زما قوم یې هدایت کړ. تر اوسه له اتیا زیاتو کورنیو ایمان راوړی، خو ارمان ډېری یې لا په شرک کي پاته دي او د اسلام له منلو یې مخ واړاوو. له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم نه یې وغوښتل چي هغوی ته ښېرا وکړي، پیغمبر علیه سلام لاسونه پورته کړل.

ددې حالت له لیدلو څخه د ابوهریره (رضی الله عنه) زړه ټکان وخوړ او له ځان سره یې وویل: د دوس قبیله هلاکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوه او ګمان یې وکړ چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) به د طفیل په غوښتنه هغوی ته چې تر اوسه په خپل فسق، فجور او شرک پاتې دي، ښېرا وکړي. خو په حیرانوونکي ډول یې ولیدل چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) یوځل بیا دطفیل، ابوهریره (رضی الله عنه) او نورو دوسیانو په اړه په خورامهرباني د خیر دعا وکړه او ویې ویل: "یا الهی! د دوس قبیله هدایت کړه او داسلام منلو ته یې راوله."

ابوهریره (رضی الله عنه) او نور دوسیان د هغه مبارک له دې دعا څخه خوښ شول او باور یې وکړ چې ژر به دهغوی د قبیلې نور وګړي هم ایمان راوړي، مسلمان به شي او د ایمان ځلېدونکې رڼا به د هغوی په زړونو کې وځلېږي.

ابوهریره (رضی الله عنه) د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په لیدلو هغه وخت مشرف شو چې د خیبر د اوو کلاوو د فتح کولو څخه یوازي یوه پاتې وه، نو ځکه هغه یوازي د همدې یوې په فتح کولو کې له مسلمانانو سره ګډون درلود. دجګړې په اوږدو کې د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) یوې خبرې د ابوهریره (رضی الله عنه) پام را اړاولی وو.

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د مسلمانانو د یوه مبارز په اړه چې د مسلمانانو په لیکو کې د کفارو په وړاندې جنګېده، ویلي وو: هغه د جهنم اهل دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهریره (رضی الله عنه) ددې خبري لـه اورېدلو حیـران وو، ځکه لید یې چې هغه سړی د جنګ په ډګر کې لـه ځانـه ډېره مېړانه ښیي، ډېر او ژور ټپي شوی دی. ځیني خلـک د پیغمبرعلیه سلام د خبرې په اړوند د هغه پـه اړه غږېدل او د هغه له کار څخه په شک کې وو. ابوهریره (رضی الله عنه) هغوی ته وویل : خدای او رسول یې تر موږ، زموږ په حـال ښه پوهېږي، په دې خبرو کې وو چې هغه سړی پـه ځمکـه ولوېد ، څرنګه چې یې د تـورو د زخمونـو د درد زغـم نـه درلود نو یې نېزه را وایسته او ځان یې پـه ښـه کـړ. خلـک ددې صحنې لیدونکي وو.

یو کس د حضرت محمد صلی الله علیـه وسلم پـه لـور منډه کړه او هغه یې ددې کس په حال خبر کړ او ویـې ویـل : فلانـي ځانوژنـه وکـړه. پیغمبر علیـه سـلام د دې خبـرې پـه اورېدلو سره بـلال تـه دستور ور کـړ چې پورتـه شـه او د خلکو په مېنځ کې وو ایه چې له مؤمن پرته څوک جنت ته نه داخلیـږي، خـو خدای خپـل دیـن تـه د فاسق پـه وسیله هم کامیابي ورکوي. ټولو د پیغمبر علیه سلام خبره واورېده. ابوهریره (رضی الله عنه) چې هم دا خبره اورېدلې وه پـه لـوړ غږ یې وویل: د خدای رسول ریښتیا وایي، دخدای رسـول ریښـتیا وایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خیبـر د وروسـتۍ کـلا تـر فتحـي وروسـته د حبشــې مهاجرین چې کلونه وړاندې مهاجر شوي وو، راغلل او د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په حضور مشرف شول. رسول الله (صلی الله علیـه وسلم) د هغـوی لـه راتـګ څخـه زیات خوشحاله شو، ولاړ شو او جعفر بن ابی طالب یې پـه پـه غېـږ کې ونیـو، تنـدی یـې ورښـکل کـړ او ویـې ویـل: نـه پوهېږم د خیبر له فتحې خوشحاله شم که د جعفر له راتـګ نه.

ددې ملاقـات خـاطره د همـېش لپـاره د ابـوهریره (رضـی الله عنه) په ذهن کې پاته شوه، له هغې ورځې او مـدینې تـه له راتګ وروسته جعفر ډېر ورباندې ګران وو او د ژوند تـر وروسـتۍ شـېبې پـورې یـې دا مینـه همداسې پـه زړه کـې ورسره پاته وه.

د خیبـر جګـړه پـای تـه ورسـېده او ټـولې کـلاوې یـې فـتح شوې. الله تعالی یهود خوار او ذلیـل کـړل، مسـلمانانو ډېـر غنیمتونـه لاس تـه راوړل، د غنیمتونـو یـوه برخـه ابـوهریره (رضی الله عنه) او دوسی ملګرو تـه یـې ورسـېده او لـه هغـه وروسته د اسلام له نورو لښکرو سره مـدینې تـه وګرځېـدل. مهمه پېښـه چې یې په خیبـر کې لیدلې وه او همېشـه یـې د هغه ذهن مشغولاوو، په زهرو د ککړ شوي پسـه کیسـه وه چې د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم لپاره راوړل شـو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) یوه برخه تري وخوړه خو کله چي اصحابو وغوښتل چي ویې خوري، هغه مبارک صلی الله علیه وسلم وفرمایل: لاس پورته کړئ دا پسه په زهرو ککړ شوی دی.

همدارنګه د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم خبري، هغې یهودي ښځي ته چي دا مسموم پسه یې راوړی وو، د ابوهریره (رضی الله عنه) د حیرانتیا سبب شوې وې او هر وخت به یې دا جمله چي پیغمبر علیه سلام یهودی ښځي ته کړې وه چي هیڅکله به تا خدای په مامسلطه نه کړي.

ددې صحنې لیدلو هم د ابوهریره (رضی الله عنه) تصدیق او محبت د حضور صلی الله علیه وسلم په وړاندي زیاتاوو.

د مدینې په لار به ابوهریره (رضی الله عنه) له نورو ورونو څخه د خیبر دفتحې په اړه پوښتنه کوله چي دی به ورڅخه خبر نه وو او هغوی به د پېښو څرنګوالی ورته وایه .د خیبر په فتح کي یې دحضرت علی رضی الله عنه له مېړانو خوند اخیست.

وایي کله چي مسلمانانو ته دخیبر دیوې کلا نیول سخت شول، پیغمبر علیه سلام، حضرت علی رضی الله عنه راوغوښت ترڅو د خیبر د همدې کلا د فتحه کولو لپاره د یوې ډلي مشري ورکړي. حضرت محمد صلی الله علیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وسلم ته وويل شول چي د حضرت علی صاحب سترګي درد کوي. حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وویل : ماته یې راولئ.

حضرت علی رضی الله عنه راغی او حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د خپلې مبارکي خولي لاړي دهغه په سترګو تېري کړې او هغه سمدستي جوړ شو.

بیا یې د اسلام بیرغ په لاس کي واخیست، د زمري په څېر یې په دښمن حمله وکړه او هغه یې له پښو واچاوو. خدای تعالی توفیق ورکړ چي خیبر فتح کړي او دا لویه کامیابي د مسلمانانو په برخه کړي، همدارنګه په یوه بله پېښه کي چي یوه یهودي قومندان د مسلمانانو په وړاندي بیرغ پورته کړی وو، هغوی یې مبارزې ته بلل او شعر یې وایه، په خپل ځان نازېده او صحابه دهغه له لاسه ډېر ځوربدلي وو د حضرت علی رضی الله عنه په لاس له پښو واچول شو.

ابوهریره (رضی الله عنه) دحضرت علی رضی الله عنه په لاس ددې یهودي په وژلو نازېده او ویاړل یې.

ددې ټولو پېښو اوربدلو د ابوهریره (رضی الله عنه) تنده نه ماتوله، همدارنګه یې له خپلو نورو همځنګو د نورو پېښو پوښتنه کوله، ددې لېوال وو چي د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم تر څنګ وي، دهغه مبارکي څېرې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـه کتلـو برکـت تـر لاسـه او د هغـه ملکـوتي خبـرو تـه چي د ابـوهريره (رضـی الله عنـه) پـه زړه او غـوږ ونـو کـي يـې ځـای نيـو ، غوږ ونيسي.

مدينې ته له رسـېدلو وروسـته ابـوهريره (رضـی الله عنـه) له ډېرو نورو اصحابو سره په هغـه اوليمـه کـي چي پيغمبر عليه سلام د صفيې بنت حيی سره چي د خيبر پـه ورځ نيـول شـوې وه، د نکـاح پـه مناسبت جوړه کـړې وه ګـډون وکـړ. صفيې بي بي د قريشـو پـه وړاندي زيـات احتـرام درلـوداو شريفه ميرمن وه ، نوځکه رسول الله (صلی الله عليـه وسـلم) دهغــې دتســکين او اکــرام لپــاره ورســره نکــاح وکــړه. دا مجلس خورا ساده وو چي يوازي ډوډۍ ، خورما او غـوړي يې درلودل.

کلـه چي د اسـلام لښـکر لـه خيبـر څخـه راګرځېـده، درې پيښـې وشوې، چي دا درې واړه د ابـوهريره (رضـی الله عنـه) ذهن ساتلې او هيڅ کله يې نه هېرولې،يوه دا چي کله هغوی په وادی القری کي وغوښـتل اسـتراحت وکـړي ، يـو غـلام چي مدعم نومېده او د بنی خباب د يوه کس له خوا پيغمبر عليه سلام ته هديه ورکړل شوی وو او د هغـه مبـارک صـلی الله عليه وسلم د اوښ د سـامان د کښـته کولـو پـه حـال کـي وو ، ناڅاپـه يـو غشـی چي معلومـه نـه وه چاوويشـت او لـه کوم لـوري راغـی پـه هغـه ولګېـد او را وايـې چـاوو. خلکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل : شهادت دي یې مبارک وي ، شهادت دي یې مبارک وي.

خو حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وویل: هغه شهید نه دی. په خدای قسم چي زما روح یې په بلاکیفه لاس کي ده، هغه څادر چي یې د خیبر تر غنیمتونو مخکي وړی وو، ورته د اور لمبې دي .

دې خبري په خلکو دومره اغېز وکړ چي سمدستي یو کس لاړ دبوټ بند یې راووړ او د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم حضور ته ورغی او ویې ویل:

دامي د غنیمتونو تر تقسیم وړاندي اخستی دی . ان حضرت صلی الله علیه وسلم وویل: دا تسمه د دوژخ له اوره ده.

د سفر په اوږدو کي مسلمانان یوې درې ته ورسېدل او په لوړ غږ یې د الله اکبر او لا اله الا الله په ویلو شروع وکړه.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) هغوی ته وکتل او ویې ویل: ځانونه کنترول کړئ، تاسو هغه خدای یادوئ چي اوربدونکی، نژدې او هغه هر ځای له تاسو سره دی.

ابوهریره (رضی الله عنه) له رسول الله (صلی الله علیه وسلم) شاته او ابوموسی اشعری یې په ځنګ روان وو، هغه مبارک صلی الله علیه وسلم ابوموسی ته وکتل او ویې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویل: ای عبدالله بن قیس! ابوموسی وویل: لبیک یا رسول الله (صلی الله علیه وسلم). پیغمبر صلی الله علیه وسلم وویل: خوښوې چې د یوې جملې په ویلو درته د جنت له خزانو یوه خزانه وښیم؟

ابوموسی وویل: ولی نه یا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) زما مور او پلار دې تر تا ځار وي.

پیغمبر علیه سلام وویل: هغه جمله لا حول ولاقوة الا باالله ده.

ابوهریره (رضی الله عنه) هغه جمله په هماغه ورځ یاده کړه او له هغه وروسته یې د نورو اذکارو سره یوځای تکراروله، څرنګه چې یې ددې ذکر فضیلت له رسول الله (صلی الله علیه وسلم) څخه اوریدلی وو، څو چې ژوندی وو دا ذکر یې کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له رسول اکرم صلى الله عليه وسلم سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابو هريره مدينى ته ورسيد او د نبوي مسجد په صفه کي يې ځيري چي به بې کوره صحابه کښېناستل او ويده کيدل، ځاى ونيو او له پيغمبر عليه سلام سره يې ديو ځاى اوسېدلو دوره چي د هغه دژوند تر ټولو ښکلې مرحله وه، شروع شوه. هغه مهال اووم هجرى کال وو چي د ابو هريره عمر تر ديرش کلنۍ لوړ نه وو. ځيرک ځوان، دقوي حافظې درلودونکى او دعلم او پوهي تږى وو.

غوره يې ګڼله چي د پيغمبر عليه سلام له خبرو څخه برخمن شي او دخپل ژوند لپاره معنوى زېرمه جوړه کړي. هيڅ څېز نه وو چي دهغه په ژوندکي ددې کار مانع شي. هغه قانع او داسي ځوان وو چي تر اوسه يې واده نه وو کړى. په ډېرو کمو امکاناتو يې ژوند کاوو. خپل نفس يې داسي روزلى وو چي لوږه، لوڅه او خواري يې زغملاى شواى او په پوره ډول پيغمبر عليه سلام ته متوجه وو. هغه يوازي يو هدف درلود هغه هم علم او په دين کي پوهه. ددې هدف د پوره کولو لپاره لومړني څلور کلونه يوه شېبه هم د حضور صلى الله عليه وسلم څخه بې پروا نه شو او د علم د لاس ته راوړلو لپاره يې ډېري سختۍ وزغملې. په صبر او حوصله سره يې وکولاى شول چي د پيغمبر عليه سلام د مکتب د غوره شاګردانو څخه يو شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مدینه کي یې د اوسېدلو زیات وخت نه وو تیر شوی، چي حبیب بن عمرو حممۀ الدوسی د دوس د قبیلې مشر له خپلو اویا قومیانو سره مدینې ته راغی او د حضور صلی الله علیه وسلم سره تر لیدلو وروسته په ایمان مشرف، د خپلې قبیلې له پخوانیو مسلمانانو سره یوځای او د مدینې په یوه ګوښه کي یې واړول.

ابوهریره د هغوی له راتګ څخه ډېر خوښ شو او باور یې درلود چي دهغوی د ایمان راوړلو لامل د پیغمبر علیه سلام د خیبر د ورځي دعا ده.

ابوهریره په زړه او غوږنو د رسول الله صلی الله علیه وسلم خبري اورېدې، په څه چي به نه پوهېده پوښتنه به یې تري کوله او په خپله حافظه کي به یې ساتلې. لومړی څیز چي یې په خورا پاملرني زده کړ د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم د لمونځ کولو طریقه وه.

په دې اساس یې لمونځ اصلاح او په پوره پاملرنه یې د هغه مبارک صلی الله علیه وسلم په څېر ادا کاوو. له دې سره یې په حیرانوونکی ډول د قران کریم په یادولو شروع وکړه، د قرانکریم ایاتونه او سورتونه یې له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم څخه زده کول او د هغه مبارک په توصیه به یې یادول. همدارنګه له اصحابو به یې غوښتل څو هغه ته قران کریم ورزده کړي او د هغه د ښه یادولو لپاره ورته دعا وکړي. ابوهریره رضی الله عنه په لږ وخت کي د رسول اکرم صلی الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

عليه وسلم له ډېرو اصحابو سره وپېژندل، د هغوی نوم، ځای او هغه تکليفونه چي دوی د اسلام په لار کي تېر کړي وو، ابوهريره پېژندل. کله کله به انس بن مالک ته چي پوه او هوښيار ځوان او د رسول اکرم صلی الله عليه وسلم لومړنی خدمتګار وو، ورته او له هغه څخه به يې د هغو پېښو او خبرونو چي په حضرت محمد صلی الله عليه وسلم باندي د هجرت په شروع کي تېري شوي وې، پوښتنه کوله او هغه به ورته دا حالات بيانول، ابوهريره رضی الله عنه به په خورا خوشحالي ورته غوږ نيوه.

همدارنګه ابوهريره رضی الله عنه ليدل چي عبدالله بن مسعود او موريې د پيغمبر اکرم صلی الله عليه وسلم کورته ډېر تګ راتګ کوي، فکر يې وکړ چي هغوی دواړه د هغه مبارک خدمتګاران دي، خو وروسته پوه شو چي داسي نه ده.

ابوهريره هيله درلوده چي ابن مسعود، انس بن مالک او نور نژدې صحابه چي کوم ځای د پيغمبر صلی الله په وړاندي لري دي يې هم ولري. ابوهريره ته رسول اکرم صلی الله تر ټولو خلکو ګران وو، حتی تر خپل ځان هم او هر وخت چي به له هغه سره وو د نېکبختي او کله چي په تړې جدا شو د وېري احساس به يې کاوو او په ښکاره ډول يې دا مطلب حضرت محمد صلی الله عليه وسلم ته ورساوو او ويې ويل: ای د الله رسول صلی الله عليه وسلم ! کله چي دي وينم خوشحاله کېږم او ستا ليدل مي د سترګو د سړېدو سبب ګرځي. رسول الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

صلی الله علیه وسلم هم چي د هغه په رېښتیولي پوه وو مینه يې ورسره کوله، هر وخت به له هغه سره په وړین تندي مخامخ کېده. ابوهریره رضی الله عنه یوازي له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره مینه نه، بلکي له ټول اهل بیت او نورو اصحابو سره يې هم مینه درلوده ځکه چي هغوی په رسول الله صلی الله علیه وسلم ګران ول، حتی واړه ماشومان چي رسول الله به ورسره مینه کوله په ده ګران وو او مینه به يې ورسره کوله، په ځانګړي ډول حسن او حسین د علی رضی الله تعالی عنه زامن، عبدالله بن عباس او نور ماشومان.

د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم مینه له ابوهریره رضی الله عنه سره ددې سبب شوه چي هغه خپل ځان نېکمرغه وشمېري، ځکه د ژوند وروستۍ ارزو یعنی د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره لیدلو او د علم او پوهي زده کول د هغه مبارک صلی الله علیه وسلم څخه.

یوازي یوه څېز هغه ډېر ځوراوو او د هغه داخلي پاکي يې ځپله هغه هم دا چي مور يې لا تر اوسه په شرک کي پاتي وه او په خدای او د هغه په رسول يې له ایمان راوړلو څخه منع کوله، ابوهریره به هغه هر وخت اسلام ته دعوت کوله خو هغې به نه مانه.

د خیبر له فتحې تر راګرځېدو وروسته چي ابوهریره هر څه اورېدلي یا لیدلي وو کوم چي د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د رسالت په رېښتینولی او صداقت يې دلالت کاوو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلي مور ته یې وویل. په ځانکړي ډول د زهرجن پسه کیسه چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ته راوړل شو. خو مور یې همداسي د پلار او نیکونو په دین ولاړه وه او له مسلمان کیدلو یې منع کوله او ویل یې: څو چې ژوندی یم، ذی الخلصه لمانځم.

له دې سره سره ابوهریره رضی الله عنه د خدای جل جلاله په لور د هغې له دعوت کولو څخه لاس په سر او مایوس نه شو او هره ورځ به یې هغې ته قسم ورکاوو چې په خدای او رسول صلی الله علیه وسلم یې ایمان راوړي. هغې نه یوازي ایمان را نه ووړ بلکي یوه ورځ په قهر شوه او د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سپکاوی یې وکړ.

ابوهریره رضی الله عنه ددې خبرې په اوریدلو خورا وځوریږ او وډاریږ چې هسي نه ددې ګستاخي له امله د هغه د مور او حتی دده لپاره چې ددې بې احترامي سبب شوی دی عذاب نازل شي. له دې امله لوی غم او پریښاني په غیږ کي واخیست او ددې مشکل دلري کولو لپاره یې له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم پرته بل همکار نه لید، په تېزي سره د هغه مبارک په لور روان شو، مسجد ته له ننوتلو وروسته چې اوښکو یې مخ او ګیره لمده کړې وه، په هغه یې سلام واچاوو او ورسره کېناست.

پیغمبر علیه سلام وویل: څه پیښه شوې ده؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره په غمګين اواز وويل: نن مي مور اسلام ته را دعوت کړه، ويې نه مانه او د هغه په سر يې ستاسو په اړه بدي خبري وکړې، دعا وکړه چي خدای مي مور هدايت کړي.

مهربانه پيغمبر صلی الله عليه وسلم د هغه غوښتنه ومنله، لاسونه يې د اسمان په لور پورته کړل او ويې ويل: خدايه! د ابوهريره مور ته هدايت وکړې.

ابوهريره رضی الله عنه له دې نه ډېر خوښ شو، چي پيغمبر عليه سلام يې مور ته د هدايت دعا وکړه. له پيغمبر اکرم صلی الله عليه وسلم څخه يې اجازه وغوښته تر څو يې مور ته لاړ شي او د هغه صلی الله له دد دې دعا زېری پرې وکړي، خو مخکي له دې نه چي هغه کور ته ورسېږي الله تعالی يې کار وکړ، د خپل پيغمبر دعا يې قبوله کړه او ابوهريره يې د مور د هدايت لپاره د مهرباني وړ وګرځاوو، ځکه کله چي ابوهريره له کور څخه په ډېره پرېشاني سره ووت، مور يې د هغه څه په فکر کي شوه چي زوی يې ورته دعوت کوله، الله تعالی يې هغه مهال زړه روښانه او د حق په لور يې هدايت کړه، ژبه يې خلاصه شوه او شاهدي يې وويله:

(اشهد ان لا اله الا الله و اشهد ان محمد رسول الله)

له دې امله يې کفر په ايمان، سخت زړيتوب په نرمي او دښمني يې په دوستي بدله شوه. په تېزي لاړه چي غسل او د جاهليت له چټليو سره مخه ښه وکړي او ايمان چي ښکاره او پټ يې پاک دي په غېږ کي ونيسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چي ابو هريره کور ته ورسېد د اوبو د توييدلو له اواز څخه پوه شو چي موريې غسل کوي، ودريد چي موريې کار پای ته ورسوي. موريې کالي واغوستل او مخکې تر دې چي ټيکرى په سر کړي په اوبو کي يې غوټه کړ او شاهدي يې وويله.

ابو هريره د دې صحنې له ليدلو حيران شو ، په تېزي له خپله ځايه وخوځېد او بې له دې چي ودرېږي او له موره پوښتنه وکړي چي څه وشول چي مسلمانه شوه ؟ د حضرت محمد صلی الله حضور ته وګرځېد تر څو يې د خپلي مور د اسلام له راوړلو څخه خبر کړي. دا ځل په داسي حال کي د هغه مبارک حضور ته حاضر شو چي له ډېري خوشحالي يې ژړل، سلام يې واچاوو او ويې ويل: زېری، د خدای رسوله، خدای تعالی ستاسو دعا قبوله کړه او مور مې يې هدايت کړه. د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم څېره د دې خبري په اورېدلو سره وځلېده او خوشحاله شو د خدای حمد او شکر يې په ځای کړل.

ابو هريره موقع غنيمت وبلله او ويې ويل: يا رسول الله دعا وکړه چي الله تعالی ما او مور مي د مؤمنو بندګانو محبوب وګرځوي او مؤمن بندګان زمونږ محبوب وګرځوي.

حضرت محمد صلی الله عليه وسلم وويل: اې خدايه ! ستا دا وړوکی بنده او موريې د مؤمنو بندګانو محبوب او مؤمن بندګان د دوی محبوب وګرځوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د دې دعا وروسته ابوهريره خورا خوښ شو، ځکه دا ورځ هغه ته ښکلې او نه هېرېدونکې وه او له خيبر نه راوروسته يې په ژوند کې د وهمه او بهتره ورځ وه. ځکه په دې ورځ يې د مور په مسلمانېدلو سره د زړه لوی غم ورک او لوی نعمت يې ترلاسه کړ او هغه د پيغمبر اکرم صلی الله علیه وسلم دعا وه چې ويل يې: خدايه مؤمنان د ابوهريره او دهغه د مور محبوب او هغوی د دوی محبوب وګرځوې.

له دې نه هېرېدونکې او تاريخي ورځې وروسته ابوهريره رضی الله عنه ډېر وخت ژوند وکړ او ويې ليدل چې څنګه الله تعالی دخپل پيغمبر دعا دده په حق کې قبوله کړې وه او هر وخت به يې دا خبره يادوله چې: د خدای په مهرباني چې هر مؤمن مي نوم واوري، که څه هم زه يې نه يم ليدلی، وربانده ګران يم.

د مور له ايمان راوړلو وروسته ابوهريره احساس کړه چې هيڅ غم، پرېښاني او مشکل دهغه په وړاندې وجود نه لري، نوځکه يې ټول حواس سترګې، غوږونه او زړه حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ته متوجه کړل، ترڅو په پوره ډول اسلام وپېژني او علم زده کړي.

له هغې ورځې را په دې خوا يې خپله توجه دوو شيانو ته واړوله:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ – د قران کریم د هغو ایاتونو یادول او پرې پوهیدل چې له دې وروسته په حضور صلی الله علیه وسلم نازلېږي.

۲ – د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو، وینااوو او نصیحتونو یادول او وربانـدي پوهېدل چې اصحابو ته یې کول، بې له دې چې یوه کلمه هم ترې بېځایه شي. همدارنګه د هغو ایاتونو یادول چې تر دې وړاندې په حضرت محمد صلی الله علیه وسلم نازل شوي وو او هغه خبري چې مخکې یې اصحابو ته کړې وې، د هغه مبارک له تېر سیرت او د هغه د ژوند له تاریخي ورځو سره.

د دې دوو موخو لپاره وو چې ابوهریره د ژوند ټولې ورځې او د شپو څه برخې له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره تېرولې او هر وخت به ورسره وو، په هغه مبارک پورې یې لمونځ کاوو او قرائت ته یې غوږ نیوو، سهار او ماښام له هغه سره وو، له هغه سره یو ځای اصحابو لیدلو او د ناروغانو پوښتنې ته تو، له هغه سره یې د جنازو د مراسمو په تر سره کولو کې ګډون کاوو. د پیغمبر علیه سلام کارونه به یې کول، چاچي به پیغمبر علیه سلام غوښت، ده ته به یې غږ ورکاوو او د هغه دستورونه او پیغامونه به یې خلکو ته رسول.

د ابوهریره ذهن د هغه دفتر په څېر وو چې د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم خاطرې، پېښې او ورځنې حالات به یې دقیقاً پکې ثبت کول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوړ همت، ځانګړې حافظې، دقیق فهم، د علم دلاسته راړلو لپاره لوږه، په نورو کارونو کې نه مشغولوالی، پوره قناعت او د دنیا له دار مدار سره نا لېوالتیا، له ابوهریره سره په دې مهم کار کې مرسته کوله.

ددې ټولو په سر کې، له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره د هغه مینه وه چې د هغه عواطف او احساسات یې په جوش راوړل.

ابوهریره رضی الله عنه د پیغمبر علیه سلام په وړاندې لوړ مقام درلود او د هغه د ګرانښت وړ ګرځېدلی وو. له علم سره د هغه مینه د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د خوشحالی سبب شوې وه او اصحابو ته به یې ویل چې ده ته قران کریم ورزده کړې او کله چې به یې ابوهریره ونه لید، پلټنه به یې کوله او څوک به یې لېږه چې ویې مومي. کله چې به حضرت محمد صلی الله علیه وسلم مسجد ته راتلی نو به ورته ورغی.

یوه ورځ حضرت محمد صلی الله علیه وسلم جومات ته داخل شو، خو ابوهریره یې ونه لید. شاوخوا یې وکتل او له هغو کسانو نه چې په مسجد کې ول وپوښتل: تاسو دوسی ځوان نه دی لیدلی؟ چا ځواب ورنه کړ. حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د دوهم او دریم ځل لپاره وپوښتل: چا دوسي ځوان نه دی لیدلی؟ هغوی وویل: نه. یو کس چې لمونځ یې کاوو، د لمانځه له خلاصیدلو وروسته یې حضرت محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

صلی الله علیه وسلم ته وویل: ای دخدای رسولصلی الله علیه وسلم هغه ناروغ دی او د مسجد په یوه څنډه کې لویدلی دی.

پیغمبر علیه سلام ددې خبرې له اورېدلو پرېشانه شو او هغه ته ورغی، په موسکا یې سلام وروا چاوو او دناروغي پوښتنه یې وکړه. ابوهریره یې دناروغي ډول ورته وو ایه. حضرت محمدصلی الله علیه وسلم خپل مبارک لاس د هغه په دردمن ځای کېښود او دهغه دښه والی لپاره یې دعا وکړه. په هغه شېبه ابوهریره پورته او له ناروغي څخه جوړ شو.

څرنګه چې پورته هم یادونه وشوه: ابوهریره په پوره معنی له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سره مینه درلوده او هر څه چې له هغه څخه به یې اورېدل، یادول یې او د ډېري میني له امله به یې ډېری د هغه مبارک څېرې ته کتل. له نېکه مرغه د دې کار د کولو جرئت یې درلود، په داسي حال کي چې یو زیات شمیر اصحابو د هغه مبارک د هیبت له امله په دایمي ډول نشوای کولای د هغه څېرې ته وګوري. ابوهریره رضی الله عنه به ویل په دنیا کي مي د رسول الله تر څېرې پرته بل هیڅ شی ښکلی نه دی لیدلی، ګویا لمر یې په څېره کي حرکت کوي. څرنګه چې هغه مبارک ډېر وربانديي ګران وو نو داسي سوالونه به یې ترې کول چې نورو یې جرئت نه درلود.

یوه ورځ ابوهریره پیغمبر علیه سلام ته وویل: اې د الله رسوله! چې تا وینم خوشحاله کیږم او سترګي مي روښانه کیږي، ما له هر څه خبر کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وویل: هر څه له اوبو څخه پیدا شوي دي.

ابو هریره وویل: ماته داسي کار راوښیه چي د هغه په کولو سره جنت ته لاړ شم.

ان حضرت صلی الله علیه وسلم وفرمایل: خلکو ته سلام اچوه، هغوی ته خواړه ورکړه، په هغوی رحم وکړه او په شپه کي چي خلک ویده وي پورته شه او عبادت وکړه، هغه مهال په سلامتي سره جنت ته داخلیږې.

یوه ورځ چي ډیر صحابه له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره ناست وو، ابو هریره وویل: یا رسول الله د قیامت په ورځ به ستا شفاعت د چا په نصیب کیږي؟

پیغمبر علیه سلام د ابو هریره له سوال څخه خوښ شو، هغه یې وستایه او ویې ویل: فکر مي کاوه چي د دې مطلب په پوښتنه کي تر تا هیڅوک وړ نه دي، ځکه ستا شوق د حدیثونو د زده کړي لپاره خورا زیات دی. بیا یې وویل: زما شفاعت ډېر د هغو کسانو په نصیب دی چي مخلصانه او د زړه له کومي لا اله الا الله ووایي.

صحابه کرام ﷺ هم د ابو هریره له دې سوال څخه خوښ شول او له هغه یې مننه وکړه، تر ټولو زیات د ابی بن کعب دا سوال خوښ شو او د ابو هریره له ستایلو سره یې هغه ته وویل چي هر وخت همداسي سوالونه وکړي، تر څو د هغوی معلومات زیات شي. په حقیقت کي ابو هریره داسي لارښوونو ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضرورت نه درلود ، ځکه هغه په دې اندازه علم خوښاوو لکه تږی چې یخې اوبه خوښوي او له ټولو کایناتو یې حضرت پیغمبر علیه سلام زیات خوښاوو ، نو ځکه به یې عادتا هره ورځ له ان حضرت صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه کوله او خپل علم به یې زیاتاوو.

ابوهریره احساس کړې وه ، چې کله ان حضرت صلی الله علیه وسلم په لمانځه ودریږي له تکبیر اولی وروسته او له سورة فاتحې مخکې یوه شېبه دریږي او بیا په ویلو شروع کوي ، نو ځکه یې پوښتنه ترې وکړه چې اې د خدای رسوله هغه مهال څه وایې؟

پیغمبر علیه سلام وویل دا دعاوی وایم : " اللهم باعد بینی و بین خطایایی کما باعدت بین المشرق و المغرب اللهم نقنی من خطایی کما ینقی الثوب الابیض من الدنس اللهم اغسلنی من خطایای بالماء والثلج والبرد . "

" یا الله زما او زما د ګناهونو تر منځ لیري والی راوله، څرنګه دې چې مشرق او مغرب یو له بله سره لیري کړي دي. یا الله ما له ګناهونو پاک کړې، څرنګه چې سپینه ټوټه له خیرو پاکه شي، یا الله په سړو اوبو ما له ګناهونو ومینځه."

څرنګه چې ابوهریره ولیدل چې ان حضرت صلی الله علیه وسلم یې پوښتنو ته په ورین تندی ځوابونه وایي او هغه له دې چې په علم او معرفت پوري روان دی، صحابه هم د هغه له پوښتنو نه خوښېدل، نو ځکه ابوهریره چې په څه شي باندې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهېده له هغه مبارک صلی الله علیه وسلم نه به یې پوښتنه کوله، مثلاً، لمونځ، روژه، زکات، حج، ایمان د دجنت او دوژخ حقیقت، له ملا اعلی، همدارنګه د رسول اکرم صلی الله تر ژوند پوري. دهغه مبارک دعوت په مکه کې او هغه پېښې چې په هغه باندې هملته راغلې وې، مدینې ته له هجرته او د ژوند د ټولو ورځو له پېښو نه یې پوښتنه کوله.

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم به په حوصله او متانت ورته ځواب وایه.

یوه ورځ انحضرت صلی الله علیه وسلم وغوښتل چې ابوهریره وازمایي. په داسې حال کې چې غنیمت یې وېشه ابوهریره ته یې وویل: له ما څخه نه پوښتې چې دا غنیمتونه د چا مال دی؟

ابوهریره یې په ځواب کې وویل: هیله لرم، هغه څه چې تا ته خدای درزده کړي دي، ما ته هم وښیې.

حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وویل: نو څادر دې هوار کړه، ابوهریره دخپلې اوږې څادر د هغه مبارک او ده په مېنځ کې وغوړاوو، پیغمبر علیه سلام ډېر وخت ورته خبرې وکړې او بیا یې وویل: څادر دې ټول کړه.

ابوهریره څادر راټول کړ، له هغه وروسته یې سمدستي ددې کار په راز باندې د پوهېدلو لټه وکړه. دهغې ورځې په شپه کې چې څه برخه یې تېره شوې وه ابوهریره هغه حدیثونه چې له انحضرت صلی الله علیه وسلم څخه اورېدلي وو، په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ياد كړل او تكرارول يې، دهغو حديثونو يادول ورته دومره اسانه وو لكه چې د كوم كتاب له مخې چې يې وايي، بې له دې چې يوه كلمه هم ترې بې ځايه شي، ډېر خوشحال شو او د دې نعمت په بدله كي يې د خداى ډېر شكر وكړ.

له دې پېښې څو ورځې نه وې تېرې شوې چې الله تعالى په ابوهريره مهرباني وكړه او د پيغمبر عليه سلام هغه دعا چې ويلي يې وو:

"يا الله دابوهريره حافظه قوې كړې" قبوله شوه، له هغې ورځې وروسته چې به يې هر مطلب يا داوو، بيا يې نه هېرېده.

يوه ورځ پيغمبر عليه سلام جومات ته داخل شو، ويې ليدل چې ابوهريره، زيد بن ثابت او يو بل كس ﷺ په جومات كي ناست دي، زيد او هغه بل سړى لمونځ كوي او ابوهريره قران كريم تلاوت كوي. څو شېبې وروسته هغوى دواړو لمونځ خلاص كړ او د دعا لاسونه يې پورته كړل. پيغمبر عليه سلام هغوى ته نژدې شو، تر څو واوري چې له خدايه څه غواړي؟ خو هغوى خپله دعا ودروله.پيغمبر عليه سلام هغوى ته وويل: خپله دعا وكړئ. هغوى دعا كوله پيغمبر عليه سلام آمين وايه، چې دعاوې يې پاى ته ورسېدې پيغمبر عليه سلام ابوهريره ته وويل: ته ځان ته دعا وكړه. ابوهريره لاسونه پورته كړل او داډول دعا يې وكړه: يا خدايه! هغه څه چې دغو دوو وروڼو درنه وغوښتل ما ته يې هم راكړه او له تا څخه داسې پوهه غواړم چې هيڅكله مې هېره نشي."

(c) ketabton.com: The Digital Library

پيغمبرعليه سلام آمين وو ايه. زيد او ملګري يې چې دا مهمه دعا واورېده او په اهميت يې پوه شول ويې ويل: خدايه موږ هم له تا څخه داسي علم غواړو چې هيڅكله يې هېر نه كړو.

خو دا ځل پيغمبر عليه سلام آمين ونه وايه او په مهرباني سره يې هغوی ته وويل: (دوسي ځوان په دې دعا كي تر تاسو مخكي شو.) دا جمله يې يو ځل بيا تكرار كړه.

پوه او حكيم ذات غوښتي وو چې دا بې نومه او نښانه چې يوازي چوپان وو، د اسلام مركز ته راشي او مهم كار چې د ډېرى احاديثو يادول او د اسلامی امت په مېنځ كي د هغوی خپرو ای، په ځانګړي ډول تابعينو او له هغوی وروسته د احاديثو نقل له يوه نسل څخه بل نسل ته د هغه په واسطه ورسوي.

ابوهريره رضی الله عنه مخكي له دې چې پيغمبر عليه سلام ورته د حافظې د تقويت دعا وكړي او مخكي د څادر د هوارولو د پېښې څخه، د پيغمبر عليه سلام ځيني خبري ترې هېرېدلې. نو ځكه يې پيغمبر عليه سلام ته شكايت وكړ او ويې ويل: اې د خدای رسول صلی الله عليه وسلم له تاسو مې ډېر احاديث اورېدلي دي ولي ارمان يو شمير رانه هير شوي دي.له دې امله پيغمبر عليه سلام ورته دعا وكړه . له هغه وروسته يې حافظه دومره قوي شوه چې د ايات يوه كلمه يا يو حديث دې ترې هير شي. له پيغمبر عليه سلام سره د ابوهريره يو ځای والی، د هغه قوي حافظې او له علم سره بې ساري

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینــه د ده د نبــوغ او برتــري ســبب شــوه. لــه دې املــه یــې د حدیثونو په یادولو او روایت کې له ټولو اصحابو درجه یوړه.

له دې سره سره دهغـه یوځـای والـی لـه حضرت رسـول اکـرم صلی الله علیه وسلم سره هغه د خپلې مورله خدمت او محبت نه بې پروا نه کړ، هره ورځ به دهغې دلیدلو لپاره تلی او کومه کمه غذا چې به یې په لا س راوړه هغې ته یې وروړه. مـوریې هم په دې کمه غذا قانع وه. ابوهریره چې به هرڅه له پیغمبر علیـه سـلام څخـه اورېدل، مـور تـه بـه یـې هـم ورښـودل،له دې سربېره مـور بـه یـې مسـجد نبـوي کـې لـه نـورو میرمنـو سـره یوځـای لمونځ کـاوه او د حضرت محمدصلی الله علیه وسلم نصـیحتونه بـه یـې اورېـدل، یـوه ورځ ابـوهریره دوه دانـې خرماوې خپلې مورته ورکړې او ورته ویې ویل: دا رسول الله صلی الله علیـه وسلم تاتـه را استولې دي، بسم الله ووایـه او ویـې خـوره، ټولـه ورځ بـه وږې نـه شـې. بیـا یـې وویـل: مورجانې! په خدای قسم هغـه یـوازینی څیز چې مالـه کـار، کسـب او سـتا دخـوراک د برابرولـو څخـه راګـرزوي هغـه لـه رسول الله صلی الله علیه وسلم سره زما وخت تیرول او یوځـای والی دی. ځکه غواړم له هغه څخه علم، پوه او دینی معرفت زده کړم. نو مشـکلات وزغمه، ځکه له هري سختي وروسته اساني شته.

یـوه ورځ ابـوهریره رضـی الله عنـه مـور تـه ورغـی او ویـې ویل: مورې نن مې لوړه او ارزښتمنه تحفـه در تـه راوړې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

موريې وويل: هغه څه دي؟ ابوهريره وويل: نن ورځ يو شمېر فقيران حضرت محمد صلی الله عليه وسلم ته راغلل او ويې ويل:

"اې د الله رسول صلی الله عليه وسلم! سرمايه داران زيات اجر او ثواب تر لاسه کوي. له يوه لوري د خدای عبادت کوي او له بل لوري خپل مالونه د خدای په لار کې ورکوي، خو موږ څه نه لرو چې د خدای په لار کې يې صدقه کړو."

پيغمبر عليه سلام وويل: "الله تعالی تاسو ته نور نعمتونه درکړي چې کولای شئ هغه هر وخت صدقه کړئ، سبحان الله ويل صدقه ده، د الحمد لله، لا اله الا الله او الله اکبر ويل صدقه ده، په نيکي امر او له بدو راګرځول هم صدقه ده."

نو مورجانې! دا اذکار ډېر وايه. نو بيا به د غنيانو له ډلې شې او هغه اجر چې الله تعالی يې هغوی ته د بخښښ او نفقې په بدل کې ورکوي، تا ته به يې هم درکړي.

يوه ورځ يې مور ته وويل: پرون ورځ حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم موږ ته يو حديث ووايه او ويې ويل: که ستاسو د کور مخې ته داوبو يو لښتی وي او تاسي په ورځ کې پينځه واري پکې ولامبئ، ايا ستاسو پر بدن به خيره پاتې شي؟

مور وويل: نه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيا يې وويل: پينځه وخته لمونځونه د همدې لښتې په شېر دي، الله تعالی د هغوی په مرسته زموږ ټول ګناهونه له مينځه وړي.

نو اې مور جانې! د لمونځونو فضيلت ته پام وکړه او وګوره چې الله تعالی موږ ته څومره نعمتونه راکړي دي، چې د هغوی په وسيله کولای شو ټول وخت ځان له ګناهونو پاک وساتو. همدارنګه ان حضرت صلی الله عليه وسلم په يوه بل حديث کې وفرمايل: يوه ورځ دوږخ الله تعالی ته وويل: زما يو شمير برخې نورې برخې خوري، ماته اجازه راکړه چې ساه وباسم. الله تعالی ورته اجازه ورکړه چې په کال کې دوه ځلې ساه وباسي، يو ځل په دوبی او بل ځل په ژمي کې. بيا انحضرت صلی الله عليه وسلم وفرمايل: "کله چې مو ډير ساړه احساس کړل، هغه د جهنم تنفس دی، که مو کله سخته ګرمي احساس کړه هغه هم د جهنم تنفس دی. نو مور جانې! له جهنم څخه له خدايه ډېره پناه وغواړه، او له الله تعالی جل جلاله څخه د ښبنې، سلامتيا او جوړتيا غوښتنه وکړه.

هر وخت چې به ابوهريره رضی الله عنه له حضرت محمد صلی الله عليه وسلم څخه احاديث اوريدل مور ته به يې روښانه کول، هغې به په پوره ډاډ اوريدل او زوی ته به يې د خير دعا کوله، ويل به يې: يا الله زه مې له زويه خوښه يم ته هم ترې راضي شې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځنګه چي مخکي وویل شول ابو هریره خپل کور پرې ایښی وو او د نبوي مسجد په یوه څنډه کي یې ژوند کاوو، ډېر وخت نه وو تېر شوی چي هغه یوه برجسته څېره او د صفې د خلکو د سر سړی شو. تر څو چي پیغمبر علیه سلام حیات درلود، په هیڅ صورت یې صفه په خپل کور یا کوم بل ځای بدله نه کړه.

صفه په مسجد نبوي کي یوه چوتره وه، اهل صفه هغه فقیر او نېستمن اصحاب وو چي په مدینه کي یې کور او کورنۍ نه درلودل او د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم د ژوند په مهال به دوی پکي ویده کېدل او د خپل ژوند زیات وخت به یې هلته تیراوو، یو شمیر به یې له رسول اکرم صلی الله سره پاتي کېدل او ما ښامنۍ به یې ورسره کوله، دې حالت تر څو چي الله تعالی دوی شتمن کړل هم دوام درلود، پیغمبر علیه سلام به ابو هریره غوره کاوو، چي که به کوم صدقه پیغمبر علیه سلام ته راوړل کیده، هغه به یې ابو هریره ته ورکوله څو یې اهل صفه ته یوسي او ورباندي یې وویشي. کله چي به پیغمبر علیه سلام ته هدیه راوړل شوه یا به یې ابو هریره لېږه چي اهل صفه راولي او له پیغمبر علیه سلام سره یې وخوري او یا به یې د هغوی برخه ابو هریره ته ورکوله چي د اهل صفه وو تر منځ یې وویشي.

اهل صفه لټان خلک نه وو چي کار یې نه کاوو، بلکي همېشه د علم او پوهي په زده کړه او له کفارو سره په جنګ

(c) ketabton.com: The Digital Library

بوخت ول. له هغه سربېره ورته په مدينه کي کوم کار نه وو ځکه د مدينې خلک عموما نېستمن وو.

اهل صفه وو دومره لوږې او تږې تېرې کړې چي اخر د صبر او برد باري نمونه شول. څرنګه چي د خدای او د هغه د رسول مينه تر هر څه ورته ګرانه وه. الله تعالی يې وضعيت بدل کړ هغوی ته يې شتمني ورکړه، غنيان شول او دا پيرزوينه يې هم د صبر او حوصلې په سيوري کي ترلاسه کړه.

ابوهريره رضی الله عنه د صفې په کلونو کي ډېرې نېستۍ او لوږې تېرې کړې او پوهېده چي د هغه لپاره يوازې دوه لارې شتون لري چي يوه ترې غوره کړي. يوه له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره اوسېدل او د لوږو تحمل او بل له حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم څخه لري والی او مړيدل، خو هغه له پيغمبر عليه سلام سره اوسېدل غوره کړل، ځکه که يې کارکاوو نو له حضرت محمد صلی الله عليه وسلم سره د اوسېدلو فرصت يې له لاسه ورکاوو او د حضرت محمد صلی الله عليه سلام د زرينو کلماتو له اورېدلو محروم کېده، له دې امله يې هوډ وکړ چي په دې لار کي هر غم وزغمي او خپل لوړ هدف ته ځان ورسوي. پوهېده چي له هرې سختۍ وروسته اسانې وي او الله تعالی به د فقر او لوږې د زغملو تر شا د علم او پوهې ارزښتمند بديل ورکړي. همدارنګه پوهېده چي رسول اکرم صلی الله عليه وسلم غواړي تر څو خپل استعداد په لومړی مطلب کي په کار واچوي. ځکه له رسول الله صلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله علیه وسلم سره د یوځای کېدو په لومړیو وختونو کي، یوه ورځ ابوهریره د نیالګي د کرلو په حال کي وو چي رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ولید او ورته ویې ویل: څه کار کوې؟

ابوهریره وویل: غواړم نیالګی وکرم.

پیغمبر علیه سلام وویل: ایا نه غواړې تا ته تر دې نیالګي د ښه نیالګي کرل وښیم؟

ابوهریره وویل: هو، دخدای رسوله (صلی الله علیه وسلم).

پیغمبر علیه سلام وویل: د دې هري یوې جملې په ویلو سره تاته په جنت کي یو نیالګی کرل کیږي لکه: سبحان الله، الحمد لله، لا اله الا الله، الله اکبر (داسي باید ونه بولو چي رسول اکرم صلی الله علیه وسلم د نیالګیو له کرلو، کار او فعالیت سره مخالف وو بلکی غوښتل یې دهغه ذهن د دې دنیا له نیالګي څخه دهغې دنیا نیالګي ته او له عالم مادې څخه عالم معنی ته واړوي.[1])

ابوهریره پوه شو چي د پیغمبر علیه سلام موخه داده چي له هغه څخه جدا نشي تر څو علم او ذکر زده کړي او په هغه مشغول واوسي. هغه مهال په ابوهریره سختي ورځي تېري شوې، کله کله به دومره وږی شو چي له ډېري لوږي به په ځمکه ولوېده، چا چي نه پېژاند ګمان به یې کاوو چي هغه لېونی دی او بې هوښه شوی دی، نوځکه به یې لا س په سر

[1] فارسي ژباړن

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورتېراوو او پښې به يې په نس کي ورته ښودې، ښوراوو به يې.

ابوهريره به ورته ويل: زه نه لېونی يم او نه ناروغ بلکي لوږي دې حال ته رارسولی يم. ډېر وخت به چي دهغه نس له لوږي درد کاوو، ډبره به يې پوري تړله.

کله چي به پيغمبر عليه سلام هغه په دې حال ليد، ناراحت کېده به، ځکه ډېر وخت به دهغه مبارک په کور کي هم څه شي نه پيدا کيدل، چي هغه ته يې ورکړي او دهغه لوږه پرې ماته کړي.

بايد ووايو چي ډېري داسي ورځي به وي چي د پيغمبر عليه سلام او نورو اصحابو په کورو کي به څه نه وو، ځکه له کفارو سره جهاد خلک له کار او تجارت څخه بې برخي کړي وو. کله چي به ابوهريره ليدل چي د صفې نور اصحاب هم وږي دي او دخوړلو لپاره څه شی نه لري او همدارنګه پيغمبر عليه سلام او نور اصحاب ورسره مينه کوي، زړه به يې تسکين کيده.

يوه ورځ چي ابوهريره رضی الله عنه ډېر وږی شوی وو او نور يې د تللو توان نه درلود، له مسجد سره نژدې ولوېد، پيغمبر عليه سلام يې لاسونه ونيول او راپورته يې کړ، کورته يې بوت، هلته يې يوه اندازه شېدې ورکړې او ابوهريره وڅښلې، پيغمبر عليه سلام ورته دوهم او دريم ځل لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

شيدې ورکړې تر څو چې موړ، په خوشحالي او د شکر په ادا کولو د مسجد په لور روان شو.

ابو هريره د خپلې لوږې له کلونو ښکلې خاطرې لري، چې کله به يې خپلو شاګردانو ته کولې، د هغوی حيرانتيا به يې راپاروله او هغوی به د دې صبور او لوی شخص کړنې ستايلې.

يوه ورځ ابو هريره رضی الله عنه د لوږې د شپو له خاطرو څخه يوه خپلو دوستانو ته داسې کوله: په خدای قسم چې له هغه پرته بل معبود نشته، کله به مې د لوږې له ډېروالی خپل نس په ځمکه مو ښه او ډبرې به مې پرې تړلې. يوه ورځ د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم او نورو اصحابو د تګ په لار کې کېناستم چې ښايي څوک مې دعوت کړي او خواړه راکړي، لومړی مې ابوبکر رضی الله عنه تر څنګ تېر شو، د دې لپاره چې د هغه توجه را واړوم د قران کرم د يوه ايات پوښتنه مې ترې وکړه، خو پام يې راته نشو او لاړ، بيا عمر رضی الله عنه راغی، له هغه مې هم د يوه ايت پوښتنه وکړه خو راته پام يې نشو او ولاړ. وروسته رسول اکرم صلی الله عليه وسلم را نژدې شو، څرنګه چې زما په حال پوهېده موسکی شو او ويې ويل: له ماسره راځه، په هغه پسې لاړم چې کور ته يې ورسېدو حضرت محمد صلی الله عليه وسلم داخل شو او ماته يې هم د ننوتلو اجازه راکړه. کله چې کور مبارک ته يې ننوتم و مې ليدل چې په يوه ګيلاس کې يوه اندازه شيدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شته. حضرت محمد صلی الله علیه وسلم پوښتنه وکړه چې دا شیدې له کومه شوې دي؟ ورته یې وویل: فلاني سړي هغه تاسو ته را استولې دي. بیا یې ماته وویل: ابوهریره!

ومې ویل: بلې! یا رسول اللهصلی الله علیه وسلم.

ویې ویل: لاړ شه اصحاب صفه دلته را وغواړه.

ابوهریره وایې: د پیغمبر علیه سلام له دې خبرې سخت نارام شوم او له ځان سره مې وویل: دومره شیدې زما لپاره هم نه دي بس، څرنګه کولای شي ټول اهل صفه ماړه کړي، کاشکې یې ماته راکړې وای چې یوه اندازه قدرت مې پیدا کړې وای او کله چې هغه راشي حتماً حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ماته وایي چې شیدې هغوی ته ورکړم نو ماته به هیڅ شی پاته نه شي. ولې د رسول الله له اطاعت کولو پرته مې بله لاره نه درلوده، لاړم او اهل صفه مې د هغه مبارک کور ته رادعوت کړل. کله چې راغلل او ټول کښېناستل ماته رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وویل: ابوهریره! ولاړ شه، د شیدو لوښی واخله او هغوی ته شیدې ورکړه. ما هغوی ته شیدي ورکول شروع کړل، هر یوه چې شیدې څښلې، دومره به یې څښلې چې ماړه به شول، اخر دوی ټول ماړه شول او نوبت موږ دواړو ته راورسید. حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د شیدو ګیلاس رانه واخیست، په داسي حال کي چې موسکا یې کوله راته وویل: یوازې زه او ته پاتي یو، اوس کښېنه او شیدې وڅښه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه کښېنستم او ومې څښنلې. انحضرت صلی الله علیه وسلم راته بیا وویل چې وڅښه. د دریم او څلورم وار لپاره یې وویل چې وڅښه. کله چې موړ شوم ومې ویل: قسم په هغه ذات چې ته یې په حق رالېږلی یې، نور مې په نس کې تش ځای نه دی پاتې او پوره موړ شوم. وروسته پیغمبر علیه سلام وویل: ګیلاس ماته راکړه. ما ګیلاس ورکړ: بسم الله یې وویله او پاتې شیدې یې وڅښلې او هغه هم زموږ په څېر موړ شو.

ابوهریره رضی الله عنه په دوه دلیلونو لوږه وزغمله، یو دا چې د حضرت محمد صلی الله علیه وسلام په لوریې په هجرت کې ځنډ کړی وو او دوهم دا چې احتمال یې کاوو چې له پیغمبر علیه سلام سره به یې د یوځای والی وخت اوږد نه شي. نو ځکه یې لازمه بلله چې هر وخت له هغه مبارک سره وي، زمینه غنیمت وبولي او ددې لپاره هر مشکل وزغمي او پوهیده چې په راتلونکي کي به داسي ورځي راشي چې هم به موړ شي او هم د علم له نعمت څخه برخمن.

له فقر سره، سره ابوهریره استغنا درلوده، له چا یې څه نه غوښتل او چا ته یې شکایت نه کاوو، خو د اسلام له مبارک پیغمبر صلی الله علیه وسلم سره به یې کله خپل راز شریکاوو. څرنګه چې یې لیدل ابوبکر صدیق او عمر رضی الله عنهما له پیغمبر علیه سلام وروسته د مسلمانانو په منځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي لوړ مقام لري، نو ځکه به يې کله کله هغوی هم د خپلو مشکلاتو په جريان کي اچول.

د مسلمانانو په منځ کي به يې يوازي له جعفر بن ابی طالب سره راز شريکاوو، هغه هم له ابوهريره سره مينه درلوده، نيکي يې ورسره کوله او د خيبر له غزا راپه دې خوا سره ملګري شوي وو.

خو ارمان چي د جعفر بن ابی طالب رضی الله عنه ژوند اوږد نه شو او له څه وخت وروسته د موته په جنګ کي په شهادت ورسيد. ابوهريره يې په جدايی وژړل، د هغه له ياد او ذکر سره به يې هر وخت مينه کوله.

ابوهريره د سختي نېستۍ او لوږي سره سره د نېکبختي احساس کاوو، ځکه له پيغمبر عليه سلام سره يوځای والی ورته د دنيا تر ټولو غوره څيز وو.

لوږي نشوای کولای هغه، د پيغمبر عليه سلام د خبرو له اورېدلو او د هغه تعليم ته له غوږ ايښودلو منع کړي.

هر شپه به يې څو نبوي حديثونه تکرارول او د قران کريم زده برخه به يې ابی بن کعب، عبدالله بن مسعود او زيد بن ثابت ته تېرو له.

ابوهريره ته دا دري کسه ګران وو، ځکه هغوی خپل فارغ وختونه د ابوهريره په واک کي ورکړي وو، چي هغه همدا وختونه ورته د قران کريم ياد کړي اياتونه واوري، ترڅو پوه شي هغه اياتونه چي يې ياد کړي، اوس يې هم ياد دي او که

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترې هیر شوي؟ هغه کلونه چې یې په صفه یعنی له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره تېر کړل، د هغه د ژوند مهم وخت شمېرل کیده او همېشه به یې هغه صحنې یادولې.

د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم له رحلت وروسته پوه شو چې الله تعالی ورته څومره نعمت ورکړی دی.

په صفه کې یې له خپلو مخلصو ملګرو سره وپېژندل، چې ایمان، دوستي، اطاعت، د مشکلاتو زغمل، د خدای او د هغه د رسول لپاره یو له بل سره را یوځای کړي دي. د هغوی له ډلې کولای شو د بلال بن رباح، براء بن مالک، حذیفه بن یمان، ابوذر غفاری، خباب بن ارت، زید بن خطاب، بشیر بن خصاصیه، سلمان فارسي، سفینه د پیغمبر علیه سلام غلام، ربیعه بن کعب د پیغمبر علیه سلام خادم او د عبدالله بن مسعود نوم واخلو.

دوی هغه فقیر او نېستمن اشخاص ول چې تاریخ یې نومونه، کړنې او زړورتیاوی د امت د امامانو او د هدایت د څراغونو په نامه په خپلو زرینو پاڼو کې د همېشه لپاره ثبت کړي دي.

ابوهریره له پیغمبر علیه سلام سره تر څو میاشتو تېرولو ورسته د قران کریم د حفظ او اورېدلو لپاره ډېره هڅه وکړه او په دې وتوانېد چې د پیغمبر علیه سلام سیرت د قران کریم د نزول له شروع را دېخوا په تفصیل سره یاد کړي. څکه حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ورته خپل تېر حوادث ویلي وو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابو بكر صديق رضی الله عنه هم ورته د هجرت د استان په پوره ډول تشريح كړی وو. نورو اصحابو ورته د بدر، احد او خندق د غزواتو پېښې ويلې وې.

يادې شوې حادثې يې په ذهن كې داسې ثبت وې چې توا خپله يې ليدلې او د هغو پېښو شاهد وي.

له رسول اكرم صلی الله عليه وسلم سره يې يو كال نه وو تېر شوی چې مدينه يې پرېښوده، له هغه مبارك صلی الله عليه وسلم سره د نجد سيمې ته ووت او په ذات الرقاع جګړه كې يې برخه واخيسته.

په دې غزا كې جګړه ونه نښته، كه څه هم دوې دښمنې ډلې يو له بلې ډېرې ووېرېدې، ان تر دې چې مسلمانان مجبور شول د وېرې لمونځ وكړي. په دې غزوه كې ابوهريره او نورو صحابه وو ډېرې سختی تېرې كړې، تر دې چې د پښو تلې يې زخمي شوې او نوكونه يې ولوېدل، نو ځكه مجبور شول چې خپلې زخمي پښې د جامې په ټوټو وتړي چې له دې امله دا غزا ذات الرقاع بولي.

په همدې كال حضرت ابوهريره او نور ډېر اصحاب د رسول الله صلی الله عليه وسلم سره د مكې په لور د عمرې د ادا كولو لپاره ووتل او د لومړي ځل لپاره د خدای كور ته ورغی، كله چې يې سترګې د كعبې په خونه ولګېدې، تر تاثير لاندې يې راغی او له سترګو يې اوښكې روانې شوې، خو څرنګه چې يې له رسول اكرم صلی الله عليه وسلم څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوربدلي وو چي د الله تعالی رحمت دي په هغه چا وي چي نن ورځ قدرت ښکارونه وکړي نو يې په غرور او سرلوړي سره د کعبې په چاپېر طواف کاوو، هغه وخت يې وليدل چي حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم د حجرالاسود له مچولو وروسته له نورو اصحابو سره د حج د مناسکو د ادا لپاره تېزي او پهلواني کوي، په کفر يې د اسلام د برتري يقين وکړ، د کفر سقوط او ورکېدل يې مشاهده کړل او پوه شو چي ژر به دا دين په مکه او نورو ښارونو کي خپور شي او الله تعالی به په نورو دينونو برتري ورکړي.

ابوهريره خپله نېستي او تنګلاسي زغمله، خو داربېده هسي نه د مور په ايمان او يقين کي يې د نېستي له امله خلل پيدا شي، نو ځکه فکر ورسره پيدا شو چي د ځان لپاره يو کار پيدا کړي او له لاس ته راوړنو يې د مور او خپل ضرورتونه پوره کړي، له بل پلوه يې څارکاوو، هسي نه کار کول يې د پيغمبر عليه سلام د احاديثو د اوريدلو او د هغه سره په ناسته ولاړه کي کمی راولي. له څه وخت هڅي وروسته يې کار پيدا کړ، چي په خپل نظر يې، هغه کار نشوای کولای چي د پيغمبر عليه سلام د يو ځای والی څخه يې لري کړي. د غزوان د لور بسرې سره چي يوه ستره صحابيه وه، په کار ولګېد، تر څو د دې او مېړه لپاره يې خدمت وکړي او په سفرونو کي ورسره ملګری وي، مزدوري به يې يوازي د ده او د ده د مور خوراک وي. له دې وروسته به يې د خپل خوراک يوه برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلې مور ته وړه او له هغه څه يې نجات وموند چې دی ترې ډارېده.

بل پلو ابوهريره شرطونه درلودل چې د غزوان لور ومنل، له هغې جملې دا چې هغه به د پيغمبر عليه سلام سره د يوځای والي او د لمانځه له کولو څخه نه منع کوي، د شپې به کار نه ورباندي کوي، تر څو وکولای شي خپل وخت په جومات کې تېر کړي، په هغو سفرونو لاړ شي په کومو کې چې حضرت محمد صلی الله عليه وسلم وي. له پورتنيو شرطونو سره سره بيا هم دا کار ددې سبب شو چې يو څه يې د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم له يوځای والی څخه ليري ولري، خو هغه څه چې به دده په نه شتون کې تېر شوی وو، له پيغمبر عليه سلام، انس بن مالک او عبدالله بن مسعود ﷺ څخه به يې په پوښتنه کولو جبران کول. د غزوان په لور او د هغې په مېړه ابوهريره خورا ګران وو، ځکه امين، قوي او د قران کريم او احاديثو حافظ وو او د هغوی حيرانتيا به يې راپاروله چې قران کريم به يې په ډېر ښکلي غږ وايو او هغوی به تر تاثير لاندې راتلل، د پيغمبر عليه سلام احاديث به يې ورته ويل.

د غزوان لور هم په خپل نوبت له ابوهريره څخه غوښتي وو چې کاملا به د هغې د امر منونکی وي، هغه هم ورسره منلې وه، يوه ورځ يې وغوښتل چې ابوهريره وازمايي چې ايا رښتيا هم په خپله وعده او هوډ ولاړ دی او که نه، ابوهريره ته يې وويل: لاړ شه په هغه اوښ سپور شه، ابوهريره سمدستي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هماغه اوښ سپور شو، بسرې او مېره يې وخندل او ويې ويل: کښېنه شه. ابوهريره له اوښ نه راکښېنته شو، بيا يې ورته وويل: لوڅې پښې لاړ شه او له هاغې ځاه څخه يوه سلواغه اوبه راوړه. ابوهريره د امر سره سم لوڅې پښې په نا هواره ځمکه چې تېرې ډېرې يې درلودې لاړ، له هماغې ځاه يې بسرې ته اوبه راوړې.

بسرې خپل مېړه ته وويل: وګوره څومره په خپل عهد او وعده باندې ولاړ دی. قوی ايمان او دهغه تقوا د دې ښځې د حيرانتيا لامل شوه، دهغه دصداقت او په عهد باندې د وفا ليدل د بسرې علاقه له ابوهريره سره زياته کړه، خو د ابوهريره د کار ډېر وخت نه وو تېر شوی چې هغې ته ورغی او ورته ويې ويل: څرنګه چې زه له تاسو سره يم، نشم کولای چې له پيغمبر عليه سلام سره په پوره توګه واوسم، په داسې حال کې چې ما د هغه لپاره خپله ځمکه او ټولې اړيکې پرېښودې، که ټوله دنيا ماته راکړې، د پيغمبر عليه سلام سره په يوه شېبه کښېناستلو به يې بدله نه کړم.

بسرې يې عذر ومانه او کار ته يې دپای ټکی کېښود. ابوهريره بېرته خپل لومړني ژوند ته وګرځېد او په صفه کې يې دحضرت محمد صلی الله عليه وسلم ترڅنګ واړول، ابوهريره له ورتګ سره سم دپيغمبر عليه سلام منادي (جار کوونکی، اعلان کوونکی) دجهاد اعلان وکړ، پيغمبر عليه سلام اصحاب د جهاد تللو ته تشويق کړل، کله چې ابوهريره

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم غمخواري ليدله چي خلک د جنګ جبهو ته په حرکت کي راولي، له ځان سره يې وويل: که څه هم پيغمبر عليه سلام تر خپل ځان را باندي ګران دی او نه غواړم چي يوه شېبه ترې ليري شم، خو څرنګه چي هغه د جهاد امر کړی دی بايد امريې ومنم او جهاد ته لاړ شم.

نو له دې امله د اسلام له لښکر سره "موته" ته لاړ. مسلمانان د دښمن سره د سختي او نابيره جګړې څخه وېرېدل، ځکه د دښمن جنګي تجهيزات پر مخ تللي او جنګيالي يې هم زيات وو، په داسي حال کي چي د مسلمانانو شمېر کم او د پام وړ اسلحه يې هم نه درلوده. ابوهريره وليده چي ايمان، په څه ډول انسان د اسلحې له اړتيا څخه بې پروا کوي او دښمن د انسان په اند کمزوری او خوار ځلوي. همدارنګه د مسلمانانو د دريو وتليو قومندانانو څخه يې د عبدالله بن رواحه خبري مخکي له جنګه او هغه مهال اورېدلې وې چي احساس يې کاوو د مسلمانانو شمېره کمه ده.

عبدالله بن رواحه د اسلام لښکر ته په خپله وينا کي داسي وويل: اې ډلې! په خدای قسم. اوس چي کوم څيز نه خوښوئ، په واقعيت کي هغه څه ده چي د هغه لپاره له کورونو څخه راوتلي يو، يعني شهادت.

موږ په جنګ کي په قوت او سلاح باندي نه جنګېږو، بلکي هغه څه چي موږ حماسې او شهادت ته بولې ايمان دی،

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې د دې دین په سیوري کې زموږ په برخه شوی دی، نو هڅه وکړئ چې له دوو نعمتونو څخه یو په لاس راوړئ یا کامیابي او یا هم شهادت.

ابوهریره رضی الله عنه سمدستی هغه تاثیر چې د عبدالله خبرو د اسلام په لښکر واچاوو، ولید، ځکه له هغه وروسته خلکو سمدستي ځانونه د دښمن سره د مقابلې لپاره تیار او د دښمن د لښکر په مقابل کې یې صفونه وتړل. ابوهریره د دښمن قوت، اسلحې او سپاره نظام ته چې د هغې ورځې په مختلفو اسلحو سمبال وو په فکر کې شوی وو چې ثابت بن اقرم په حال کې راووست، ثابت د ابوهریره په څنګ کې ولاړ او د هغه کړنو ته یې کتل، ورته ویې ویل: اې ابوهریره وینم، چې د دښمن ډېر لښکر ستا توجه جلب کړې ده. ورته ویې ویل: هو.

ثابت وویل: که ته له موږ سره د بدر په جنګ کې وای، نن د دښمن د جنګیالیو په شمېر نه حیرانېدې، ځکه هغه څه چې موږ یې په هغه جنګ کې کامیاب کړو، زموږ ډېر ښت نه وو، بلکې د ایمان د هغه قوت رڼا وه چې موږ یې په دښمن بریالي کړو.

جنګ شروع شو. ابوهریره په خپلو سترګو د ایمان کامیابي په کفر او د رومیانو شاه تګ ولید. ویې لیدل چې څرنګه د مسلمانانو استقامت او مقاومت د رومیانو څو زره کسیز لښکر ته ماتې ورکړه او هغوی یې سره وپاشل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د موته جنګ د اتم هجري کال په اوله نیمايي کې پېښ شو، دا کال له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره د ابوهریره د یوځای کېدلو دوهم کال وو.

دا جنګ یوازېنۍ صحنه نه وه چې ابوهریره پکې برخه واخیسته، بلکې له هغه وروسته یې په نورو غزوتو او جنګونو کې هم ګډون وکړ او خپله مېړانه یې وښوده.

د موته له جنګ څخه درې میاشې نه وې تېرې شوې چې حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د روژې په میاشت کې د مسلمانانو دلوی لښکر سره د مکې د فتحې هوډ من شو.

الله تعالی د فتحې دروازی یوه په بله پسې د حضرت محمد صلی الله علیه وسلام په وړاندې خلاصې کړې او مکه فتحه شوه، پیغمبر علیه سلام په داسې حال کې چې په اوښ سپور وو او د الله تعالی په وړاندې یې عاجري کوله، خپله ملا یې دومره کږه کړه چې نږدې وو تندی مبارک یې د اوښ له کجاوې سره ونښلي او په دې وخت کې یې سورت فتح تلاوت کاوو.

ابوهریره هم د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم تر څنګ حرکت کاوو، یاد یې شول چې مکې ته تر ننوتلو وړاندې رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ورته لویه دنده سپارلې وه هغه دا چې د فتحې وروسته انصار راټول او د هغه مبارک حضور ته یې راولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره خپله دنده سرته ورسوله او له هغه وروسته د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم تر څنګ وو. د ابوهريره خوشحالي هغه مهال وروستي حد ته ورسېده چي ويې ليدل حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم د کعبې په څنګ له بتانو سره حرکت کوي، په خپله امسا بتان وهي، نړوي يې او وايي: حق راغی او باطل لاړ. حق راغی او باطل لاړ او باطل به بيا رانه ګرځي.

ابوهريره د بتانو په ماتولو او د کعبې له خونې په ايستلو کي ونډه درلوده او له خدايه يې غوښتل چي د هغه د قوم د بتانو (ذی الخلصه او ذی الکفین) د نړېدو ورځ هم رانږدې شي او هغه څه چي د مکې د بتانو (لات، منات، عزی او هبل) په سرونو راغلل د هغه د قوم د بتانو په سر هم راشي.

د مکې له فتحي وروسته ابوهريره په يوه بله صحنه کي چي په عظمت او لوړتيا کي تر هغې کمه نه وه برخه درلوده، دا د حنين د جنګ صحنه وه. په دې جنګ کي مسلمانانو په خپل ډېروالي د غرور او په خدای جل جلاله باندي د توکل په بې پروايي کي سخته ضربه وليده او نږدې وو چي سخته ماته يې په برخه شي. خو د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم، يو شمېر کمو اصحابو او د اسلامي جنګياليو ثبات او ټينګښت د جنګ بڼه بدله او ناکامي يې په کاميابي واړوله. په دې ورځ ابوهريره دې الهی کلام ته په فکر کي شو چي فرمايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ 25 ثُمَّ أَنَزلَ اللّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنزَلَ جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا وَعذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُواْ وَذَلِكَ جَزَاء الْكَافِرِينَ 26

﴿٢٦﴾ التوبه ٢٥-٢٦

ژباړه: (مدد کړی دی الله تعالی ستاسو سره په ډېرو میدانونو کي او د حنین په ورځ کله چي خوشحاله شوئ تاسو په خپل ډېروالي باندي بیا هغه هیڅ په کار رانغلو ستاسو او تنګه شوه په تاسو باندي ځمکه سره دخپل ارتوالي نه، بیا واوړېدئ تاسو مخ په شا بیا نازل کړ الله تعالی دخپل لوري نه تسکین په خپل رسول او مؤمنانو باندي او نازل یې کړل پوځونه چي تاسو هغه نه وو لیدلي او عذاب یې ورکړ کافرانو ته، همدغه سزا ده د منکرانو.)

ابو هريره د الله تعالی دکلام عضمت ولید، ویې لیدل چي الله تعالی مسلمانانو ته دغزا د بس کولو نه وویل بلکي دستوریې ورکړ چي دښمن تعقیب کړي او څرنګه چي د دښمن قومندان طایف ته تېښته کړې وه پیغمبر علیه سلام د طایف د محاصره کولو امر وکړ.

د ثقیف قبیلې خپلې کلا ته پناه یوړه، محاصره نوره هم سخته شوه او دښمنان پرېشانه شول، خو څرنګه چي د خپل ښار د دېوال په ټینګښت باوري ول، مقاومت یې وکړ او تسلیم نه شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته رسول اکرم صلی الله علیه وسلم تشخیص کړه چي که محاصره ماته شي د اسلام په ګټه ده او هغوی ممکن د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د اساني په لیدلو سره ایمان راوړي. نو ځکه د ثقیف د قبیلې محاصره ماته شوه او د اسلام لښکر د مکې په لور وګرځېد. له څه وخت وروسته د حضرت محمد صلی الله علیه وسلام وړاندوینه ریښتینې شوه او د ثقیف قبیلې ایمان راووړ.

د حنین د جګړې په پای او هغه وخت چي رسول اکرم صلی الله علیه وسلم غنیمتونه وېشل، ابوهریره له عجیبې صحنې سره مخ شو، چي د هغه د احساساتو د پارولو لامل او د همېشه لپاره یې په زړه کي پاته شوه، غنیمتونه هم ډېر او هم باارزښته ول، رسول الله صلی الله علیه وسلم هغه د قریشو سردارانو ته ورکړل، تر څو یې زړه په لاس راوړي او له اسلام سره یې مینه پیدا کړي. ابوهریره له صفوان بن امیه څخه چي هغه مهال له دوی سره وو، واورېدل چي ویل یې: تر اوسه پوري کوم پاچا داسي ارزښتناکي تحفې چاته نه دي ورکړې، له حضرت محمد صلی الله علیه وسلام پرته او زه شاهدي ورکوم چي له الله تعالی پرته بل معبود نشته او محمد یې استازی دی.

ابوهریره رضی الله عنه متوجه شو، چي پیغمبر علیه سلام له هغو غنیمتونو څخه څه شی انصارو ته ورنه کړل او دا کار د هغوی د ځور سبب شو، یوه او بل سره ویل: رسول الله صلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله علیه وسلم له خپل قوم سره ملاقات وکړ او موږ یې هېر کړي یو.

دا خبره د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم تر غوږ او د هغه د غصې لامل شوه. ابوهریره وایي په هماغه ورځ مې د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم قهر ولید چې دد ې خبرې په اورېدلو سخت نا رام شوی وو، نو ځکه یې د انصارو یو مشر ولېږه څو هغوی سره راټول کړي. پیغمبر علیه سلام ورته ورغی او هغوی ته یې خبرې وکړې. له ناستې وروسته انصار په خوشحالي سره لاړل او خپله نا ارامې یې له یاده ووته.

ابوهریره رضی الله عنه د ناستې د ختمېدو او د هغې د پایلو د اورېدلو منتظر وو او غوښتل یې چې پوه شې: انحضرت صلی الله علیه وسلم انصارو ته څه وویل چې دومره ژر د هغوی قهر او غم په خوشالي بدل شو.

په دې مطلب باندې د پوهېدلو لپاره د یوه کم سنه خو ځیرک ځوان په لور لاړ او ورته یې وویل: کېنېنه او راته ووایه چې ستاسو او رسول اکرم صلی الله علیه وسلم تر منځ څه تېر شول او هغه صلی الله علیه وسلم تاسو ته څه وویل؟

ابوسعید وویل: پیغمبر اکرم صلی الله علیه وسلم موږ ته وویل: اې د انصارو ډلې! ولې له ما څخه خفه شوي یاست او دا څه خبرې دي چې ستاسو له لوري ماته رسېدلې دي؟ ایا تاسو مخکې ګمراه نه واست چې زما په راتګ سره خدای

(c) ketabton.com: The Digital Library

هدايت درته وکړ؟ ايا تاسي نېستمن نه واست، الله تعالی تاسو غنيان نه کړاست؟ ايا يو له بل سره دښمنان نه واست، الله تعالی ستاسو په منځ کي مينه او دوستي رانه وسته؟

موږ وويل: هو ! په موږ باندي د الله تعالی زياته مهرباني او کرم دی.

هغه صلی الله عليه وسلم وويل: قسم په الله تاسو کولای شئ چي ووايا ست چي ته موږ ته په داسي حال کي راغلې چي خلکو درواغ درپوري تړل، خو موږ دې تصديق وکړ، ضغيف وې موږ در سره ملګري شوو، بې کوره وې، موږ درته پناه درکړه، بېچاره وې موږ همدردي در سره وکړه. زه هم ستاسو خبري منم، اې دانصارو ډلې ! ايا د ناڅيزي دنيا له امله چي ما ځينو خلکو ته د دې لپاره ورکړه څو يې زړونه واخلم. له ما څخه خفه شوي يا ست په داسي حال کي چي تاسو ته مي ډېره ارزښتناکه تحفه (اسلام) درکړی دی. اې دانصارو ډلې ! ايا نه خوشحاله کېږئ چي نور له مادي مال او متاع سره کورونو ته ګرځي؟ قسم له الله چي زما روح يې په اختيار کي ده، که دهجرت مسئله نه وای ما خپل ځان يو انصاری باله، که ټول خلک يو ځای راټول شي او انصار بل ځای، زه دانصارو په لور ځم، الله تعالی دی په انصارو، دهغوی په زامنو او لمسيانو رحم وکړي.

اې ابوهريره کله چي خلکو د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم دا خبري واورېدې، دومره تر تاثير لاندي راغلل

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي ډېر يې وژړل. بيا له خپلو ځايونو پورته شول او حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلام ته يې وويل: موږ په دې خوشحال يو چي د الله تعالی رسول زموږ سره دی.

ابوهريره رضی الله عنه هم د ابو سعيد د خبرو وروسته وژړل او دا نوی تربيتي درس چي حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم انصارو ته ورکړی وو، هغه هم زده کړ.

ددې درس په سيوري کي وو چي انصار لوړ ځای، د ايمان او يقين لوړو پوړونو ته وختل او له دنيا څخه بې پروا شول.

د اتم هجري کال په ورستيو کي چي دابوهريره دوه کلونه د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم سره تېرېدل، له حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم سره يې په يو ځای والی کي مختلفی صحنې ليدلې او له هغو څخه يې درس زده کړی وو.

څرنګه ابو هريره رضی الله عنه همېشه له رسول اکرم صلی الله عليه وسلم سره يو ځای وو، هغه صلی الله عليه وسلم وليدل چي ابوهريره د علم او پوهي پوره ذخيره، د الله او د هغه د رسول لور ته د خلکو د دعوت کولو وړتيا لري او په ديني امورو باندي د هغوی د پوهولو له وړتيا څخه برخمن دی، تصميم يې ونيو چي هغه له علاء بن حضرمی سره بحرين ته ولېږي، ځکه د بحرين پاچا عاقل او پوه شخص دی په اجتماعي عدالت باندي په خلکو حکومت کوي او څوک چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته پيغمبر عليه سلام د دعوت لپاره ور واستوي د هغه ښه راغلاست وايي.

پيغمبر عليه سلام ابوهريره ته خبر ورکړچي غواړي هغه له علاء سره بحرين ته ولېږي. ابوهريره د دې خبري له اورېدلو سخت ناخوښ شو، ځکه واقعاً هم له پيغمبر عليه سلام څخه ليري والی او جدايي ورته سخت کار وو. لومړی يې وغوښتل چي له حضرت رسول اکرم صلی الله څخه هيله وکړي چي د هغه له لېږلو صرف نظر وکړي، خو بيا يې فکر وکړ هسي نه په دې خبره د نافرماني مرتکب شي او پوهېده چي د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم پيروي يوازي په خوښي کې نه ده، بلکي د مشکلاتو په وخت کي هم بايد د هغه د دستوراتو اطاعت وشي.

نو ځکه يې انحضرت صلی الله عليه وسلم ته وويل: سره له دې چي له تاسو څخه جلا کيدل راته ګران دي، خو زه هغه څه چي ته خوښوې او امر يې کوې، منم.

انحضرت صلی الله عليه وسلم ليک علاء ته ورکړ چي هغه منذر بن ساوی د بحرين حاکم ته ورکړي.

"بسم الله الرحمن الرحيم

د خدای د رسول محمد له لوري منذر بن ساوی ته!

د خدای سلام دي د حق او هدايت په پيرو باندي وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وسیله زه تا اسلام ته رادعوت کوم، مسلمان شه چې سالم و اوسې او همداسې پخپل رعیت باندې حاکم پاته شې او په دې پوه شه چې ژر به زما دین تر وله دنیا و نیسي...

او هر څوک چې زموږ د لمانځه په څېر لمونځ وکړي او مخ زموږ د قبلې په لور واړوي او زموږ ذبیحه وخوري هغه مسلمان دی، له هغو حقوقو به برخمن وي کوم چې موږ ورڅخه برخمن یو او کوم تکلیفونه چې پر موږ دي پر هغه به هم وي."

او علاء ته یې وویل: که د بحرین پاچا تاسو ومنلاست، هلته پاتې شئ تر څو زما بل فرمان درته ورسېږي. د هغوی د شتمنیو صدقه او زکات واخلئ، د هغوی فقیرانو ته یې ورکړئ. بیا حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم علاء ته سپارښتنه وکړه چې له ابوهریره سره ښه سلوک وکړي.

ابوهریره چې وروستنۍ خبره له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم څخه واورېده داوه چې ویل یې: "استودعک الله الذی لا یضیع ودائعه." تا خدای ته سپارم ځکه هغه څه چې خدای ته وسپارل شي نه ضایع کیږي.

ابوهریره له خپلي مور سره خدای پاماني وکړه. وروسته دواړه پیغمبر علیه سلام ته حاضر شول، خدای په اماني یې ورسره وکړه او د بحرین په لور لاړل.

ابوهریره رضی الله عنه د پیغمبر علیه سلام سره تر جدایي وروسته ډېر خفه شو، علاء هغه غم او خفګان چې د ابوهریره

(c) ketabton.com: The Digital Library

په څېره کې ښکاره وو، لید. هغه ته یې وویل: ولې خفه یې؟ ابو هریره یې په ځواب کې وویل: په خدای قسم چې له پیغمبر علیه سلام نه له لري والي په بل څه خفه نه یم او ناکراریم چې په دې وخت کې به له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه احادیث وانه ورم.

علاء وویل: خوښ اوسه، ځکه ته د رسول الله صلی الله علیه وسلام په وړاندې د لوړ مقام څښتن یې او ماته یې ویلي چې له تاسره ښه رویه وکړم. هر څه چې غواړې ووایه چې درته ویې کړم.

دې خبرو د ابو هریره رضی الله عنه غم کم کړ او علاء ته یې وویل: ما د خپل ځان مؤذن غوره کړه او پرېږده چې تر تاسو وړاندې امین ووایم.

علا ء وویل: هرڅه چې خوښوې ویې کړه، خو راته ووایه چې ولې دادواړه څیزونه خوښوې؟

ابو هریره وویل: د الله له رسول صلی الله علیه وسلم څخه مې واورېدل: "المؤذن اطول الناس اعناقاً یوم القیامه."

اذان کوونکي به د قیامت په ورځ تر ټولو لوړ وي.

همدا رنګه له هغه څخه مې وارېدل چې ویې ویل:

" اذا امن الامام فامنوا، فانه من وافق تامنه تامین الملائکة غفر له ماتقدم من ذنبه."

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعني كله چي امام امين ووايه، تاسو هم امين ووايا ست، ځكه د هر چا امين چي د پرښتو له امين سره هم مهاله شي، ټول گناهونه به يې وبښل شي.

علاء، له اجر او بدلې سره د ابوهريره مينې په تعجب كې كړاو دا چي هغه به ورته د پيغمبر عليه سلام احاديث ويل خوشحاله كېده به او د ابوهريره له ملگرتيا څخه دومره خوښ وو چي په كالو كي نه ځايېده.

بحرين ته له رسېدلو وروسته منذر بن ساوى ته ورغلل. علاء د پيغمبر عليه سلام ليک هغه ته وركړاو اسلام يې ورته وړاندې كړ.

ابوهريره قران كريم ورته وايه او د پيغمبر عليه سلام احاديث يې ورته روايت كول. د بحرين پاچا مسلمان شو او د قوم زياتو وگړو يې ايمان راووړ. علاء د منذر بن ساوى د اسلام راوړلو خبر پيغمبر عليه سلام ته ورساوه او د اذان په زړه پوري غږ په ټول بحرين كي په دلانگو شو.

الله اكبر، الله اكبر، الله اكبر، الله اكبر، اشهد ان لا اله الا الله، اشهد ان لا اله الا الله، اشهد ان محمد رسول الله، اشهد ان محمد رسول الله، حى على الصلوة، حى على الصلوة، حى على الفلاح، حى على الفلاح، الله اكبر ، الله اكبر، لا اله الا الله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلک د دې اواز په اورېدلو سره په چټکۍ سره مسجد ته تلل، صفونه یې برابرول، ابوهریره معمولا د علاء تر شا درېده او لمونځ یې په جماعت سره ادا کاوو.

ابوهریره څو میاشتې په بحرین کې پاتې شو، دا مهال یې کار یوازې دعوت او تبلیغ وو او د اسلام احکام به یې خلکو ته ور زده کول.

د علاء سره په ملګرتوب خوشحاله وو، له منذر بن ساوی سره یې په ناسته چې یو شریف او لوړ سړی وو، خوند اخیست او له دواړو یې زیاته مینه لیده.

ابوهریره د نهم هجري کال شپږ میاشې له علاء سره یوځای په بحرین کې تېرې کړې. په دې وخت کې یې د الله په لور د خلکو له دعوت څخه له یوې هڅې هم مخ وانهړاوو. ډېری وګړي دده او علاء رضی الله عنهم د دعوت په اثر مسلمانان شول. خو ابوهریره رضی الله عنه په بې صبرۍ سره د مدینې د بېرته تلو منتظر او د نړۍ تر ټولو د محبوب ترین انسان تر ځنګ د اوسېدلو په هیله وو. همېشه به یې دعا کوله چې خدای هغه ته د مدینې د تګ زمینه اسانه کړي. اخر یې دعا قبوله شوه او حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم یو کس د ابان بن سعید بن عاص په نوم د هغه ځای (بحرین) والی مقرر او له یوه لیک سره ور ولېږه.

پیغمبر علیه سلام په هغه لیک کې له علاء او ابوهریره ﵄ غوښتي وو چې مدینې ته راشي. ټول وجود یې له خوښۍ ډک

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو ، ځـان يې تيـار کـړ او د مـدينې پـه لـور لاړل . ابـو هريره پـه صفه کې خپل پخوانی ځای ونيو او يو ځل بيا د اهل صفه وو لاربښوونکی شو . بيا له پيغمبر عليه سلام سره ملګری او يو ځای شو . کومه مينه او علاقه چې يې له علم سره درلوده، بيا د علم او پوهې په حاصلولو مشغول شو او غوښتل يې هغه څه تر لاسه کړي چې په غيابت کې يې له لاسه ورکړي وو .

پيغمبر صلی الله عليه وسلم د همدې نهم هجري کـال پـه رجب مياشت که له يوه لوی لښکر سره چې مشري يې پـه خپله په غاړه درلوده، د تبوک پـه لور حرکت وکړ . ابو هريره هم له رسـول الله سره وو ، هغـه او نـورو اصحابو پـه دې غـزوه کـې سختې او نه زغمل کېدونکې ستړيا وې تېرې کړې . ابو هريره په دې جنګ کې زياتې پېښې ياد ته وسپارلې .

د هغو پېښو له جملې څخه چې په حقيقت کې يې لوی پيغـام لـه ځـان سره درلـود ، يـوه دا وه چـې د تبـوک پـه جګـړه کـې د مسلمانانو خواړه ختم، ډېر وږي شول او حضرت محمد صلی الله عليـه وسـلم تـه يـې وويـل : اې د خدای رسـوله کـه اجـازه راکـړئ مـوږ خپـل اوښـان حلالـو چـې لـه لـوږې خـلاص شـو . پيغمبر عليه سلام ورتـه اجازه ورکړه ، پـه دې وخت کې عمر رضی الله عنه رسول الله ته راغی او ويې ويل : يا رسول الله که داسې وشي، زموږ سورلۍ به کمې شي، له دوی وغواړه چې هر څـه لـري څـو يـې راوړي ، تاسـو دعـا وکـړئ او لـه خدايـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وغواړئ چي په هغوی کي برکت واچوي. امید دی چي دا مشکل به الله تعالی په دې دعا سره حل کړي.

پیغمبر علیه سلام د حضرت عمر نظر ته د احترام په سترګه وکتل او امر یې وکړ چي ځادر دي هوار کړي، له صحابه وو یې وغوښتل چي خپل کم کم خواړه راوړي او یوځای یې واچوي. یو له یوه موټ دانو سره راغی، بل څه خرما درلوده او هغه بل هم یوه ټوټه ډوډۍ او ...

په دې ترتیب هرڅا چي څه درلودل په هماغه ځادر کي یې واچول.

وروسته انحضرت صلی الله علیه وسلم د دعا لاسونه د الله تعالی درګاه ته پورته کړل او له خدایه یې وغوښتل چي په دې کم خوراک کي برکت واچوي. بیا یې وویل: خپل لوښي ډک کړئ، ټولو اصحابو خپل لوښي له خوراک څخه ډک کړل، تر دې چي په لښکر کي خالي لوښی پاتي نشو. له هغو خوراکونو یې وخوړل او ماړه شول.

رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: "اشهد ان لا اله الا الله وانی رسول الله لا یلقی بهما عبد غیر شاک فیجب له الجنة" شاهدي ورکوم چي له الله تعالی پرته بل معبود نشته او شاهدي ورکوم چي زه یې پیغمبر یم او هر څوک چي د الله تعالی د الوهیت او زما د رسالت په منلو کي شک نه لري او په دې حال کي له الله تعالی سره ملاقات وکړي، جنت ته به داخل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تبوک غزا پای ته ورسېده او حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم له لښکر سره مدينې ته راغی.

رسول الله صلی الله علیه وسلم د هغه کال د حج په مراسمو کي ابوبکر صدیق رضی الله تعالی عنه امیر ټاکلی وو، ابوهریره له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم څخه اجازه وغوښته چي له ابوبکر صدیق سره حج د ادا کولو لپاره مکې ته لاړ شي. انحضرت صلی الله علیه وسلم ورته اجازه ورکړه. ابوهریره له حضرت ابوبکر صدیق او نورو اصحابو سره یوځای مکې ته لاړ او د حج فریضه یې ادا کړه. همالته ابوبکرصدیق یوه ډله اصحاب وټاکل چي په هغو مراسمو کي چي مسلمانان او مشرکین ټول یوځای وي، ووایې:

اې خلکو، له مسلمان کس پرته به بل څوک جنت ته داخل نه شي او څوک چي لوڅ (بربنډ) وي، حق نه لري چي د کعبې طواف وکړي او له دې ورسته به مسلمانان او مشرکین په حج کي سره جمع نشي څوک چي عهد لري، عهد به یې تر هماغه معلومې نېټې پوري وي. څوک چي عهد نه لري تر څلور میاشتي ورسره عهد کیږي.

ابوهریره په منی کي له نورو اصحابو سره یوځای د حاجیانو د خېمو په شاوخوا کي ګرځېده او دا مطلب یې هغوی ته رساوو.

لسم هجری کال د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم په ژوند کي ارام کال وو. په دې کال کي نه جهاد وشو او نه رسول

(c) ketabton.com: The Digital Library

اکرم صلی الله علیه وسلم له مدینې څخه بهر ووت. ځکه الله تعالی د عربو ټوله جزیره په اسلام مشرفه کړې وه. د مکې له فتحې وروسته پیغمبر علیه سلام ته له هر لوري زیاتې ډلې راتلې او اسلام یې مانه. نو ځکه د دې کال ټولې میاشتې رسول اکرم صلی الله علیه وسلم مدینه کې پاتې شو. پرته له هغو ورستیو میاشتو چې رسول اکرم صلی الله علیه وسلم په کښې د حج الوداع لپاره مکې ته لاړ.

لسم هجري کال، له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سره د ابو هریره رضی الله عنه د یوځای کېدو څلورم کال وو. هغه په دې کال کې له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره خورا نژدې، د هغه په خدمت کې وو او همدا رنګه یادولو ته یې توجه ډېره وه. په تېرو کلونو کې یې دا فرصتونه په لاس نه وو راوړي. په دې کال کې د رسول الله صلی الله علیه وسلم مینه له ابو هریره سره زیاته شوې وه او هم هغه مبارک صلی الله علیه وسلم ورته ځانګړې سپارښتنې کولې. چې ابو هریره به یادولې او وربانديې به یې عمل کاوو.

یوه ورځ رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ابو هریره ته وویل: "اې ابو هریره پرهېزګاره اوسه چې تر ټولو خلکو عابدترین شخص شې، قانع اوسه چې تر ټولو خلکو شاکرترین شې، هر څه چې ځان ته خوښوې د نورو لپاره یې هم خوښ کړه چې مؤمن شې، هر څوک چې دې ګاونډي توب

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوښوي د هغه همسايه توب خوښ کړه چي مسلمان واوسې،
کمه خندا کوه ځکه ډېره خندا د انسان زړه وژني."

بيا يې هغه ته د دريو نورو شيزونو سپارښتنه وکړه: اول
درې ورځي په مياشت کي روژه نيول، د چاښت د دوو
رکعتونو لمونځ کول، دريم هم تر خوب مخکي د وتر لمانځه
کول.

ورځ په ورځ د رسول اکرم صلی الله عليه وسلم نصيحتونه
او سپارښتې، ابوهريره رضی الله عنه ته زياتېدې، کله به يې
يوه خبره يوازې هغه ته کوله او ورته ويل به يې چي هغه خپره
نه کړي، ورو ورو دا خصوصي تعليم زيات شو، تر دې چي
ابوهريره رضی الله عنه د اسلام له لويو معلمينو څخه وشمېرل
شو. له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه د زياتو روايتونو
په نقلولو کي کله کله خلکو پرې انتقاد کاوو.

د لسم هجری کال د روژې مبارکه مياشت راورسېده.
حضرت محمد صلی الله عليه وسلم له خپل لومړني عادت
سره سم چي نور کله به د روژې د مبارکي مياشتې لس
وروستنۍ شپې په مسجد کي معتکف کېده سږ کال شل
ورځي په مسجد کي په اعتکاف کښيناست. په مسجد کي د
حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم له حضور څخه اهل
صفه خورا خوښ شول، دا خوښي يې په دې نوره هم زياته
شوه چي رسول اکرم صلی الله عليه وسلم ته به هره ورځ
جبرائيل عليه سلام راته او د قران کريم يوه برخه به يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورباندي نازوله. دوی د وحي په نزول او د جبرائيل عليه سلام په راتګ پوهېدل.

ابوهريره دا مهال له رسول اکرم صلی الله عليه وسلم څخه زياته ګټه تر لاسه کړه. ځکه هغه هم په مسجد کي معتکف وو او د رسول الله صلی الله عليه وسلم تر څنګ يې ژوند کاوو. يوه ورځ رسول اکرم صلی الله عليه سلم ورته وويل چي د فطر هغه صدقې چي مسلمانان يې راوړي په يوه کور کي يوځای کړي، څو يې وروسته رسول اکرم صلی الله عليه وسلم نېستمنو اصحابو ته ووېشي او ابوهريره يې د هغه کور مسؤل وټاکه.

هغه به سهار او ماښام هغه کور ته ورته، ليدل به يې چي هر څه په خپل ځای پراته دي نو د ارامي احساس به يې کاوو. خو متاسفانه يوه شپه يې وليدل چي يو نا اشنا کس د صدقاتو کوټې ته داخل شو او له خرما څخه يې د لوښو په ډکولو شروع وکړه. ابوهريره هغه ته ورغی ويې نيو او ورته ويې ويل: تا رسول اکرم صلی الله عليه وسلم ته بيايم چي جزا درکړي.

هغه کس په غوړه مالي شروع وکړه او په نرمي سره يې خبري کولې چي زه ضرورت لرم، څو اولادونه لرم، د ډېري مجبوري له امله دي کار ته اړ شوی يم. د ابوهريره زړه ورباندي وسوځېد او په دې ګمان چي دا سړی د مجبوري له امله غلا ته اړ شوی دی، خوشي يې کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سهار مهال حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ابو هریره ته وویل: تېره شپه دي له خپل زنداني سره څه وکړل؟

ابو هریره حیران شو او ویې ویل: اې دالله رسوله ماته یې وویل چې سخت ضرورت لرم، زما زړه پرې وسوځېد او خوشې مې کړ.

پیغمبر علیه سلام ورته وویل: هغه دروغ درته ویلي دي، ډېر ژر به بېرته درته راشي.

ابو هریره باور وکړ چې هغه سړی به بیا راشي، ځکه رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته ویلي وو چې هغه راګرځي. نو ځکه راتلونکې شپه ابو هریره د هغه د نیولو لپاره کمین ونیو. کله چې شپه تیاره شوه، هغه سړی راغی د کوټې دروازه یې پرانیسته او د خرما په ټولولو یې شروع وکړه.

ابو هریره ورباندي حمله وکړه، ترګرېوان یې ونیو او ویې ویل: تا ماته نه وویل چې بیا نه راځم.

داځل دي حتماً رسول الله صلی الله علیه وسلم ته بیایم، چې د مسلمانانو په منځ کي رسوا شې، خو هغه سړی ژبور وو، ویې کولای شو ای د ابو هریره عواطف راوپاروي او ځان ورڅخه خلاص کړي.

دوهمه ورځ بیا ورته رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وویل: ابو هریره بندي دي څه وکړل؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره وويل: هغه له خپلې سختي مجبوري څخه شکايت کاووا و ويې ويل: ډېر اولادونه مي وږي دي. ما ورباندي رحم وکړ او خوشی مي کړ.

پيغمبر عليه سلام وويل: هغه درته دروا غ ويلي دي او ژر بيا هم راګرځي.

ابوهريره د دريم ځل لپاره انتظار کاوو چي هغه بيا راشي، ويې نيسي او رسول الله صلی الله عليه وسلم ته يې بوزي. ناڅاپه يې وليدل چي د تېرو شپو په څېر راغی، د کوټې دروازه يې خلاصه کړه او په غلا يې شروع وکړه. دا ځل ابوهريره ورباندي لويه چيغه وکړه په هغه يې حمله وکړه، ويې نيو او ويې ويل: دا دريم ځل دی چي ته وايې: بيا نه راځم، خو بيا راشې، نو ځکه يې په يوه لاس تر بازو او په بل تر ګرېوان ونيو او په خپل قدرت يې د ځان په لور کش کړ. هغه سړي چي وليدل دا ځل واقعاً کار جدي دی، بله بهانه يې استعمال کړه تر څو له هغه څخه ځان خلاص کړي. هغه پوهېده چي ابوهريره له علم او پوهي سره زياته مينه لري او علمي مسئلو ته چي په هر قيمت وي غوږ ږدي، هغه ته يې وويل: ما پرېږده، تاته به داسي خبري وښيم چي د هغو په وجه به الله تعالی تاته زيات اجر درکړي.

کله چي ابوهريره " خبری وښيم" جمله واورېده لاسونه يې شل شول او قهر يې له منځه لاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه یې خوشې کړاو ویې ویل: وو ایه، چې وو ینم هغه کو مې خبرې دې؟ هغه کس دابوهریره په ځواب کې وو یل: کله چې بستر ته دخوب کولو لپاره لاړې نو ایت کرسي ووایه . یعني :

﴿ اللّهُ لاَ إِلَـهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لاَ تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلاَ نَوْمٌ لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الأَرْضِ مَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلاَّ بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلاَ يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلاَّ بِمَا شَاء وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ وَلاَ يَؤُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ اللّهُ لاَ إِلَـهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لاَ تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلاَ نَوْمٌ لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الأَرْضِ مَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلاَّ بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلاَ يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلاَّ بِمَا شَاء وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ وَلاَ يَؤُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴾

(دالله تعالی نه سوا بل هیڅوک معبود نشته، ژوندی دی د ټولو سمبالوونکی، نه یې شي را لاندي کولی پرکالي او نه خوب ، هم د ده دي هغه چې په اسمانونو او په ځمکه کې دي، داسي څوک دی چې سفارش وکړي دهغه خو اته مګر دهغه په اجازه سره، پېژني هغه، څه چې د خلکو په وړاندي دي او څه چې د هغوی نه وروسته دي او دا ټول سراسري نه شي را لاندي کولی څه څيز لره دهغه د معلوماتو ځيني مګر څومره چې هغه یې وغواړي، ځایېدل دي دهغه په کرسي کې د ټولو اسمانونو او ځمکي، او ګران نه دي هغه ته سمبالول ددې دواړو او هم دی دی د ټولو نه زيات لويي والا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت به الله تعالی تاته داسي ساتونکي وټاکي چي تر سهاره به هيڅ شيطان ته اجازه ورنه کړي څو تاته نژدې شي.
پيغمبر عليه سلام په ارامي سره د هغه غوږ کي وويل: بندي دي څه کار وکړ؟
ابوهريره وويل: اې رسول الله ماته يې څو کلمې راوښودې د هغوی په بدل کي مي خوشی کړ.
پيغمبر عليه سلام وويل: هغه کوم کلمات وو؟
ابوهريره وويل: ايت کرسي يي وويله او ويې ويل چي دادي.
د لسم هجری کال په پای کي رسول الله صلی الله عليه وسلام د حج د فريضې د اداکولو لپاره له مختلفو قبيلو څخه وغوښتل چي د هغه سره ملګرتيا وکړي، مسلمانانو د هغه غوښتني ته لبيک ووايه.
د ذی الحجې د مياشتي په پای کي چي په زرهاووکسه مسلمانان يې تر شاول د مکې په لورېې حرکت وکړ.
دا تر ټولو لويه ډله وه چي ابوهريره په خپل ژوند کي ليدله او د ژوند تر ټولو مهم سفر يې بلل کېده.
په دې مبارک سفر کي هغه ډېر حيرانووکي څيزونه وليدل. له هغې جملې څخه له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره د خلکو عقل نه منونکې مينه او محبت او د هغوی راټولېدل د هغه د مبارک وجود په ډېوه باندي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه د هغوی د خبرو کولو طريقه له رسول الله سره داسي وه چي دا دوستي يي تعبير کوله.

خلکو يو له بل سره د رسول الله صلی الله عليه وسلم د اوداسه داوبو په را اخيستلو، په خپلو سرونو او مخونو باندي په اچولو کي سيالي کوله او هغه مهال چي هغه مبارک صلی الله عليه وسلم به سر ږمنځاوو خلکو به د هغه صلی الله عليه وسلم د ويښته مبارک د ترلاسه کولو لپاره يو له بله مخکي والی کاوو.

ابوهريره د رسول الله صلی الله عليه وسلم لويه معجزه ليدلې وه، هغه دا چي د سلهاوو قبيلو زړونه چي تر پرون پوري يې يو بل وژل او د يوه او بل د وينو تږي وو، سره نژدې، يو ځای سره راټول او د هغوی په منځ کي مينه او محبت پيدا کړي.

مکې ته له رسېدلو وروسته ابوهريره له رسول اکرم صلی الله عليه وسلم څخه واورېدل چي ويل يې: اې خلکو کوښښ وکړئ چي مناسک له ما څخه زده کړئ. نو ځکه ابوهريره په پوره توګه څار کاوو چي کوم خبره يا عمل ورڅخه له لاسه ونه وزي. د خلکو د زياتي ګڼي ګوڼي په منځ کي، د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم د مبارک وجود تر چاپېر، چي کله به ځيني خلک د يو بل په اوږو تلل څو د رسول الله صلی الله عليه وسلم خبري واوري او د مبارکي څېري په ليدلو يې برکت حاصل کړي، هغه ته په نژدې کېدلو سره نېکبختي تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسه کړي. ابو هريره سره له دې چي په تکليف کېده، خو د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم هيڅ خبره او فعل يې له لاسه ورنکړ.

اخر هغه مبارک کاروان د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم تر څنګ د حج مناسک ادا کړل. مسلمانانو په حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم پوري اقتدا وکړه او د حج مناسک يې ورڅخه زده کړل. د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم سره په يو ځای والی نېکمرغه شول او د حج د مناسکو وروسته خپلو کورونو ته وګرځېدل.

پيغمبر عليه سلام هم له هغو کسانو سره چي له مدينې يې ورسره ملګرتيا کړې وه بېرته مدينې ته لاړ. مدينې ته له راګرځېدلو وروسته ابو هريره وليده چي په دې سفر کي يې له ايمان، يقين، محبت او فقهي څخه ډېر څه زده کړي دي. خو د پيغمبر عليه سلام يوې خبري چي د عرفې په ميدان کي يې کړې وه دی غمګين او عجيب اثر يې ورباندي پرېښود.

پيغمبر عليه سلام په عرفات کي مسلمانانو ته خطاب کړی وو: اې خلکو دا خبرې له ما څخه واورئ، ښايي راتلونکی کال مو ونه وينم.

حضرت ابو هريره به له ځانه پوښتل چي د رسول اکرم صلی الله عليه وسلم له دې خبري څخه څه مطلب وو؟ ايا پيغمبر عليه سلام ته الهام شوی چي د رحلت وخت يې رارسيدلی؟ او هغه امت له دې څخه وډاراوو؟ څومره لوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصیبت دی که رسول اکرم صلی الله علیه وسلم له دې دنیا نه لاړشي. همدارنګه له ځان سره به یې ویل چې زما لپاره به ثومره بد وخت وي چې د هغه له صحبت او یو ځای والی ثخه پاتي شم. ځکه زه ډېر وخت له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره نه وم، تصمیم یې ونیو چې له دي وروسته به په پوره ډول هغه صلی الله علیه وسلم ته متوجه او له هغه سره وي، یوه شېبه به هم له لاسه نه ورکوي او په ټول وجود به د رسول الله صلی الله علیه وسلم په خدمت کي وي.

سوالونه یې زیات شول، په ثه باندي چې نه پوهېده له انحضرت صلی الله علیه وسلم نه به یې پوښتنه کوله او ویل به یې: ماته توصیه کوه. پیغمبر علیه سلام به هم د هغه سوالونو او غوښتنو ته ځواب وایه.

ډېر وخت تېر نه شو؛ رسول اکرم صلی لله علیه وسلم سخت ناروغ شو، نه یې شوای کولای چې مسجد ته لاړ شي او امات وکړي. د ناروغي په شپو کي چې یوه ورځ یې لږ حالت ښه وو مسجد ته لاړ. په منبر کېناست او د الله تعالی تر حمد او ثنا وروسته یې خلک نیکو کارونو ته وبلل او ویې ویل: "اې خلکو یقیناً الله تعالی له خپلو بندګانو هر یوه ته واک ورکړی دی چې له دوو لارو یوه غوره کړي یا دنیا او نعمتونه یې، یا اخرت او هغه ثه چې له الله تعالی سره دي، هغه صرف هغه ثه انتخاب کړي چې له الله تعالی سره دي."

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېرو خلکو فکر وکړ چې د رسول الله هدف له نیکو او صالحو خلکو څخه یو دی، خو ابوبکر رضی الله عنه یې په هدف پوه شو چې مطلب یې خپل ځان مبارک دی، په ژړا یې شروع وکړه او ویې ویل: ځان او مال له تا نه قربان کړم.

ددې حال په لیدلو د ابوهریره رضی الله عنه غم زیات شو او د ژوند روښنایي ورباندې تیاره شوه، ځکه څو ورځې وې چې د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم تر څنګ ناست وو خو د هغه د لیدلو نېکمرغي یې په نصیب نشوه، اهل صفه وو ټوله ورځ د ابوبکرصدیق رضی الله عنه په خبره کې فکر او خبرې کولې.

ابوهریره ابی موهیبه ته چې د رسول الله له خادمانو څخه وو وویل: ایا رسول الله چې څه وویل او ابوبکر یې ځواب ورکړ، مقصد خپله انحضرت صلی الله علیه و سلم وو؟

ابو موهیبه وویل: فکر کوم همداسې ده، ځکه څو ورځې مخکې له دې چې هغه مریض شي، په داسې حال کې چې د شپې یوه برخه تېره شوې وه ماته یې وویل: اې ابوموهیبه! ماته امر شوی دی چې په اهل بقیع باندې استغفار ووایم.

زه له هغه مبارک صلی الله علیه وسلم سره لاړم، کله چې د مړیو د قبرونو په منځ کې ودرېد داسې دعا یې وکړه:

"اسلام علیکم یا اهل المقابر لحیناً لکم اصبحتم فیه مما اصبح الناس فیه، اقبلت الفتن کقطع الیل المظلم تتبع اخرها او لها الاخره شر من الاولی"

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : اې د قبرونو خاوندانو پر تاسو دې سلام وي، هغه څه چې په تاسو کېږي تر هغو اسانه دي چې په خلکو کېږي، فتنو د شپو د تيارو په شان يو په بل پسې هجوم راوړی دی، وروستنۍ تر پخوانيو ډېرې بدې دي.

بيا يې ماته مخ راواړاوو او ويې ويل: اې ابو موهيبه! په د نيا او هغې کې د پاته کېدلو او له هغې څخه د تللو او په جنت کې د پاته کېدلو کيلياني ماته راکړل شوې دي، زه مختار يم چې يوه ورڅخه غوره کړم يا په دنيا کې پاته کېدل او يا د الله تعالی ملاقات ته تلل.

ما هغه مبارک ته وويل: يا رسول الله زما مور او پلار دې تر تا قربان وي، لمړی په دنيا کې پاته کېدل او بيا جنت تلل ته غوره کړه.

ان حضرت صلی الله عيله وسلم وويل: په خدای قسم چې ما د هغوی له منځ څخه د الله تعالی ديدار غوره کړی دی.

بيا يې د بقيع د اهل لپاره د بښنې غوښتنه وکړه.

د هغې ورځې له سهار څخه د رسول الله صلی الله عليه وسلم ناروغي او درد شروع شو.

دې ناروغي د رسول الله صلی الله عليه وسلم او صحابه وو په منځ کې فاصله واچوله، نو ځکه اصحاب غمګين شول په تېره بيا اهل صفه، چې د رسول الله د ديدار ډېر غوښتونکي وو او د رسول الله صلی الله عليه وسلم له ناروغتيا څخه ډېر نارام شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابو هريره چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم د ملاقات ډېر لېوال وو اخر يې جرات وکړ او د ملاقات اجازه يې وغوښته ، ان حضرت صلی الله عليه وسلم ورته اجازه ورکړه، ابو هريره داخل شو ، سلام يې واچا وو او ودرېد ، ويې ليدل چې رسول الله صلی الله عليه وسلم پروت دی، مبارک سر يې د علی بن ابی طالب په سينه کې ايښی دی او علی رضی الله عنه په خپل لاس هغه نيولی دی. کله چې ابوهريره دا حال وليد او ښکې يې روانې شوې، رسول اکرم صلی الله عليه وسلم ورته په مينه ناک ډول وويل: " نژدې راشه ابوهريره." ابوهريره ورنژدې شو تردې چې د پښو ګوتې يې د هغه مبارک د پښو له ګوتو سره ولګېدې، بيا يې ورته وويل: کښېنه. ابو هريره کښېناست.

پيغمبر عليه سلام وويل: " ابوهريره! تا ته د داسې صفتونو د درلودلو توصيه کوم چې تر څو ژوندی يې پرې يې نه ږدې. "

ابوهريره وويل: " قول در سره کوم چې تر څو ژوندی يم ورباندې به عمل کوم. "

ان حضرت صلی الله عليه وسلام وويل : " د جمعې په ورځ غسل کوه، په اول وخت کې د جمعې د لمانځه لپاره لاړ شه، همالته (مسجد کې) له ناوړه کار او بېهوده خبرو څخه ځان وساته، تاته په مياشت کې د دريو ورځو د روژې د نيولو توصيه کوم، ځکه دا کار د ټول کال د روژې د نيولو په څير

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی، تاته د سهار د وو رکعتو سنت لمانځه د اداکولو وایم، هغه مه پرېږده، که څه هم ټوله شپه دې لمونځ کړی وي، ځکه په هغه کې د عفوی او بښنې امید زیات دی."

ابوهریره وویل: ای د الله رسوله د انکتې پټې وساتم او که یې نورو ته هم ورسوم؟

پیغمبر علیه سلام وویل: نورو ته یې هم ښکاره کړه.

ابوهریره په داسې حال کې رسول الله ته راغی چې خپلې غوښتنې یې په لاس راوړې، سترګې یې د رسول الله صلی الله علیه وسلم په دیدا رسږې شوې او نوی درس یې زده کړی وو، خو ارمان چې نه پوهېده چې دا وروستنۍ کلمې دي چې له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه یې اوري.

د یوولسم هجری کال د ربیع الاول د میاشتې په دوولسم تاریخ چې د دوشنبې ورځ وه، اهل صفه په خپل ژوند کې تر ټولو له خفه کوونکې، غم لړونکې، تریخې او ناګوارې خبرې سره مخ شول، د هغې له اورېدلو سره یې سخت ټکان وخوړ، حیران شول، هغه خبر د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات خبره وه. نړۍ یې سترګو ته توره تیاره شوه، لوی غم او پرېشانۍ په خپله غېږ کې واخستل، ډېرې یې وژړل.

د ابوهریره د غم او خپګان پوښتنه مه کوه، ځکه هغه ته د خپل ځان، دنیا او هغه څه چې په دنیا کې دي د هغوی له مینځه تلل اسان وو خو نه د رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سر یې ګرېوان کې کښته کړ، هغه لویه نېکبختي له لاسه ورکړې وه، په دې لویه پرېشانې چې ټول جهان یې په غم کې کړ افسوس کاوو.

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات خبره لکه چې د ټولو دهستي په زړه او لګېدلی وي، په ښار کې وګرځېد، خلک په منډه مسجد ته راغلل او سره یو ځای شول.

په هغوی حیرت او لوی غم پرېوتلی وو، ټول له دې حیرانوونکې پېښې نا ارامه وو، خو عمر رضی الله عنه له ټولو نا ارامه وو، نوځکه د خلکو په مینځ کې ودرېد او ویې ویل: اې خلکو رسول الله نه دی وفات شوی.

بیا ابوبکر صدیق رضی الله عنه راغی، د رسول الله صلی الله علیه وسلم څېرې ته یې وکتل، باور یې وشو چې رسول اکرم صلی الله علیه وسلم له دې فاني دنیا سره مخه ښه کړې ده، مبارکه څېره یې ښکل کړه او ویې ویل: پلار او مور مې دې تر تا قربان وي، ښه ژوند دې وکړ او ښه وفات شوې.

بیا هغو خلکو ته چې په جومات کې راټول شوي وو ورغی، دالله له حمد او ثنا وروسته یې وویل: الله تعالی په قران کریم کې فرمایلي دي:

﴿ وَمَا مُحَمَّدٌ إِلاَّ رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ من قَبْله الرُّسُلُ أَفَإِن مَّاتَ أَوْ قُتلَ انقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَن يَنقَلِبْ عَلَىَ عَقِبَيْهِ فَلَن يَضُرَّ اللّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللّهُ الشَّاكِرِينَ ﴾ ال عمران: ۱۴۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : او محمد خو یو رسول دی، تېر شوو د ده نه وړاندې ډېر رسولان. که دی مړ شو او یا ووژلی شو نو تاسو به واوړئ مخ په شا او څوک چې مخ په شا واوړېدل نو هیڅېري به وران نه کړي دالله هیڅ څیز او الله به ثواب ورکوي شکرگزارانو ته.

ددې دوو ایاتو له تلاوت وروسته یې هغوی ته وویل: هر څوک چې د خدای عبادت کوي، پوه دې شي چې خدای ژوندی دی او هر څوک چې د محمد عبادت کوي پوه دې شي چې هغه وفات شوی دی.

د ابوبکر صدیق رضی الله عنه د ې خبرو د خلکو حیرانتیا له منځه یوړه، د عقل سترگي یې روښانه کړې، ددې لوی مصیبت حقیقت یې درک کړ او پوه شول چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شوی دی.

د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په رحلت سره د هغه صلی الله علیه وسلم او ابوهریره څلور کلن یو ځای والی پای ته ورسېد، د هغو مشکلاتو سره سره چې مخکي یې یادونه وشوه هغه څلور کلونه د ابوهریره د ژوند تر ټولو غوره کلونه وو. هغه په دې کلونو کي ډېر اوگټور علم تر لاسه کړی وو او خپل ژوند یې داسي رسول ته وقف کړی وو چې د علم او پوهي غوښتونکی وو.

پیغمبر علیه سلام، ابوهریره د تر ټولو غوره شاگرد او د هغوی د تر ټولو پوه په عنوان له علم سره په علاقه او توجه پېژاند او په هغه یې مهرباني کوله، له هغه سره یې مینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

درلوده او ورته یې دعا کوله. حتی هغه ته یې په خصوصي ډول علوم وربښودل، له دې لارې د ابوهریره په یاد او د علومو په زده کړه کې لوی توفیق په برخه شو چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د رسالت له نښو څخه یوه ښکاره نښه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بحرين امير

د حضرت محمد صلی الله عیله وسلم له رحلت وروسته، صحابه کرام د ارتداد له مسئلې سره چې د عربو د شبه جزيرې په ډېرو سيمو کې يې سر پورته کړ اوله هغو عربي قبائلو سره مخ شول چې د زکات له ورکولو يې منع وکړه.

صحابه کرام له مرتدينو سره په جنګ کې ښکېل او په لوی مصيبت واوښتل، زيات شمېر صحابه ﷺ په همدغو جنګونو کې چې وروسته منځ ته راغلل شهيدان شول. په پايله کې مسلمانان کامياب، مرتدين مات او خلک يو ځل بيا د اسلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

غېږ ته را وګرځېدل. ابوهریره رضی الله عنه ددې حوادثو شاهد او پکې یې برخه درلوده.

ابوهریره رضی الله عنه له مرتدینو سره په جنګ کې د حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه ټینګ او نه بدلېدونکی دریځ ولید او پوه شو چې یو شمېر اصحاب د اسامه د لښکر په لېږلو کې مخالفت کوي، نظر یې دادی چې دا لښکر باید حرکت ونکړي او د زکات له نه ورکوونکو سره ونه جنګېږي. ابوبکر صدیق رضی الله عنه د هغوی په وړاندي ټینګ حالت او نه بدلېدونکی دریځ ونیو.

ابوهریره رضی الله عنه د حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه له اوسپنیز عزم، بې سیاله قهرماني، ثبات، یقین او د زړه له اطمینان څخه حیران شو، ځکه ابوبکر صدیق رضی الله عنه داسې خبرې وکړې چې تاریخ په زرینو کرښو کې ځای کړې، هغه وویل: هغه لښکر چې رسول اکرم صلی الله علیه وسلم د جنګ لپاره لېږلی دی، زه څنګه کولای شم راویې ګرځوم؟ که داسې جرئت وکړم، په حقیقت کې به مې په خطرناک کار کې لاس وهلی وي! په هغه ذات قسم چې زما روح یې په لاس کې ده، که ټول عربان زما په وړاندي ودرېږي، د هغه لښکر تر راګرځولو راته غوره ده چې د حرکت امر یې رسو ل الله صلی الله علیه وسلم صادر کړی دی. قسم په الله، له هغو کسانو سره چې د لمانځه او زکات تر منځ په فرق باندي قایل شوي دي وجنګېږم، تر څو چې د اوښ هغه پړی چې رسول الله ته یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکاوو، ماته رانکړي، له هغوی سره به مبارزه وکړم، سره له دې چې د وحي راتګ بند شوی او د خدای دین پوره شوی زه څرنګه کولای شم ژوندی واوسم او ووینم چې د الله دین ته تاوان رسیږي!؟ د مرتدینو له ماتې وروسته ټولو اصحابو د ابوبکر صدیق رضی الله عنه په لوړوالي اعتراف وکړ.

ابوهریره د ابوبکر صدیق رضی الله عنه ټینګوالی هیڅکله هیر نه کړ او هغه یې خپلو شاګردانو او نورو خلکو ته وایه.

یوه ورځ چې د ارتداد ورځې یې په زړه شوې، ملګرو ته یې داسې وویل: په الله قسم چې له هغه پرته بل معبود نشته که ابوبکر خلیفه شوی نه وای، نو دین به له مینځه تللی وو او د الله تعالی عبادت به په دې خاوره کې نه کېده. دا قسم یې څو ځله تکرار کړ، وروسته یې وویل: رسول الله صلی الله علیه وسلم، اسامه له اووه سوه لښکر سره د شام په لور له رومیانو سره جګړې ته ولیږه، کله چې هغه او لښکر یې ذی خشب ته ورسېدل، حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وفات شو، د مدینې د شاوخوا خلک د دې خبرې له اورېدلو وروسته مرتد شول. د پیغمبر علیه سلام اصحاب ابوبکر رضی الله عنه ته ورغلل او ویې ویل: د مدینې د شاوخوا اعراب مرتد شوي دي، د اسامه لښکر را وګرځوه چې له مرتدینو سره وجنګیږي او د روم له سفر نه یې مخ را واړوه.

ابوبکر وویل: په الله قسم چې له هغه پرته بل معبود نشته، هغه لښکر چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د رومیانو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لور لېږلی دی، را وبه يې نه ګرځوم او هغه ډله چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم په لاس تړل شوې ده، جدا به يې نه کړم. بیا يې امر وکړ چي د اسامه لښکر دي د روم په لور خپل سفر ته ادامه ورکړي، هیڅ قبیله نه وه مګر دا چي غوښتل يې چي مرتد شي. له دې سره به يې يو بل ته ویل: که دې مسلمانانو قدرت نه درلودای، نه يې شوای کولای چي د روم په لور په دومره عظمت سره لښکر ولیږي، موږ صبر کوو چي هغوی له رومیانو سره وجنګیږی، بیا د هغوی په وړاندي خپل تصمیم نیسو.

د اسامه لښکر د روم په لور لاړ، له هغوی سره يې جنګ وکړ او د هغوی له ماتي او ورک کولو ورسته بېرته خپل هیواد ته روغ رمټ راغی.

د عربو مختلفي قبیلې ددې مېړاني او استقامت په لیدلو سره مجبور شول چي په اسلام ثابت پاتي شي، له هغې جملې څخه چي مرتد شوي وو د بحرین خلک وو، ځکه د هغوی صالح پاچا منذر بن ساوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم له رحلت لږ مخکي له دې نړۍ څخه سترګي پټي کړې وې.

المنذر بن النعمان بن المنذر په الغرور ملقب د هغه په ځای کښېناست، د هغه ځای خلک يې ارتداد ته وهڅول، خلک مرتد شول او د خپلي خبري د روغوالی لپاره يې داسي دلیل وایه چي که محمد پیغمبر وای نه به وفات کېده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جواثی په نوم يو کليوال ځوان د هغوی له مېنځ څخه پورته شو او د يوه بل شريف او لوی شخص امجارود بن المعلی په همت چې په اسلام پاته وو خلکو ته په خطاب کې داسې وويل: "ای د عبدالقيس ډلې، زه له تاسو نه سوال کوم که پرې پوه واست جواب راته وواياست او که نه واست ورباندې پوه نو حد اقل چوپ کښېنئ او زما خبرې ومنئ."

ورته ويې ويل: پوښتنه وکړه.

هغه وويل: ايا الله تعالی له رسول الله مخکې نور رسولان نه وو رالېږلي ؟

هغوی وويل: هو.

ده ورته وويل: تاسو هغه ليدلي او که يې يوازې له وجود څخه خبر شوي ياست؟

دوی ځواب ورکړ: هغه مونه دي ليدلي، يوازې د هغوی له راتګ څخه خبر شوی يو.

ده ورته وويل: هغه پيغمبران چېرته لاړل؟

دوی وويل : هغه مړه شوي دي.

ده ورته وويل: محمد هم د هغوی په څېر يو پيغمبر وو او اخر وفات شو، زه شاهدي ورکوم چې له الله پرته بل معبود نشته او محمد د الله رسول دی.

دا وخت ټولو خلکو په يوه غږ وويل: موږ هم شاهدي وايو چې له الله پرته بل معبود نشته او محمد د الله رسول دی او اې ځوانه ته زموږ تر ټولو غوره او لوړ شخص يې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په همدې ترتیب مسلمانان په اسلام ټینګ ودرېدل او د مرتدینو محاصرې یې وزغملې.

حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه علاء بن حضرمی د بحرین حاکم وټاکه، هغه ته یې وویل چې د هغه ځای له مرتدینو سره وجنګېږه، ابوهریره رضی الله عنه هم له هغه سره ملګری وو.

علاء د مسلمانانو د سپاره نظام له شپاړس تنو سره له مدینې څخه د بحرین په لور مخه کړه.

په لار کې یې له مسلمانانو وغوښتل چې د هغه سره مرسته وکړي او ورسره یوځای لاړ شي. یو شمېر یې غبږ ته لبیک ووایه او له هغه سره د بحرین په لور روان شول. علاء بحرین ته له رسېدلو وروسته له مرتدینو سره جنګ وکړ. الله تعالی هغه په مرتدینو باندې کامیاب او لوی موفقیت یې په برخه شو، یو ځل بیا د بحرین خلک د اسلام په غېږ کې ولوېدل. ابوهریره په هغه جنګ کې ډېره مېړانه وښوده، همدارنګه د غیبي مرستو لیدلو یې یقین نور هم پوخ کړ.

علاء متقي او پرهېزګار سړی وو، څرنګه چې ابوهریره لیده چې دعا یې قبلېږي او الله تعالي ورسره مرسته کوي نو ځکه نور هم ورباندې ګران شو.

ابوهریره وایي: موږ له علاء سره یوې وچې او بې کښته ځمکې ته لاړو، هلته مو اوبه ختمې شوې، خپل مشکل مو علاء ته ووایه، هغه وویل: دوه رکعته لمونځ وکړئ، بیا یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعا وکړه. ناڅاپه يوه وريځ راښکاره شوه او باران واوريد. ټولو اوبه وڅښلې او لوښي مو له اوبو څخه ډک کړل، کله چي د سمندر غاړي ته ورسېدو ويې ويل: د الله په نوم سمندر ته داخل شئ. ټول د الله په نامه درياب ته داخل شول او له هغه څخه تېر شوو، په الله قسم اوبو حتی زموږ د اوښانو پښې خيشتې نه کړې، خلک د مسلمانانو له دې کار څخه حيران شول او هرځای به پرې غږېدل، تر دې چي له دې امله يو مسيحي راهب د مسلمانانو سيمي ته راغی او د اسلام په مبارک دين مشرف شو.

ابوهريره وايي: هغه ته مي وويل، ستا د اسلام راوړلو باعث څه شی شو؟

راهب وويل: د هغو نښانو په خاطر چي و مي ليدي، يقين مي حاصل شو چي حق له تاسو سره دی او وډارېدم چي که له اسلام څخه مخ واړوم، هسي نه الله تعالی مي څېره مسخه کړي، نو ځکه مسلمان شوم.

ابوهريره د حضرت ابوبکر صديق رضی الله عنه د خلافت په مهال په بحرين کي له علاء سره ژوند کاوو، د خلکو لپاره يې اذان کاوو، هغوی ته يې قران کريم ورزده کاوو، د اسلام احکام يې ورته بيانول. په دغو شپو کي يې ناڅاپه د حضرت ابوبکر صديق رضی الله عنه د وفات خبر تر غوږ شو. دې خبري هغه ته ټکان ورکړ او ډېر ورڅخه متاثر شو. ځکه د حضرت ابوبکر صديق د خلافت زيات وخت نه وو تېر شوی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

په داسي حال کي چي د اسلام پايو ته يې چي د مرتدينو د قيام په اثر يو ه اندازه لړزېدلې وې، استحکام ورکړ، د دې فاني دنيا څخه لاړ او د خلافت امانت يې د حضرت عمر بن الخطاب رضی الله عنه په غاړه واچاوو.

حضرت عمر رضی الله عنه د مسلمانانو د غوره خليفه لپاره بهترين ځای ناستی وو.

ابو هريره د حضرت عمر له خلافت څخه زيات خوښ شو، ځکه هغه يې له حضرت ابوبکر صديق رضی الله عنه وروسته د خلافت لپاره تر ټولو غوره باله، نو يې په دې اړه د بحرين خلکو ته وويل: ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم نه واورېدل چي ويل يې: ابوبکر ښه سړی دی، عمر ښه سړی دی.

همدارنګه له هغه مي واورېدل چي ويې ويل: الله تعالی د عمر په ژبه او زړه باندي حق جاري کړی دی.

څه وخت نه وو تېر شوی چي د حضرت عمر رضی الله عنه ليک علاء بن حضرمی ته ورسېد، په هغه ليک کي علاء ته امر شوی وو چي بصرې ته لاړ شي، د هغه ځای حاکميت په غاړه واخلي، په ليک کي ليکل شوي وو چي د عتبه بن غزوان کار مي تا ته وسپاره او پوه شه چي ته د مهاجرينو په هغو خلکو مقدم کېږي چي د الله تعالی لطف د هغوی په حال تر ټولو مخکي شوی دی. هغه مي په دې خاطر نه دی ايسته کړی چي وړ سړی نه وو بلکي ګمان مي وکړ چي ستا وړتيا تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه زیات ه ده. نو د هغه حق وپېژنه او احترام ورته ولره. له تا مخکې مې دا مسؤلیت د بل چا په غاړه واچاوو، خو متاسفانه مخکې له دې چې بصرې ته لاړ شي، له دې دنیا نه یې رحلت وکړ. که الله تعالی وغواړي چې ته دا مسؤلیت په غاړه واخلې او عتبه همداسې پاتې شي نو هر څه چې خدای تعالی وغواړي عملي به شي. په هرحال کې حکم د الله تعالی له لوري دی، د هر څه چې الله اراده وکړي کېږي.

علاء د بصرې په لور حرکت وکړ، ابوهریره او نور ملګري چې له مدینې ورسره ملګري وو، له ځان سره یې ملګري کړل، خو د الله تعالی رضا داسې وه چې هغه هم د لارې په منځ کې رحلت وکړ، ملګري یې له دې پېښې سخت غمګین شول.

ابوهریره وایي: موږ په داسې ځای کې وو چې هلته اوبه نه وې. الله تعالی وریېځ راوسته او باران ووریږ. موږ د علاء جنازې ته د باران په اوبو غسل ورکړ او هغه مو په داسې قبر کې چې په خپلو تورو مو کېنلی او د لحد در لودونکې وو خښ کړ او خپلې لار ته مو ادامه ورکړه.

دومره لار مو لا نه وه وهلې چې د هغې سیمې له یوه کس سره مخ شوو او کیسه مو ورته وکړه، هغه وویل: دا ځمکه مړي بېرته راباسي، ښه داده چې د علاء جسد راوباسئ او څو میله لیرې یې خښ کړئ، ترڅو د درندګانو له خطر او د هغه د له منځه وړلو مخه ونیول شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اتفاق سره ددې کار د سرته رسولو لپاره هغه ځای ته وګرځېدو خو هغه ځای ته له رسيدلو وروسته مو په حيرانوونکې ډول د هغه جنازه هملته پيدا نکړه. يوازې هلته مو يو نور وليد چې ځلېده، نو ځکه مو دوباره د هغه په قبر خاوره واچوله او يقين مو وکړ چې د هغه جنازه الله تعالی ساتلې ده.

د بصرې سفر د ابوهريره رضی الله عنه لپاره د علاء په نشتوالي کې ډېر ګران وو. بېرته بحرين ته لاړ او په خپل پخواني کار ولګېد. له هغه وروسته عمر رضی الله عنه ورته ليک وليکه او له ابوهريره يې وغوښتل چې د هغه ځای د خلکو امامت په غاړه واخلي او د هغوی په اختلافاتو کې منځګړيتوب وکړي. د بحرين نوی امير قدامه بن مظعون نومېده، چې د حضرت عمر له لوري د هغه ځای د خلکو لپاره غوره شوی وو. په هغه باندې ابوهريره ګران وو، په کارونو کې يې ورسره مشوره کوله او د هغه له علم، پوهې او پرهيزګارۍ يې ګټه اخيسته. خو ابوهريره رضی الله عنه د رسول الله صلی الله عليه وسلم د ښار مدينه درلوده. څرنګه چې ډېر وخت تري لرې شوی وو، نو ځکه د رسول الله صلی الله عليه وسلم د مبارکې حجرې مخ ته د درېدلو ليوال وو. همدا رنګه د خپلې مور د ليدلو هيله يې هم درلوده چې په مدينه کې يې يوازې پرې ايښې وه. له دې امله يې د بحرين له

(c) ketabton.com: The Digital Library

امير څخه اجازه وغوښته، د مدينې په لور لاړ شو خپلې هيلې ته ورسيږي او خپله اړتيا پوره کړي.

د حضرت عمر بن الخطاب رضی الله عنه په وړاندې ودرېد او د بحرين د وضعيت حال يې ورکړ، د خپل راتګ موخه يې ورته وويله، له هغه يې وغوښتل چې ده ته په مدينه کې د پاته کېدلو اجازه ورکړي او بېرته بحرين ته لاړ نه شي. عمر فاروق رضی الله عنه ومنله او اجازه يې ورکړه چې په مدينه کې پاتې شي.

ابوهريره ډېر خوښ وو چې يوځل يې بيا د رسول الله په ښار کې د اوسېدلو چانس لاس ته ورځي. ځکه هغه له يمن څخه دې مقدس ښار ته هجرت کړی وو څو په دې ښکلي او پاک ښار کې ژوند وکړي. له هغه وروسته چې به له مدينې لرې کېده پرېشانه کېده به او د ويرې احساس به يې کاوو، ځکه هغه خپله خوشحالي يوازې په مدينه کې پيدا کړې وه. ابوهريره رضی الله عنه په صفه کې خپل پخوانی ځای پرېښود او د اوسېدلو لپاره يې نوې ځای غوره کړ، ځکه هلته صفه اوس نه وه او اهل صفه چې زړونه يې په رسول الله صلی الله عليه وسلم راټول وو، سره وشيندل شول، په بېلابېلو ښارونو کې تيت، په جهاد او د اسلام د مبارک دين په خپرولو بوخت وو.

د ابوهريره رضی الله عنه لپاره د صفې د ښکلو او غم لړونکو خاطراتو پرته بل څه پاتې نه وو. يوازينې څيز چې دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

يـې خوشـحاله سـاتلې وو د رسـول الله صـلی الله عليـه وسـلم مبارکه روضه وه، چې هره ورځ به يې سترګې پرې لګېدې. هغه ټول لمونځونه د اميـر المـؤمنين عمـر بـن الخطـاب تـر شـا کول او هيڅ لمونځ يې له لاسه نه ورکاوو. همېشه به د هغه په مجلس کې ليدل کېده، خبرو ته به يې غوږ نيو او مشـورې بـه يـې ورکـولې. حضـرت عمـر رضـی الله عنـه هـم د حضـرت ابوهريره د زياتې پوهې او علم له امله ورته احترام درلود.

د حضرت عمر فاروق د خلافت په مهال ډېر ځايونه فتح او د اسلام تر بيرغ لاندې ځمکه ډېره پراخه شوه، هره ورځ د هغو کسانو شمېر زياتېده چې په اسلام به مشرف کېدل. نو ځکه عمر رضی الله عنه امانتدارو حاکمانو او پوهانو تـه ضرورت درلـود، چې وکولای شي مختلفي سيمي اداره کړي. د دې مـوخې لپـاره يـې چې پـه کومـو خلکـو بـاور درلـود، راويـې غوښتل او ورته ويې ويل: زه له تاسو هيله لرم چې د اسلامي قلمرو پـه اداره کولو کې راسره مرسته وکړئ او که تاسو لـه ماسره مرسته نه کوئ، نو څوک به له ماسره مرسته وکړي.

هغـوی د اميـر المـؤمنين پـه ځـواب کـې وويـل: مـوږ سـتا فرمانبرداريو. تر ټولو وړاندې عمر رضی الله عنه ابوهريره ته متوجه شو او ورته ويې ويل: اې ابوهريره ته بحرين ته لاړ شه او سږکال مهاجر واوسه.

بيا يې نورو ته مخ واړاوو او د يوه ښار لپاره يې غوره کړل، هغوی ته يې خپل امر ووايه او نصيحت يې ورته وکړ. امر يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته وکړ چې څو مره ژر کېږي تعین شوي ځایونو ته ځان ورسوي او د مسلمانانو امور په خپل لاس کې واخلي.

ابوهریره په غاړه وراچول شوي مسؤلیت نارام کړ ځکه هغه غوښتل چې په مدینه کې پاته شي او پاتي علم د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم له صحابه وو زده کړي، بیا ځان له نورو ټولو قیدونو خلاص او یوازي د خلکو په تعلیم کې مشغول شي. غوښتل یې چې حضرت عمر رضی الله عنه ته ووایي څو دا مسؤلیت یې له غاړي واړوي، خو ډاربده هسي نه دا کار د هغه د ځوربدلو سبب شي.

سره له دې چې له دې پیشنهاد څخه خوښ نه وو خو بې د دې یې کومه چاره نه درلوده، ځکه چې له پیغمبر علیه سلام سره یې بیعت کړی وو چې په اساني او سختي کې به د هغه څه اطاعت کوي چې وایي وري. له دې امله یو ځل بیا بحرین ته لاړ او د هغه ځای د خلکو د په زړه پوري ښه راغلاست سره مخ شو. ځکه د بحرین خلکو هغه وړاندي لا پېژاند، د هغه د نیکې رویې، زیاتي پوهي او علم له امله ورباندي ګران وو. ابوهریره د هغه ځای د امیر په صفت هلته ژوند کاوو او د هغه ځای سرحدات یې د دښمنانو له لاس وهني وساتل.

په لمانځه کې امام وو، د هغوی په اختلافاتو کې یې منځګړیتوب کاوو، اسلام یې ورزده کاوو او په نیکه رویه کولو یې د خلکو په زړونو کې ځای ونیو. همېشه به له عمر رضی الله عنه سره په اړیکه کې وو، له هغه به یې په هغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

امورو کي پوښتنه کوله چي ده به فتوا پکي ورکوله، څو په دې اړه د هغه په رايه او نظر وپوهېږي.

ځکه ډاربده چي هسي نه خلک دده په صحنې په ليدلو د خپلو حاکمانو بي احترامي وکړي.

له يو څه وخت وروسته حضرت عمر ته خبر ورسېد چي ابوهريره د ډېري شتمني څښتن شوی دی. عمر رضی الله عنه هغه ته پيغام واستاوو او ځان ته يې وروغوښت.

ابوهريره مدينې ته راغی په داسي حال کي چي شل زره درهم يې له ځان سره درلودل، عمر رضی الله عنه ورته وويل: په چا دي ظلم کړی دی؟ ابوهريره وويل: نه. عمر رضی الله عنه وويل: څومره پيسې دي له ځان سره راوړې دي؟ ويې ويل: شل زره درهم. عمر رضی الله عنه وويل: دا پيسې دي له کومې لاري لاس ته راوړې؟ هغه وويل: تجارت مي وکړ. عمر رضی الله عنه وويل: خپله لومړنۍ سرمايه له هغوی څخه دراخله او پاته پيسې بيت المال ته وسپاره.

ابوهريره د امير المؤمنين له دې امر څخه ډېر غمګين شو، ځکه هغه پيسې يې له مشروع لاري او په ډېر تکليف سره لاس ته راوړې وې، نو ځکه يې له عمر رضی الله عنه سره بحث وکړ، عمر رضی الله عنه ته قهر ورغی او بيا يې ورته وويل: دا مال دي له کومه لاس ته راوړی دی؟

ابوهريره وويل: هلته چي لاړم، اس مي واخيست، هغه مي وساته، الله تعالی رحم رانازل کړ، هغه يو په بل پسي نور

(c) ketabton.com: The Digital Library

وزېږول او ما د هغوی له خرڅ څخه دا پيسې په لاس راوړې دي.

دې ځواب عمر رضی الله عنه قانع نه کړ، سرمايه يې ترې جدا کړه او پاته پيسې يې بيت المال ته وسپارلې.

ابو هريره پرېشانه خپلې مور ته ورغی او هغه يې له هغه څه څخه خبره کړه چې ورباندې تېر شوي وو. مور يې وويل: خدای تعالی دې عمر رضی الله عنه وبښي. دې خبرې ابو هريره حيران کړ. د هغې ورځې د سهار د لمانځه ورسته يې عمر رضی الله عنه ته داسې دعا وکړه: يا الله!! امير المؤمنين وبښه. ځرنګه چې ابو هريره وليدل چې عمر رضی الله عنه له خپلو ټولو حاکمانو سره همداسې رويه کوي، يوازې دی نه دی چې پيسې يې ترې واخستې او بيت المال ته يې ورکړې. ځان يې دلاسا کاوو. دا د عمر رضی الله تعالی عنه سياست وو چې د احتياط په پوړونو يې ځای درلود او د اميرانو مالونه به يې له دې وېرې له هغوی څخه اخيستل چې هسې نه د حرمت شک پکې موجود وي او هغوی ته به يې غوره ځيز ورکاوو چې د هغوی د تسکين سبب شي.

ابو هريره رضی الله عنه له دې څخه د خوښې احساس کاوو چې مدينې ته راغلی دی او تصميم يې ونيو چې په مدينه کې پاتې او په پوره ډول په تعليم او تعلم مصروف شي، خو له يو څه وخت ورسته بيا حضرت عمر رضی الله تعالی عنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

همکاري ته وباله. ابو هريره حيران شو او په مختلفو بهانو يې ځان د مسؤليت څخه خلاصاوو.

اميـر المـؤمنين هـم مجبور شـو او د هغـه عـذر يـې ومانـه. ابو هريره وايي: له هغه وروسته عمر رضی الله عنه راته څو ځله وويل چي زما سره همکاري نه کوې؟ ما ورتـه وويـل چي نه.

هغه را ته وويل: له تا څخه غوره شخص وو، مسؤليت يې منلی او کار يې کړی دی، هغه حضرت يوسف عليه سلام وو.

ورتـه ومـي ويـل: يوسف عليـه سـلام پيغمبـر او د پيغمبـر زوی وو. خو زه د عادي مېرمني زوی يم او له څو شيانو څخه په وېره کي يم، يعني ډارېږم چي هسي نه په ناپوهي کي څه ووايـم، بې صبره حکـم وکـړم او ډارېـږم چـي پـه شـامي بـار کېښنښودل شي او په ښکنځلو مي عزت له مينځه لاړ شي او مال مي له لاسه ووزي.

ابو هريره رضی الله عنه په دې ماهرانه عذرونو په ښارونو کي له کار کولو څخه ځان وژغوره، له ټولو شيانو يې لاس واخيست، څو د مسلمانانو معلم شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکی صحابي

ابـوهریره د پیغمبـر اکـرم صـلی الله علیـه وسـلم لـه رحلـت وروسته، نژدې پنځوس کاله ژوند وکړ. په دې موده کې یې کار یوازې د خلکو تعلیم او پـه دیني مسـائلو د هغـوی خبرول ؤ.

هغه حدیثونه چې په خپله یې له رسول اکرم صلی الله علیـه وسـلم څخـه اورېـدلي وو یـا یـې د هغـه د حیـات پـه مهـال لـه صـحابه کرامـو رضـی الله عـنهم څخـه اورېـدلي وو او یـا هـم د هغه مبارک د وفات وروسته یې له صحابه وو څخه زده کړي وو، خلکو ته به یې ورزده کول، بل هیڅ کار تـه یـې تـر دې کـار تـرجیح نـه ورکولـه او پـه ریښـتیا چـې هغـه ښـوونکی صـحابي وو. پـه حقیقـت کـې هغـه د مسـلمانانو دوو نسـلونو یعنـي صـحابه وو او تـابعینو تـه علـم ور وښـود. د لـومړۍ پېـړۍ د دوهمـي نیمـایي اسـلام امامـان دهغـه شـاګردان وو، پـه دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سربېره په زرهاوو عامو خلکو ورڅخه نبوي حديثونه زده کړل. ابوهريره رضی الله عنه له راشده خلفاوو نه زيات د حضرت معاويه هم مهاله وو، زياتو اسلامي ښارونو ته يې سفرونه وکړل، مهم اسلامي مرکزونه يې وليدل خو اصلي مېنه يې د رسول الله صلی الله عليه وسلم ښار يعني مدينه وه. مدينه هغه ښار وو چې ابوهريره رضی الله عنه ډېر خوښاوو او له هجرت وروسته تر څو چې له دې نړۍ څخه يې رحلت کاوو، دخپل عمر زياته برخه يې په همدې ښار کې تېره کړه.

د حضرت عمر رضی الله عنه په وخت کې چې په مدينه کې مېشت شو، ډېر وخت به يې خلکو ته حديثونه بيانول، له هرې موقع به يې استفاده کوله او ويل به يې: له رسول الله صلی الله عليه وسلم نه مې واورېدل چې ويل يې؛ يا رسول الله وفرمايل او يا يې داسې حديث يې ماته ووايه.

حضرت عمر رضی الله عنه چې به ليدل ابوهريره رضی الله عنه په دې کار عادت شوی او ډېر وخت خلکو ته حديثونه وايي، ورته ويې ويل: لږ حديثونه نقل کوه. خو ابوهريره رضی الله عنه نه شوای کولای چې غلی کښېني، ځکه هغه فکر کاوو، هغه پوهه چې يې زده کړې ده، يو امانت دی چې خلکو ته يې رسول واجب دي، باور يې درلود چې هر څوک له ديني امورو څخه څه زده کړه ولري په هغه فرض دی چې هغه نورو ته وښيي. نو ځکه څنګه چې يې عادت وو همداسې يې د حديثونو د ويلو لړۍ جاري وساتله، عمر رضی الله عنه څو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځله له دې کار څخه رامنع کړ خو هغه توجه نه ورته کوله. اخر عمر رضی الله عنه قهرجن شو او هغه یې سخت ملامت کړ او ویې ویل: که د حدیثونو روایت کول پرېنږدې، خپل ځای (دوس) ته به دې واستوم.

له هغې نېټې ورسته ابوهريره رضی الله عنه د رسول الله صلی الله علیه وسلم کم حدیثونه بیانول. یو څه وخت په دې حال تېر شو، البته عمر رضی الله عنه غوښتل چې ابوهريره وپوهوی چې که محدث په اشتباه، دروغو او یا قصد سره حدیث رسول الله صلی الله علیه وسلم ته منسوب کړي، په اخرت کي به یې پایله خرابه وي او هسي نه هغه (ابوهريره رضی الله عنه) ګناهکار او په اخرت کي د سزا وړ و ګرځي، هغه یې د زیاتو حدیثونو له روایت کولو څخه منع کاوو، نو ځکه یې ابوهريره خپل ځان ته وباله او ورته ویې ویل: اې ابوهريره رضی الله عنه! هغه ورځ چې زه له رسول الله صلی الله علیه سلم سره د پلانـي په کـور کـي وم، تـه هلتـه وې؟ ابوهريره رضی الله عنه وویل: "هو او پوهېږم چي ولي له مانه په دې اړه پوښته کوې."

رسول الله صلی الله علیه وسلم په هغه ورځ وفرمایل: هر څوک چي قصداً دروا غ ماته منسوب کړي، خپل د استوګني ځاي یې د دوږخ په اور کي تیار کړ."

حضرت عمر رضی الله عنه د دې جملې له اورېدلو تعجب وکړ او حیران شو، د ابوهريره رضی الله عنه په قوي حافظه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیني ساتنه یې باور راغی او هغه ته یې وویل: اوس لاړ شه او حدیث بیان کړه.

څرنګه چې عمر رضی الله عنه په مختلفو مناسبتونو کې لیدل چې ابوهریره له نورو څخه په ښه ډول احادیث یاد کړي دي نو اعتبار به یې ورباندي زیاتېده.

یوه ورځ حسان بن ثابت په مسجد کې شعر وایه، عمر رضی الله عنه د هغه له څنګه تېر او په قهر جن ډول یې ورته وکتل. حسان وویل: ما مخکې هم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وړاندي شعر زمزمه کړی دی. خو رسول الله صلی الله علیه وسلم له ما سره داسي رویه نه ده کړې؟ بیا یې مخ ابوهریره رضی الله عنه ته کړ او ویې ویل: تاته دي په خدای قسم وي چې له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه دي نه وا اورېدل چې ویې ویل: زما له لوري جواب ورکړه او یا الهي د هغه مرسته په روح القدس سره وکړه.

ابوهریره رضی الله عنه وویل: هو.

د ابوهریره رضی الله عنه د شهادت د اورېدلو وروسته، عمر رضی الله عنه د هغه د قبلولو پرته بله لار نه درلوده.

یوه ورځ یوه مېرمن چې خالونه یې وهل د حضرت عمر رضی الله عنه حضور ته راوستل شوه. عمر رضی الله عنه پورته او ویې ویل: تاسو ته دي په خدای قسم وي، له تاسو نه چا د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم څخه د خال وهلو په اړه کومه خبره اورېدلې ده؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته‌ول غلي شول. ابوهريره رضی الله عنه ولاړ شو او ويې ويل: اې اميرالمؤمنين! ما له رسول الله څخه واورېدل چې ويې ويل: مه خالونه وهئ او مه چاته اجازه ورکوئ چې ستا سو پر بدن خالونه ووهي.

يوه بله حادثه کي چې حضرت عمر رضی الله عنه له نورو اصحابو سره يوځای د عمرې د ادا کولو لپاره د مکې په لور روان وو. په لار کي تېز باد شروع شو. عمر رضی الله عنه خپلو ځنګلورو ته وويل: له تاسو څخه کوم يوه له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه د باد په باره کي حديث اورېدلی دی؟ چا جواب ورنکړ. ابوهريره رضی الله عنه خبر شو چې حضرت عمر رضی الله عنه دا ډول سوال کړی دی، د خپلي سورلي چټکتيا يې زياته کړه چې کله حضرت عمر رضی الله عنه ته ورسېد ويې ويل: " اې امير المؤمنين وامې وريدل چې د باد په اړه مو حديث غوښتی دی. ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واورېدل چې ويې فرمايل: باد او نسيم الهی امر دی ، کله د رحمت او کله د عذاب په صورت چلېږي. کله چې باد چلېږي ښکنځل مه ورته کوئ، بلکي له الله تعالی نه يې خير وغواړئ او د هغه له شر څخه په الله پناه وغواړئ. "

له تعلم سره د ابوهريره مينه تر تعليم کولو کمه نه وه. هغه همېشه له خلفای راشدينو او نورو لويو اصحابو سره کېناست، په هغو احاديثو چې نه پوهېده له هغوی يې اورېدل، هغه يې زده کول ، حتی له کوچنی صحابی لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسامه بن زيد او عايشې رضی الله عنها نه يې هم علم زده کاوو. هغه قران کريم چې يې د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم په ژوند کې نه وو ياد کړی، له نورو اصحابو په ځانګړي ډول له لوی عالم ابی بن کعب څخه يې تر لاسه کاوو او د قران کريم هغه برخه چې يې ياده وه هغه ته تېرولـه او د هغوی صحيح قرائت يې له هغه څخه زده کاوو. له هغه وروسته به يې خپلو شاګردانو ته دوباره وايه.

متاسفانه هغه مهال، حضرت عمر فاروق رضی الله عنه د محراب لمړني شهيد له دې فاني نړۍ سره خدای پاماني وکړه او د رسول الله صلی الله عليه وسلم په روضه مبارکه کې د هغه مبارک د مرقد تر څنګ خاورو ته وسپارل شو.

ابوهريره رضی الله عنه دې پېښې سخت نارامه کړ. ليدلي يې وو چې حضرت عمر رضی الله عنه د مسلمانانو او اسلام خير غوښتونکی وو، شپه او ورځ يې د دين د اقتدار او عزت او د مسلمانانو د خدمت لپاره هڅه کوله.

له عمر رضی الله عنه وروسته مسلمانانو له عثمان رضی الله عنه سره بيعت وکړ او د خلافت دروند مسؤليت يې د هغه په غاړه واچاوو.

د حضرت عثمان رضی الله عنه د خلافت په مهال اسلامي قلمرو زيات شو، خلکو د هغه د خلافت په سيوري کې په ارام او ډاډ سره ژوند کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهریره رضی الله عنه چي د حدیثونو د بیانولو په اړه کوم مشکل د حضرت عمر رضی الله عنه په وخت کي درلود، د نوي خلیفه په دوره کي یې نه احساساوو.

عثمان رضی الله عنه ولیدل چي د مسلمانانو په مېنځ کي نوی نسل غوړېدلی، نوي امتونه مسلمان شوي، داخلک داسي عقل ته ضرورت لري چي وکولای شي د دین احکام ورته وښیي او د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم مبارک احادیث ورته ورسوي.

عثمان رضی الله عنه په احادیثو باندي د ابوهریره رضی الله عنه له پوره تسلط او د هغه له قوي حافظې څخه خبر وو. نو ځکه یې هغه ته زمینه برابره کړه او هغه ته یې فرصت ورکړ چي په خپل زړه د حدیثونو په روایت کولو شروع وکړي.

ابوهریره رضی الله عنه چي د داسي موقع په انتظار کي وو، ولاړ شو او خلکو ته یې زیات احادیث بیانول شروع کړل، د پیغمبر صلی الله علیه وسلم سنتونه چي یې څنګه لیدلي او اورېدلي وو په هماغه ډول یې خلکو ته بیانول، هغه ښوونکې پېښې چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کي تر سره شوي وې داسي به یې خلکو ته وړاندي کولې ته وا اوس هغه صحنه د دوی په وړاندي ده او دی د هغې په لیدلو سره خلکو ته خبري کوي، هغه خلکو ته قران کریم وایه او د تفسیر په اړه چي به یې کوم روایت اورېدلی وو دوی ته به یې بیاناوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله به خلکو له هغه څخه مسئله پوښتله او يا به يې کومه فتوا ورڅخه غوښته هغه به هم د اساس، شناخت او لازمي پوهې په اساس ورته ورکوله، خلکو به دده فتوا وي حضرت عثمان رضی الله عنه ته رسولې هغه به هم تائيد ولې. په دې کار کې يو شمېر کمو اصحابو له ده سره ګډون درلود، خو د ده په څېر فعال نه وو.

ابوهريره رضی الله عنه خپلې لار ته ادامه ورکړه او د دې کار لپاره به زياتره وخت په جومات کې ناست وو، تر څو چې ژوندی وو ټولو عامو خلکو له لويو رانېولې تر کوچنيو، اشنا، نا اشنا او غريبو پورې به يې ورته حديثونه بيانول. همدارنګه په مسجد، بازار، کښت، سفر او حضر کې به يې خلکو ته احاديث بيانول او هغوی به يې د علم او پوهې لاس ته راوړلو ته تشويقول. په خپلو ځانګړو ګړنلارو به يې خلک د علم او پوهې د تر لاسه کولو لپاره هڅول.

وايې يوه ورځ چې د مدينې بازار ته لاړ، په مرکز کې يې ودرېد او خلکو ته يې په خطاب کې وويل: ای بازار والاوو! په تاسو څه شوي چې دلته مو اړولي دي، په داسې حال کې چې د پيغمبر صلی الله عليه وسلم ميراث په مسجد کې وېشل کېږي، نه غواړئ چې هلته لاړ شئ او خپله برخه واخلئ؟ هغوی وويل: ولې نه. ده ورته وويل: نو ولې انتظار کوئ. هغوی وارخطا د مسجد په لور لاړل، ابوهريره رضی الله عنه همالته انتظار کاوو تر څو هغوی بېرته راغلل. بيا يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوی ته وویل: څه خبره وه خپله برخه مو واخسته؟ هغوی وویل: نه. موږ جومات ته لاړو خو څه شي وجود نه درلود، چي تقسیم یې کړي. ابوهریره رضی الله عنه وویل: په جومات کي مو څوک ونه لیدل؟ هغوی وویل: هو، یوه ډله مو ولیده چي لمونځ یې کاوو، ځینو قران تلاوت کاوو، ځینو د حلال او حرام په اړه سره خبري کولې.

ابوهريره وويل: افسوس پر تاسو، هغه څه چي موليدلي د پيغمبر صلی الله عليه وسلم ميراث او پاته شوني دي.

ابوهریره رضی الله عنه د حدیثونو دبیانولو ترڅنګ په نیکیو امر او له بدیو څخه منع هم کوله. وایي یوه ورځ یو کس د هغه تر څنګ تېر شو، خلکو ابوهریره رضی الله عنه ته وویل: دا کس تر ټولو ډېره شتمني لري. ابوهريره رضی الله عنه هغه ته غږ وروکړ او ويې ويل: ايا رښتيا وايي چي ته تر ټولو شتمن یې؟ هغه وویل: هو، زه سل اوښان، سل اسان او همدومره پسونه لرم. ابوهريره وويل: د اوښ او پسه له ساتلو ځان وساته. ځکه ما له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه واورېدل چي ویې فرمایل: "هر څوک چي پسه یا اوښ ولري او په سختي او اساني کي یې حق ادا نکړي، د قیامت په ورځ هغه پسه یا اوښ په چاغ بدن راځي او اوښ خپل څښتن په لغته او پسه یې په ښکرانو وهي. همدرانګه په ترتیب سره راځي او ځي، یعني وروستي حیوان چي له هغه سره د حساب برابر والی کوي، د دوهم ځل لپاره اول راځي او هغه د خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښو يا ښکرانو د وهلو لاندي نيسي، په هغه ورځ چي د پنځوس زره کاله په اندازه اوږده ده، دا حالت به همداسي جريان لري، تر څو چي د ټولو خلکو حساب او کتاب ختم شي،بيا د هغه حساب ته رسيدګي او تکليف يې روښانه کوي.

همدارنګه د هغه چا حال هم همداسي دی چي غوا او پسه ولري او په سختي او اساني کي يې حق ادا نکړي، هغه غواوي هم د حشر په ميدان کي حاضريږي او په پوره سمبال شوي حالت خپل ښکرانو او ښکرانو وهي، هره يوه چي تېره شي ، بله راځي، دا دوره همداسي ادامه پيدا کوي په هغه ورځ چي اوږدوالی يې پنځوس زره کلونه دی ، تر دې چي د خلکو په مېنځ کي قضاوت وشي بيا د هغه کس لار هغه ته ښودل کيږي."

خلک له هر لوري هغه ته راتلل او شاګردان يې زياتېدل . د انقلاب دوهم نسل چي د رسول الله صلی الله عليه وسلم په زيارت مشرف شوی نه وو ، د هغه مبارک صلی الله عليه وسلم دې هوښيار او پوه شاګرد او پوه معلم ته راتلل او د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم د حديثونو په اورېدلو يې ځان ته ډاډ ورکاوو.

د مسلمانانو دريم خليفه د ابوهريره رضی الله عنه حق اداکړ، څرنګه چي د هغه له کار نه راضي وو احترام يې ورته درلود او زيات بخښښونه يې ورکول. په دې سره د ابوهريره

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنه حالت تغیر وکړ، له خواري او تنګلاسي یې حال په شتمني او غنا بدل شو او الله تعالی په یوه بل نعمت یعني واده کولو ونازاوو. ښځه یې هماغه بسره د غزوان لور وه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کې یې کار ورسره کاوو. هو د غزوان لور د ابوهریره رضی الله عنه ښځه شوه او دهغه سره یې واده وکړ. ابوهریره رضی الله عنه له دې کار نه سخت خوشحال شو او د خوښي احساس یې وکړ، د دې په بدل کې چې الله تعالی یې وضعیت ته تغیر ورکړی وو، د الله تعالی د نعمتونو شکر به یې په ذکر، عبادت او دهغه په داسي ستایلو چې ښنګه ور سره وړ وو، په ځای کاوو.

یوه ورځ له خپلو برجسته شاګردانو څخه ورته محمد بن سیرین راغی، ابوهریره رضی الله عنه په داسي حال کې چې له هغه سره خبري کولې له جیب څخه یوه کتاني ټوټه راوکښه تر څو د خپلې پوزې او به پرې پاکې کړي. ابن سیرین د دې صحنې له لیدلو حیران شو او ویې ویل: اوس په کتاني ټوټه د خپلې پوزې او به پاکوې !؟ ابوهریره رضی الله عنه یې په ځواب کې وویل: اې ابن سیرینه ! قسم په الله زه د رسول صلی الله علیه وسلم د منبر او حضرت عایشې رضی الله عنها د حجرې تر مینځ د لوږي له امله لټ په لټ اوښتم، څوک چې زما په حال نه پوهېدل یو ه او بل ته یې ویل: هغه لېونی دی. په داسي حال کې چې ما له لوږي پرته بل مرض نه درلود. بیا یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلو اغوستو جامو ته اشاره وکړه او ويې ويل: نه پوهېږې څه مي اغوستي دي؟ بيا يې د الله تعالی ډېر شکر ادا کړ.

ابوهريره رضی الله عنه د خلفای راشدينو په ځانکړي ډول د حضرت عثمان رضی الله عنه د خلافت په مهال خورا ارام او اسوده ژوند کاوو، په پوره معنی نورو ته په تعليم ورکولو مشغول وو.

دا مشهوره خبره د هغه ده: د علم يو فصل چي ياد کړم، زما لپاره تر زر رکعته نفلي لمونځ غوره ده او يو فصل علم چي نورو ته وښيم، که په هغه عمل وکړم يا نه، له سل رکعته نفلي لمانځه راته غوره ده. همدارنګه ويل يې: ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واورېدل چي ويل يې: "کله چي د طالب العلم مرګ راورسېږي او هغه د علم او پوهي په حاصلولو مشغول وي، د شهادت په مرګ به مړ شي."

د حضرت عثمان رضی الله عنه له شهادت وروسته مسلمانانو له علي بن ابي طالب رضی الله عنه سره بيعت وکړ او هغه يې د مسلمانانو د خليفه په حيث وټاکه، ابوهريره رضی الله عنه هم ورسره بيعت وکړ. علی رضی الله عنه د هغو درزونو د له منځه وړلو لپاره راولاړ شو چي د مسلمانانو په منځ کي پيدا شوی وو. خو فتنه لويه او په ډېرو ښارونو کي يې د مسلمانانو توجه ځان ته جلب کړې وه، اخر د هغوی په مېنځ کي ويني تويول او جنګ مېنځ ته راغی، کولای شو وو ايو چي د جمل او صفين جنګونه د دې فتنې نتيجه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورتنيو پېښو ابو هريره رضی الله عنه ځای ناستی کړ، په هيڅ پېښه کي يې برخه وانه خيسته، ځکه هغه حديث چي يې له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه اورېدلی وو ، هغه يې له دې کار څخه راګرځاوو.

انحضرت صلی الله عليه وسلم فرمايلي وو : "راتلونکي کي به فتنې ښکاره شي ، هغه مهال په ځای کېناستونکی له هغو نه غوره دی چي د هغوی په لور حرکت کوي او هغه کس چي د هغو فتنو په لور په ارامي سره روان وي له هغه غوره دی چي تېز ور روان وي او هر څوک چي د هغوی په لور غاړه کږه کړي، هغه به ځان ته ورجذب کړي پس هغه مهال کي چا پناه پيدا کړه بايد هغې پنا ته لاړ شي."

دا حديث په هغه وخت کي د ابو هريره رضی الله عنه د کار دستور وو ، نو ځکه يې په کور کې کېناستلو ته ترجيح ورکړه ، ځان يې په هغو فتنو کي شريک نه کړ او له مدينې څخه د باندي نه ولاړ.

يو شمېر نور لوی اصحاب لکه سعد بن ابی وقاص ، ابن عمر ، عمران بن حصين او ابی بکر الثقفي رضی الله عنهم له هغه سره هم عقيده وو.

له دې وروسته د حضرت علی رضی الله عنه زوی حسن خلافت ته ورسيد ، په دې کال (څلوېښتم هجري) يې د جماعت د کال نوم کېښود. ابو هريره رضی الله عنه دې جريان ته له ورننوتلو هم ځان وساته، خپل پخوانی کار يې له سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

شروع کړ او د رسول الله صلی الله علیه وسلم په ښار کي يې د حديث او فقهي په خپرولو شروع وکړه، سره له دې چي سن يې ډېر لوړ شوی وو، د مسلمانانو په مېنځ کي د ځلېدونکي ستوري په څېر ځلېده او علم يې په ښارونو کي خپرېده، ورځ په ورځ يې شاګردان زياتېدل، څرنګه چي پوه شو د حديثونو بيانول د خلکو څخه د فتنې د مهال پېښې له ياده باسي دا کار يې دوه چنده کړ، هره اونۍ به د جمعې د خطيب نه مخکي د منبر تر څنګ درېده او حديث به يې بيانول، دا کار به يې هره اونۍ کاوو او خلکو به نوي احاديث ترې اورېدل، د هغه له قوي حافظې او ښکلې لهجې څخه حيران وو او ګمان يې کاوو چي هغه يې د کتاب له مخي وايي.

ابوهريره رضی الله عنه د صحابه وو په مېنځ کي د حديثونو د لومړي حافظ په نوم وځلېد، خلکو به له يوه او بل سره ويل چي ابوهريره رضی الله عنه دومره احاديث له کومه کړل په داسي حال کي چي هغه له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره تر څلور کاله زيات وخت تېر نه کړ او هغه کسان چي ډېر کلونه له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره وو دومره حديثونه يې نه دي ياد؟

ابوهريره رضی الله عنه دې ټولو زمزمو ته متوجه شو، نو ځکه له هغه وروسته به د هغه د بيان په شروع کي هغوی شاهدي ورکوله چي ابوهريره رضی الله عنه ډېر وخت له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره وو او له رسول الله صلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله علیه وسلم څخه یې داسي خبري اورېدلې چي دوی نه دي اورېدلې. حتی لوی امام او د قران کریم جامع زید بن ثابت هم دا شاهدي ادا کړه چي پیغمبر علیه سلام ابوهریره ته دعا وکړه چي الله تعالی یې حافظه قوي او ثابته کړي.

یوه ورځ یو کس ثابت رضی الله عنه ته راغی او سوال یې تري وکړ: هغه ورته وویل لاړ شه له ابوهریره څخه دا سوال وکړه ځکه یوه ورځ زه له ابوهریره رضی الله عنه او یوه بل کس سره په مسجد نبوي کي د دعا په کولو مشغول وو چي ناڅاپه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم راغی، زموږ تر څنګ کښېناست او ویې ویل: خپل کار ته ادامه ورکړئ. ما او ملګری مي چي د دعا په کولو مشغول وو دعا مو له سره شروع کړ او آن حضرت صلی الله علیه وسلم آمین وایه. وروسته ابوهریره دعا وغوښته او داسي یې وویل: یا الله هغه څه چي دغو دواړو ملګرو مي در څخه وغوښتل زه یې هم در څخه غواړم او له تا څخه داسي علم غواړم چي هیڅکله هېر نشي. رسول الله صلی الله علیه وسلم امین ووایه. وروسته موږ وویل اې رسول الله صلی الله علیه وسل موږ هم له خدایه داسي پوهه غواړو چي هیڅکله هېره نشي. خو رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: دوسي ځوان له تاسو مخکي والی وکړ.

له دې سره، سره د خلکو د ابوهریره په وړاندي د نظرونو ویل بند نه کړل او پټي زمزمې یې په ښکاره خبرو بدلي شوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره رضی الله عنه مجبور شو چې په جرات او خپل وس سره له ځان څخه دفاع وکړي او د خپل یاد سبب خلکو ته رونښانه کړي.

ویې ویل: خلک وايي چې ابوهريره رضی الله عنه زيات احاديث بيانوي.... او وايي: ولې مهاجرين او انصار د هغه په اندازه احاديث نه روايت کوي؟ بايد ووايم چې مهاجر ورونړه په بازارونو کې په کاروبار مشغول وو او انصار ورونړه هم په خپلو ځمکو کې په کښت او کرونده مشغول وو، ولې زه نېستمن سړی وم چې د خپل نس د مړولو لپاره هر وخت له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره وم. کله چې به دوی نه ول زه به حاضرېدم او کله چې به دوی هېرول ما به يادول، زه معتکف شخص وم او ډېر وخت مې له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره ژوند کاوو، کله چې به هغوی تلل، زه به پاتې کېدم او کله چې به هغوی هېرول ما به يادول، ما ځان په بازار کې په معامله او په کرونده کې په کرولو نه مشغول کاوو چې له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ليرې واوسم. بلکې د رسول الله صلی الله علیه وسلم په حضور کې به مشغول وم، له هغوی نه به مې غوښتل چې يوه کلمه راته وښيي او ډوډۍ راکړي، ما خمېره شوې ډوډۍ نه خوړه (نمي شوای کولای چې پيدا يې کړم)، ورېښميني جامې مې نه اغوستې، غلام او وينځه مې نه درلودل، له لوږې مې په خپل نس پوري ډبري تړلې، که څوک به مې له څنګه تېرېده له هغه به مې د يوه ايت

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوښتنه کوله چي په دې سره يې خپل ځان متوجه کړم څو ما ورسره بوزي او خواړه راکړي.

خلکو ته به يې ويل چي پيغمبر عليه سلام ورته داسي دعا کړې چي الله تعالى ورته داسي علم ورکړي چي هيڅکله هېر نشي او ويل به يې: زما د حافظې قوت د رسول الله صلى الله عليه وسلم د دعا په برکت دی. له هغه وروسته ډېر خلک د ابوهريره رضى الله عنه په وړاندي غلي شول، څه يې ونه ويل او باور يې شو چي ابوهريره رضى الله عنه رښتيا وايي. له دې لاري يې مقام لوړ، علم او فضل يې د عام او خاص په ژبه شو.

د يوې جمعې په ورځ چي د مسلمانانو د زياتوالي له امله په جومات کي ځای نه کېده، ابوهريره رضى الله عنه ولاړ شو، د منبر تر څنګ ودرېد او خلکو ته يې په خپل خطاب کي وويل: اې خلکو د الله رسول، صادق مصدق او ابو القاسم صلى الله عليه وسلم وويل: هر څوک چي قصدا ماته د دروغو نسبت وکړي، ځان دي د دوژخ د اور لپاره تيار کړي.

ما له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه واورېدل چي ويل يې: د قيامت په ورځ به زما امت په داسي حال کي راشي چي د اوداسه نښي به يې په تندي، لاسونو او پښو باندي معلومي وي(دا اعضاوی به سپيني او روښانه وي) نو له تاسو څخه هر څوک کولای شي د عبادت لپاره د اوداسه په زيات کولو سره دا نور زيات کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: که خلک پوهېدای چې د اذان په کولو او دلمانځه لپاره په لومړي صف درېدلو کې څومره فضیلت دی، دومره هجوم به یې راووړ چې دا کار به په پچه اچولو پای ته رسېده او که پوهېدای چې مسجد ته ژر تلل څومره ثواب لري دا فرصت به یې له لاسه نه ورکاوو او که پوهېدای چې د سهار او ماخستن لمونځونه څومره ثواب لري، په سینه به د هغو د ادا کولو لپاره مسجد ته تلل.

رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: هر څوک چې له تاسو څخه په لمانځه کې د خلکو امام شي، لمونځ دې نه اوږدوي، ځکه د خلکو په مېنځ کې کوچنیان، لویان، ضعیف او مریض خلک موجود وي، خو که یې وغوښتل چې لمونځ یوازې وکړي هر ډول چې یې خوښه وي کولای شي چې ادا یې کړي.

رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: له ټولو وختونو بنده الله تعالی ته هغه وخت نژدې دی چې په جومات کې وي. نو کله چې په جومات کې یاست ډېر وخت دعا وکړئ.

همدارنګه رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: کله چې تشهد وایاست له څلورو شیزونو څخه په خدای پناه وغواړئ او دا عا ووایاست " اللهم انی اعوذبک من عذاب جهنم ومن عذاب القبر ومن فتنة المحیا و الممات ومن شر فتنة المسیح الدجال" (یعني اې خدایه ! د جهنم له عذاب نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قبر له عذاب نه، د حيات او مرګ له فتنې نه او د دجال د شر له فتنې څخه تا ته پناه دروړم)

رسول الله صلی الله عليه وسلم وفرمايل: هر څوک چې له هر لمانځه وروسته دري ديرش ځله سبحان الله، دري دېرش ځله الحمد لله او دري دېرش ځله الله اکبر ووايې او په پای کې د لا اله الا الله وحده لا شريک له، له الملک وله الحمد وهو علی کل شیء قدير، په ويلو سره سل پوره کړي، د هغه ګناهونه به وبښل شي، که څه هم د درياب د پوکاڼو په اندازه زيات وي.

رسول الله صلی الله عليه وسلم وفرمايل: په شپه او ورځ کې دوه ډلې ملائيکې تاسو ته راځي، يوه ډله د سهار په مهال او بله ډله د ماښام په مهال، دا دواړه ډلې د سهار او ماښام په لمونځونو کې يوې او بلې ته رسيږي (سره يوځای کيږي) هغه چې په شپه کې له تاسو سره وي، سهار اسمان ته ځي، الله تعالی (سره له دې چې په هر څه پوهيږي) له هغوی څخه پوښتنه کوي: زما بنده ګان مو په څه حال کې پرېښودل؟ په ځواب کې وايي: يا الله!! کله چې هغوی ته ورغلو او کله چې له هغوی څخه راتلو د لمانځه په کولو بوخت وو.

همدارنګه له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه مې واورېدل چې ويې ويل: الله تعالی فرمايلي دي: ما لمونځ د ځان او بنده ترمنځ تقسيم کړی دی او بنده چې هر څه وغواړي هغه ته يې ورکوم، نو کله چې بنده ووايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

الْحَمْدُ للّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. تعالی فرمايي: بنده زما حمد وو ايه او کله چي وو ايي:

الرَّحْمـنِ الرَّحِيمِ. الله تعالی فرمايی: بنده مي زما ثنا وويله. او چي وو ايي : مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ. الله تعالی فرمايي: بنده مي عظمت او لويې بيان کړه. او کله چي وو ايي: إِيَّاكَ نَعْبُدُ وإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ. دا برخه زما او د بنده په مېنځ کي اړه لري او بنده چي مي هر څه وغواړي هغه ته به يې ورکړم. او کله چي وو ايي اهدنَــا الصِّرَاطَ المُستَقِيمَ 6 صِرَاطَ الَّذِينَ أنعَمتَ عَلَيهِمْ غَيرِ المَغضُوبِ عَلَيهِمْ وَلاَ الضَّالِّينَ

الله تعالی فرمايي : دا جملې مي د بنده لپاره دي او هرڅه چي وغواړي وربه يې کړم.

ابوهريره رضی الله عنه همداسي حديثونه بيانول تر څو يې چي احساس کړ، د اذان وخت را رسېدلی دی، نو يې خپلو خبرو ته خاتمه ورکړه.

ددې حديث له بيان وروسته ابوهريره رضی الله عنه د خلکو په مېنځ کي کښېناست، دجمعې لمونځ ودرېد. له لمانځه وروسته يو سړی چي له ابوهريره رضی الله عنه څخه د رسول الله صلی الله عليه وسلم ددې ټولو حديثونو د بيانولو څخه حيران شوی وو. په منډه منډه يې ځان د حضرت عايشې رضی الله عنها حجرې ته ورساوو، سلام يې واچا وو او ويې ويل: اې ام المؤمنين! هغه حديثونه چي ابوهريره رضی الله عنه خلکو ته بيان کړل وادي ورېدل؟ هغې وويل: هو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه سړي وويل: ايا دا ټول حديثونه يې له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه اورېدلي دي؟ حضرت عايشې رضی الله عنها هم په تعجب سره هغه ته وويل: له ابوهريره رضی الله عنه سره به په دې اړه خبره وکړم. يوه ورځ وروسته حضرت عايشې رضی الله عنها يو کس ابوهريره رضی الله عنه ته ولېږه او هغه يې ځان ته وغوښت. بيا يې هغه ته وويل: ته له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه زيات حديثونه روايت کوې، ايا تا ډېر وخت هغه له ما څخه ليدلی او خبري دي يې اورېدلې دي؟ ابوهريره رضی الله عنه پوه شوچې دا خبري د هغه په اړوند د خلکو د خبرو انعکاس دی. د زړه په ارامي او هوښياري سره يې د حضرت عائشې رضی الله عنها په ځواب کي وويل: اې مورې! ته د رسول الله صلی الله عليه وسلم لپاره د اينې او رنجلو مي په برابرلو مشغوله وې. خو په الله قسم هيڅ څيز نشوای کولای چي زما توجه له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه خپل ځان ته واړوي او يوه شېبه ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه غافل کړي.ام المؤمنين حيرانه شوه او نه پوهېده چي ابوهريره رضی الله عنه ته څه ځواب ورکړي، نو ځکه غلې پاته شوه او ابوهريره رضی الله عنه هم خپل کور ته لاړ.

ابوهريره همداسي د رسول الله صلی الله عليه وسلم د حديثونو بيانولو ته ادامه ورکړه، له کوم انتقاد کوونکي څخه نه ډارېده او د هري ملامتي ملامتوونکي نه پرېشانه کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله به دحضرت عائشې رضی الله عنها د حجرې څنګ ته راته، خلک به دهغه په ليدلو سره يو ځای کېدل او ابوهريره رضی الله عنه به ورته حديثونه بيانول. حضرت عائشې ته به يې په خطاب کې ويل: اې دحجرې مېرمنې! غوږ شه. حضرت عايشې رضی الله عنها به هم دنورو اصحابو په څېر د هغه خبرو ته غوږ نيو او څه به يې نه ويل ځکه د ابوهريره رضی الله عنه له خولې يې د هغې جملې له اورېدلو وروسته له ځان سره وعده کړې وه چې هغه ته به څه نه وايي. څرنګه چې ابوهريره رضی الله عنه دوهم ځل دا خبره تکرار کړې وه، يو ځل داسې چې ټولو خلکو اورېدلې وه او بيا د ځينو اصحابو په حضور کې په همدې نوبت کې وو چې دحضرت عايشې رضی الله عنها حجرې ته په ورننوتلو يې له نژدې هغې ته سلام واچاوو او ويې ويل: السلام عليکم ورحمة الله وبرکاته. ام المؤمنين هم هغه ته د پردې له شا څخه ځواب ورکړ او ويې ويل: وعليکم السلام ورحمة الله وبرکاته او پوښته يې وکړه چې ابوهريره، ته يې؟ هغه وويل: هو. هغې وويل: له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه زيات حديثونه روايت کوې؟ ابوهريره رضی الله عنه هغه ځواب چې مخکې يې دې ته ويلی وو، تکرار کړ او ويې ويل: هو، په الله قسم، اې مورې زه اينې، رنجلومې او تېلداني نه وم مشغول کړی. د اسلام ستري مېرمن دهغه په ځواب کې وويل: ښايي ابوهريره په خپل حفظ باور ولري او د الله د دين، د الله د رسول او د ټولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلکو خیر خواهی او د علم د بې توجهي وېرې د حدیثونو بیانولو ته وادار کړی وي.

ابوهریره رضی الله عنه له دوو ایاتونو ته چې په قران کریم کې راغلي دي متوجه وو او ویل یې: په الله قسم، که چیرې دغه دوه ایاتونه په قران کریم کې نه وای هیڅکله به مې تاسو ته حدیثونه نه وای بیان کړي، چې عبارت دي له:

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى مِن بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَـئِكَ يَلعَنُهُمُ اللّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللاَّعِنُونَ ﴾ البقره: ١٥٩

(بېشکه څوک چې پټوي هغه چې موږ نازل کړل صفا حکمونه او د هدایت خبرې پس دهغې نه چې موږ دا پرانیستل د خلکو د پاره په کتاب کښې په هغوی لعنت کوي الله او لعنت کوي په هغوی لعنت کوونکي)

﴿إِلاَّ الَّذِينَ تَابُواْ وَأَصْلَحُواْ وَبَيَّنُواْ فَأُوْلَـئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ البقره ١٦٠

(مګر چا چې توبه وکړه او درست یې کړ خپل کلام او بیان یې کړه حقه خبره نو هغوی معاف کوم او زه لوی ښښونکي ډېر مهربان یم)

یو شمېر خلک عبدالله بن عمر رضی الله عنه ته ورغلل او اعتراض یې وکړ چې حضرت ابوهریره رضی الله عنه زیات احادیث روایت کوي. هغه هم د ابوهریره رضی الله عنه په اړه په شک او تردید کې شو. له هغه وروسته چې به حضرت

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره رضی الله عنه حديثونه روايت کول خصوصاً د جمعې په ورځ به يي په دقت غوږ ورته نيو، خو څه يې ونه موندل چي ورباندي اعتراض وکړي بلکي د هغه په ځای يې د ابوهريره رضی الله عنه قوی او ځيرکه حافظه وستايله او شک يې ورو ورو له مېنځه لاړ. البته جزئي نکتو وجود درلود، هغه منتظر وو چي هغه شکمنې نکتې هم ها خوا شي. يوه ورځ دهغو وخت هم راورسېد، يعنې ابوهريره رضی الله عنه حديث روايت، هغه يې پيغمبر صلی الله عليه وسلم ته منسوب کړ او ويې ويل: پيغمبر صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي: "هر څوک چي د جنازې تر شا لاړ شي او په هغې لمونځ وکړي، الله تعالی په بدله کي ديوه قيراط په اندازه ثواب ورکوي او که دهغه په دفن کولو کي برخه واخلي دوه قيراطه به په لاس راوړي او هر قيراط د احد له غره څخه لوی دی."

ابن عمر رضی الله عنه ددې حديث له اورېدلو وروسته چي هغه يې لوی وباله، دابوهريره رضی الله عنه لاس ونيو او يوې ګوښې ته يې بوت او ورته ويې ويل: ای ابوهريره رضی الله عنه دا کوم حديث وو چي له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه دي نقل کړ؟ ابو هريره رضی الله عنه وويل: په الله قسم، له هغه څه پرته چي اورېدلي مي دي بل څه مي نه دي روايت کړي. بيا يې د حضرت ابن عمر رضی الله عنه لاس ونيو او د حضرت عائشې رضی الله عنها حجرې ته لاړ، ويې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویل: اې ام المؤمنین! تاته په خدای قسم درکوم چي دا حدیث دي له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه نه واورېد چي فرمایل یي: هر څوک چي د جنازې تر شا لاړ شي او په هغې لمونځ ادا کړي، الله تعالی په بدله کي د یوه قیراط په اندازه ثواب ورکوي او څوک چي د هغه په تدفین کي برخه واخلي د دوو قیراطو په ندازه اجر به تر لاسه کړي. او هر قیراط داحد تر غره لوی دی."

حضرت عائشې رضی الله عنها وفرمایل: هو!

دحضرت ابوهریره رضی الله عنه څېره له خوشحالې وځلېده اوابن عمر رضی الله عنه ته یې وویل:اې د عبدالرحمن پلاره! زه کرلو په کرونده او کارو بار په بازار کي نه وم بوخت کړی او له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه یې نه وم بې پروا کړی، بلکي زه هر وخت له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره وم او له هغه به مي غوښتل چي یوه خبره راته وښیي او خواړه راته راکړي.

ابن عمر رضی الله عنه یې خبري ومنلې او ویې ویل: "اې ابوهریره رضی الله عنه! ته له موږ څخه ډېر وخت له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره وې او تر موږ ټولو د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم په حدیثونو عالم یې."

حضر ت ابن عمر رضی الله عنه له هغه جدا شو په داسي حال کي چي له ارمانه یې لاسونه یو په بل موښل او ځان یې ملامت کاوو، ویې ویل: "زیات قیراطونه مي له لاسه ورکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي." دا پیښه ددې باعث شوه چې د حضرت ابوهريره رضی الله عنه دزياتو حديثونو د روايت په اړوند دهغه شک له مېنځه لاړ شي او همدارنګه پوه شو چې داشخص (ابوهريره رضی الله عنه) د قوي حافظې څښتن او ريښتيا ويونکی دی چې په دې ميدان کې له ټولو مخکې شوی او د وړاندې والي کړۍ يې وړې ده.

يوه ورځ ابن عمر رضی الله عنه ته يو کس راغی او ويې ويل: اې دعبدالرحمن پلاره! ايا يو شمېر حديثونه چې حضرت ابوهريره رضی الله عنه يې روايت کوي نه منې؟ ابن عمر وويل: " نه، مګر بايد ښکاره کړم چې زموږ او دهغه په مېنځ کې يو فرق وجود لري، هغه دا چې هغه جرات وکړ او موږ بې زړه شوو." هغه کس له دې چې ابن عمر دا ستر صحابي او لوی عالم تائيد کړ، خوښ شو، ولاړ او حضرت ابوهريره رضی الله عنه ته يې دا کيسه وويله. ابوهريره رضی الله عنه په داسې حال کې چې تبسم يې کاوو وويل: ګناه مې داده چې مانه دې هير کړي او هغوی هېر کړي دي.

د حضرت ابوهريره رضی الله عنه لپاره مدينه منوره تر ټولو ښکلی ښار وو، په مدينه کې هستوګنه تر بل هر ځای خوښوله، خو له دې سره د کعبې شريفې د زيارت لېوال هم وو.

همدارنګه خوښوله يې چې ځيني اسلامي ښارونه هم ووينې او هغه علم، حديثونه او پوهنه چې لري د هغو ځايونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خلکو په اختيار کې ورکړي. له دې سربېره يې نور مشکلات هم در لودل چې له مدينې څخه د هغه د وتلو مانع وو له هغې جملې يې زړه مور چې ابوهريره رضی الله عنه به يې هره ورځ ليدلو ته ورته او مينه به يې ورسره ښکاره کوله حق به يې ورپه ځای کاوو او ويل به يې : مورې الله تعالی دې د نېکې جزا درکړي چې زه دې په ماشومتوب کې وپاللم. مور به يې په ځواب کې ويل: زويه الله تعالی دې تاته هم اجر در کړي چې په زوړ والي کې له ماسره نېکي کوې.

ابوهريره رضی الله عنه مجبور وو چې په مدينه کې پاته شي او له هغه ځايه چېرته ونه ښورېږي، تر دې چې هغه وفات شوه.

له هغه وروسته ابوهريره رضی الله عنه د سفر هوډ وکړ او په اسلامي خاورو کې يې قدم کښېښود، له مختلفو اسلامي ښارونو يې ليدنې وکړې کوفې، بصرې، دمشق او نورو ځايونو ته لاړ. هر ښار ته چې به رسېده، خلک به يې په چاپېر راټول شول. ابوهريره رضی الله عنه به ورته حديثونه ويل او هغوی به يې له خپل علم څخه فايده من کول.

وايي: خلک به يو بل ته سره ورغلل چې د شپې له خوا سره راټول شي، ابوهريره رضی الله عنه به يې په مېنځ کې ودرېد او تر سهار پورې به يې حديثونه ورته بيانول. هغه يوازې د مور له وفات څخه وروسته وکولای شول چې د حج په مراسمو کې برخه واخلي او په دې مراسمو له پوهانو او د حديثونو له

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینه لرونکو خلکو سره ویني. هغوی هم له فرصت څخه استفاده کوله، تر څو چې به یې له علم او پوهې څخه څه په لاس نه وو راوړي له هغه څخه نه جدا کېدل.

ابوهریره رضی الله عنه چې له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه څه اورېدلي وو، خلکو ته یې ویل خو د علم له څپرکو یې یوازې یو څپرکی له ځان سره ساتلی وو، ځکه د دې څپرکي ډېری حدیثونه د شر، فتنو او د راتلونکي او تېر وخت د پېښو په اړه وو چې خلکو ته یې تصور ګران وو. ابوهریره رضی الله عنه ډارېده چې هغه خلکو ته واوري وبه یې نه مني او نبوي حدیثونه به د دروغو تر نوم لاندې راشي، نو ځکه یې په غور سره دې ته ترجیح ورکړه چې دا حدیثونه خلکو ته ونه وایي. ابوهریره رضی الله عنه څو ځله خلکو ته وویل چې له هغه سره داسې علم دی چې خلکو ته یې نه دی ښوولی او څه چې دوی ته یې ویلي دهغه ټول علم نه دی، همدرانګه ویل به یې: پیغمبر علیه سلام دعلم دوه لوښي زما په اختیار کې راکړل، ما یو د خلکو لپاره خاص کړ او بل مې له ځان سره وساته، ځکه که هغه و وایم غاړه مې وهل کېږي. ویل به یې د حدیثونو کڅوړې له ابوهریره رضی الله عنه سره دي چې تر اوسه یې نه دي خلاصې کړې.

د دې ستر عالم منظور تر هغه ورسته د اسلام امامانو وموند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

امام ذهبي د ابوهريره رضی الله عنه ددې خبرې په خپل نظر کې دا سې ویلي دي:" زما په نظر ځيني احاديث چې د اصولو، فروع، مدح او ذم په باره کې وي او د فتنو د تحريک باعث گرځي، پټول يې جايز دی خو کوم حديثونه چې د حلال او حرام په اړه دي په هيڅ وجه يې پټول جايز نه دي ځکه هغه حديثونه له ښکاره څيزونو او هدایاتو څخه دي."

امام بخاری له حضرت علی رضی الله عنه څخه نقل کوي چې فرمايي:" هغه احاديث د خلکو لپاره بيان کړئ چې په مطلب يې پوهېږئ او د هغو احاديثو له ويلو څخه صرف نظر وکړئ چې په مطلب يې نه پوهېږئ، ايا تاسو خوښوئ چې الله او رسول يې تکذيب شي؟"

حافظ ابن کثير وايي: دحديثونو هغه لوښی چې ابوهريره رضی الله عنه دخلکو لپاره بيان نکړ، په حقيقت کې د فتنو، مشکلاتو او هغو جنگونو په اړه دي چې د خلکو په مېنځ کې پېښ شول او يا هغه پېښې دي چې له هغو وروسته پېښېږي. که يې مخکې له هغو خبر ورکولای ډېرو خلکو به دروا غ بلل او ريښتينې او صحيح خبره چې به يې ويله نه به يې منله. مثلا که يې ويل: تاسو ته وايم چې امامان به ووژني، د يوه او بل په مخ به توره وکښل شي زما خبره مو منله؟"

امام ابن حجر(شارح بخاری) له ابن منير څخه په نقل وايي: د ابوهريره رضی الله عنه هدف له دې خبرې(که احاديث روايت کړم ستونی به مې پرې شي) څخه دادی چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله ظالمان واوري چي هغه د دوی په کارونو انتقاد کوي او د هغوی هڅي ناپوهي بولي، ممکن غاړه يي ووهي.

ځينو ويلي دي: احتمال لري چي هغه حديثو د قيامت د علامو او يا په اخره زمانه کي د حالاتو د تغير او د فتنو د وقوع په اړه وي که څوک يې درک نه کړي نه يې مني او حتی هغه څوک چي پوهه نه لري په هغوی نيوکه کوي.

د حديثونو په روايت او حفظ کي د ابوهريره رضی الله عنه د شهرت له امله زيات شمېر خلک د حديثونو د زده کولو لپاره مدينې ته ورغلل او ورځ په ورځ يې شمېر زياتېده، تر دې چي اته سوه کسه ته ورسېد. د هغوی په مېنځ کي يو شمېر مشهور صحابه لکه انس بن مالک، جابر ابن عبدالله، ابن عباس، اثله بن الاسقع هم ليدل کېدل رضی الله عنهم. همدارنګه د اصحابو کرامو زامن او ستر تابعين لکه حسن بصری، سعيد بن مسيب (څوک چي لور يې ابوهريره ته واده کړه)، محمد بن سيرين، ابوادريس خولاني او ابو مسلم بن عبدالرحمن هم د هغه له شاګردانو څخه وو رحمة الله تعالی عليهم اجمعين.

پورتنۍ پېښې د مروان بن حکم توجه چي د معاويه رضی الله عنه له لوري د مدينې حاکم ټاکل شوی وو ځان ته واړوله او هوډ يې وکړ چي ابوهريره رضی الله عنه وازمايي او د هغه د ياد په اړه چي هغه يې په کراتو ادعا کوله چي "ګناه مي څه ده، چي ما ياد کړي او هغوی هېر کړی دي؟" ډاډ حاصل کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مروان د دې کار د سرته رسولو لپاره خپل پوه او ځیرک لیکونکی ابو الزعیزعه ته وویل: "غواړم ابوهریره رضی الله عنه وازمایم، نو ځکه زه هغه حاضروم او له هغه څخه حدیث پوښتم، ته د پردې شاته ودرېږه او هغه حدیث چې دی یې وایي یادداښت یې کړه."

ابوهریره رضی الله عنه راغی، مروان سوالونه ورڅخه شروع کړل چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د پلاني مطلب په اړه څه فرمایلي دي؟ یا یې فلاني ته څه ویلي دي. ابوهریره رضی الله عنه هغه ډول ته وا چې د کتاب له مخې یې وایي حدیثونه ورته ویل او ابوالزعیزعه همهغه یاداښت کول. اخر پوښتنه او سوال کول پای ته ورسېدل او ابوهریره خپل کور ته لاړ. یو کال وروسته، مروان ابوهریره خپل ځان ته راوباله او د تېر کال په څېر یې خپل لیکونکي ته وویل: تر پردې شاته کښېنه، زه هماغه تېر سوالونه ترې کوم، ته ځوابونه ورسره مقایسه کړه.

ابوهریره رضی الله عنه راغی. مروان وروسته او وړاندې هغه تېر سوالونه ترې وکړل. ابوهریره رضی الله عنه ځواب ورکاوو او ابوالزعیزعه خپلې لیکنې ته کتل. ویې لیدل چې ابوهریره رضی الله عنه له کمې او زیاتې پرته هماغه کلمات بیانوي. هغه مهال ابوهریره رضی الله عنه د مروان کار ته متوجه شو او ویې ویل: ولې هغه د تېر کال مطالب پوښتې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

مروان وويل:غوښتل مي تاوازمويم. دا وخت ابو الزعيزعه د پردې له شا څخه راووت او مروان ته يې وويل: اې اميره ! په الله قسم، له حديثونو څخه يوه کلمه کمه يا زياته اويا مخکي او وروسته نه وه.

مروان وخندل، د ابوهريره رضی الله عنه څېره پراخه او وځلېده. بيا ابوهريره رضی الله عنه مروان ته وويل: زه څو کاله له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره وم. په هغو کلونو کي مي له هر څه ډېره مينه له دې سره وه چي له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه يوه خبره زده کړم او دعمر په همهغو کلونو کي پوه وم او ښه مي بلله چي هر څه رسول لله صلی الله عليه وسلم فرمايي، هغه ياد کړم. هغه صلی الله عليه وسلم هم راته دعا کوله. اې دعبدالمالک پلاره! په الله قسم، ټول هغه څه چي مي له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه اورېدلي دي تاسو ته نه وايم. دعلم يوه کڅوړه زما سره ده چي تر اوسه مي نه ده خلاصه کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مدينې امير

د مختلفو ښارونو مسلمانان ورو، ورو د ابو هريره رضى الله عنه په فضيلت پوه شول. په ځانګړې ډول د مدينې خلک، ځکه هغه د دوى لومړنى معلم شمېرل کېده. له ډېرشو کلونو زيات وخت تېرېده چې ابوهريره رضى الله عنه هغوى ته د حديثونو په زده کړه مشغول وو. په خلکو ګران وو، هر ځاى به يې د هغه ستاينه کوله او مرتبه يې لوړه بلله. څرنګه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم له غوره اصحابو څخه وو نو کله کله به په لمانځه کې د خلکو امام کېده هم.

مروان چې په مدينه منوره کې د معاويه رضى الله عنه حاکم وو هغه ته يې زيات احترام درلود، ځکه د هغه حفظ، تقوا او پرهېزګارې هغه حيران کړى وو. په کومو مسئلو کې چې به ورته مشکل پيدا کېده له هغه به يې فتوا او د نظر څرنګوالى غوښت او د هغه په اجتهاد به يې عمل کاوو. مروان خپل زامن عبدالعزيز او عبدالمالک ابوهريره رضى الله عنه ته وسپارل چې هغوى ته فقه ورزده او د دين له مسئلو يې باخبره کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څه چې د ابوهريره رضی الله عنه مقام يې د مروان په وړاندې لوړ کړی وو، دا وو چې هغه په علم کې صادق او په عمل کې مخلص وو چې د الله تعالی له رضا پرته يې بل هدف نه درلود، نو ځکه يې د حق د خبرې په کولو کې جرات درلود او د هيڅ ملامتې څخه نه ډارېده، څنګه چې خپله مروان ته يې په نيکۍ امر او له بدۍ نهې کوله، په کراتو يې هغه ته بې له ستړګې پټولو نصيحت او د هغه لپاره وعظ کاوو.

د مروان غلام ابومريم وايي: يوه ورځ مروان د مدينې د ښار په منځ کې ځان ته په کور جوړولو لګيا وو، زه نژدې ورسره کېناستم او د هغه د کار څرنګوالی مې کوت، په دې وخت کې ابوهريره رضی الله عنه هملته تېرېده، دهغوی په ليدلو يې وويل: کور ټينګ جوړ کړئ، اوږدې هيلې ولرئ، ژر به مړه شئ. مروان راته وويل: ابوهريره رضی الله عنه څه وايي؟ هغوی ته مې وويل،وايي: کور ټينګ جوړ کړئ، اوږدې ارزوګانې ولرئ، ژر به مړه شئ.

مروان د دې جملې له اورېدلو غلی شو، ابوهريره رضی الله عنه يو شمېر مهاجرينو ته په خطاب کې وويل: اې قريشو! په ياد راوړئ چې پرون څه واست او نن څه ياست. نن ورځ خلک تاسو ته کار کوي، د فارس او روم د سيمو د غلامانو لرونکې ياست، د سپينو اوړو ډوډۍ او غوښې خورئ، نو کوښښ وکړئ د حيواناتو په څېر يو او بل مه سره خورئ، نن ځانونه واړه وشمېرئ تر څو مو الله تعالی سبا ته لوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

وګرځوی. په الله قسم له تاسو هيڅ څوک نشته چي مقام يې
يوه درجه لوړ شي او الله تعالی يې د قيامت په ورځ کښته رانه
ولي.

بيا د مروان کور ته ننووت او ويې ليدل چي په دېوال باندي
تصوېرونه ښکل شوي دي، ويې ويل: ما له رسول الله صلی
الله عليه وسلم څخه واورېدل چي ويل يې: "الله تعالی
فرمايلي دي: څوک دی ظالم له هغه چا چي جوړ کړي په څېر د
هغه څه چي ما پيدا کړي دي، که ريښتيا وايي او کولای شي د
عالم کوچنۍ ترينه ذره دي جوړه کړي که څه هم د غنم يا جوار
دانه وي."

يوه ورځ ابوهريره رضی الله عنه په دارالاماره کي مروان ته
ورغی، مروان د دروازې ساتونکي ته وويل: وګوره چي
څوک دی؟ ساتونکي وويل: ابوهريره رضی الله عنه دی.
مروان د داخلېدلو اجازه ورکړه، بيا يې وويل: "د رسول الله
صلی الله عليه وسلم له احاديثو راته يو حديث روايت کړه."
ابوهريره رضی الله عنه وويل: ما له رسول الله صلی الله عليه
وسلم څخه واورېدل چي ويې ويل: "داسي ورځ به راشي چي
ډېر اميران به داسي هيله لري چي کاشکي له اسمان څخه
ځمکي ته رالوېدلي وای خو چي د امارت شغل يې په غاړه نه
وای.

دې موضوع د ابوهريره رضی الله عنه مقام د هغه له علم او
فقې سره د مروان په وړاندي لوړ کړ. له دې امله په ۴۵ هجری

(c) ketabton.com: The Digital Library

کال کي کله چي معاويه رضی الله عنه ، مروان د همدې کال د حج مسؤل وټاکه هغه ته يې وويل چي په مدينه کي خپل ځای ناستی حضرت ابو هريره رضی الله عنه وټاکي.

مروان د جمعې په ورځ منبر ته پورته شو او د مدينې د خلکو تر غوږ يې ورسوله چي هغه حضرت ابو هريره رضی الله عنه په مدينه کي خپل ځای ناستی پرې ايښی دی. خلک د دې خبري له اورېدلو خوشحاله شول، ځکه د مدينې خلکو حضرت ابو هريره رضی الله عنه ډېر خوښاوو، نېک اخلاق او ښکلې سيرت يې د ټولو خلکو خوښ وو.

ابو هريره رضی الله عنه د امارت دنده په غوره ډول سر ته رسوله، په لمانځه کي د خلکو امام وو. د جمعو په ورځو به يې هغوی ته خطبه ويله. د عدالت سياست يې غوره کړ، د هغوی په جګړو کي به يې قضاوت او اختلافات به يې ورحل کول، د هغوی په منځ کي يې د يوه عادي کس په څېر ژوند کاوو.

امارت د هغه په اخلاقو او رفتار کي بدلون رانه ووست. تواضع، خاکساري، فاسدو او دنيوی مقامونو ته نه توجه يې ددې باعث شوه چي ټول يې په نېکي ياد کړي، هغه د پاک وجود او ښکلو اخلاقو څښتن وو. ښکلو لوبو او د دنيا د غولوونکو ښکارونو تحقير او دالله تعالی د نعمتونو شکر د هغه د لويي او سترتوب حکايت کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه ورځ يې په نبوي مسجد کې د لمانځه له دربدلو وروسته خلکو ته په خطاب کې په لوړ غږ وويل: د الله تعالی شکر دی چې دين يې ټينګ او محکم کړ او ابوهريره يې وروسته له دې چې د غزوان لور ته يې د نس د مړولو او د سورلۍ د درلودلو لپاره کار کاوه، د خلکو امام وګرځاوه. اې مسلمانانو، په الله قسم! ما د هغوی خدمت يوازې د يوې ټوټې ډوډۍ او ددې لپاره چې په تياره شپو کې ما په اوښ سپور کړي، په غاړه واخيست، بيا الله تعالی هماغه ښځه زما مېرمن کړه.

کله به په خره سپرېده چې ځل يې درلود او د خرما د تارونو يو نرۍ پړۍ يې په غاړه وو، ابوهريره رضی الله عنه د هغه په وسيله کارونه سرته رسول، کله چې به خلکو سپور يا پياده په داسې حال کې چې د خاشو پنډه به يې په اوږه وه وليد، ويل به يې: امير دی لار ورکړئ.

ثعلبه بن ابی مالک القُرظی وايي: ابوهريره مې په هغه مهال چې د مروان ځای ناستی وو په بازار کې په داسې حال کې وليد چې د سون د لرګيو کوده يې په شا وه کله چې يې زه وليدم ويې ويل: ابن ابی مالک د امير لپاره لار خلاصه کړه. ومې ويل: همدومره بس ده؟ بيا يې وويل: د امير لپاره لار خلاصه کړه.

يوه ورځ د ابوهريره رضی الله عنه يوه دوست ابو رافع، ابوهريره رضی الله عنه شام ته دعوت کړ، کله چې ډوډۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېښودل شوه ویې ویل: ابو رافع هغه هډوکي چې غوښه لري د امير لپاره پرېږده.

ابو رافع فکر وکړ چې په ډوډۍ کې یې غوښه وجود لري، خو کله چې یې ولیدل، خواړه یې په غوړیو کې میده شوي ډوډۍ ده په داسي حال کې چې خندل یې وویل: ابوهریره ته یو خوښ طبیعته سړی یې.

یوه ورځ د جماعت نه د راوتلو وروسته یو ځوان ورته راغی او ویې ویل: ولي یې ستا کنیه ابوهریره ایښې ده؟ ابوهریره ورته وکتل او ویې ویل: له ما څخه نه ډارېږې؟ ویې ویل: هو له تا نه ډارېږم. ابوهریره وویل: ما د خپل کور پسونه پوول، یوه وړه او صحرایي پشي مي درلوده چې د شپې مي د ونې لاندي پرېښوده او چې ورځ به شوه، هغه به مي له ځان سره صحرا ته بیوه او ساتېري به مي ورسره کوله، نو ځکه یې زما کنیه ابو هریره کېښوده.

کوچنیان به هم د ابوهریره له نیکي رویې، عاجزي او خوښو څخه برخمن کېدل، وایي: هلکانو به د شپې د کلاغ لوبه کوله، بې له دې چې هغوی متوجه شي، ابو هریره به په ارامي سره هغوی ته نژدې کېده او ناڅاپه به یې ځان د هغوی لوبي ته ننیوست، خپلي پښې به یې کښولې (غوښتل یې ماشومان وخندوي) هلکان به وېرېدل او تېښته به یې کوله.

مروان دوه ځلي ابوهریره رضی الله عنه په مدینه کې خپل ځای ناستی وټاکه او په دې وسیله یې هغه نازاوو، ځان ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې نژدې کاوو او د هغه د علم او کمال له امله يې ورته تحفه ورکوله.

معاويه رضی الله عنه هم د ابوهريره مقام لوړ ساته او له دمشق نه به يې ورته تحفې استولې. له دې سره سره ابوهريره رضی الله عنه نشو ای کولای چي له اسلام سره د مروان په کوچني مخالفت غلی پاته شي، ځکه هغه يو صادق عالم وو، چي د الله د رضا او په اخرت کي د سرلوړي فکر يې کاوو. هغه مروان د ځينو کارونو له امله سپکاوو چي په هوښ راشي. کله به خبره دې ته ورسېده چي مروان به قهرجن شو، بيا به هم ابوهريره رضی الله عنه د حق د د فاع پرته بل څه نه ويل.

يوه روځ ابو هريره رضی الله عنه په دار الاماره کي مروان ته ورغی او ورته ويې ويل: تا د ربا (سود) بيعه حلاله کړې ده؟ مروان وويل: څه ډول؟ ابوهريره وويل: تا د محاکک [1] معامله (هغه چي روا نه ده) حلاله کړې ده، په داسي حال کي چي رسول الله صلی الله عليه وسلم د خوړو خرڅول مخکي له دې چي هغه په پوره ډول په لاس کي نه وي راوړل شوي منع کړي دي.

اخر معاويه، مروان له امارت څخه ليري کړ او يو بل څوک يې د هغه په ځای غوره کړ، سره له دې د هغه مقام او لوړتيا د خلکو په وړاندي کمه نشوه، څرنګه چي ډېری خلکو په خاص

[1] - د محصولاتو خرڅول او اخيستل مخکي له دې چي په لاس راشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډول بنـی امیـه وو ورتـه ډیـر احتـرام درلـود ، ځکـه د هغـوی لارښوونکی وو.

د مـروان پـه وړانـدي د حضـرت ابـو هريره رضـی الله عنـه دريځ په دواړو حالاتو يعني د امارت او له هغه وروسته کي په نيکي امر او له بدي راګرځول وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرهېزګار عابد

د دې ستر صحابي لويه ارزو د علم طلب او د هغه نشر وو. په دې سربېره يې بله ځانګړتيا هم رلوده چې اهميت يې د علم له طلب څخه کم نه وو هغه هم تقوا او له الله تعالى څخه وېره وه، په دې ډول چې د الله تعالى د ذات ورووه.

د الله تعالى د اطاعت په لار کې کوښښ، هغه ته نږدې کېدل، په نيکو کارونو عادي کېدل او نيکه رويه د دې ستر صحابي ځانګړتياوې وې. د اځانګړتياوې څه حيرانوونکې نه وې ځکه ټولو اصحابو له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه زده کړې وې، يعني علم او عمل دواړه يې له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه خپل کړي وو. خبره داده چې صادق عالم په خپل علم عمل وکړي، هغه په ځان عملي کړي تر څو د نورو لپاره نمونه واوسي. ابوهريره رضى الله عنه زيات عبادت کاوو، د تهجد لمونځ به يې ډېر وخت کاوو، اوږدې رکوعګاني او سجدې به يې ادا کولې، ډېر استغفار او تسبيحات به يې ويل. توبه به يې کښله او اوږدې دعاوې به يې کولې. د شپې به يې الهي دربار ته زارۍ او ژړاوې کولې، د دوشنبې او پنج شنبې ورځ به يې روژه نيوله او په هيڅ وجه يې دا روژې نه پرېښودې، شپه يې په دريو برخو وېشلې وه، دريمه برخه ويده کېده، بله دريمه به بيدار وو او عبادت به يې کاوو، دريمه دريمه برخه کې به يې هغه حديثونه چې ياد يې وو راتکرارول او په زړه به يې راوړل. خپله کور والا به يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعبادت لپاره د شپې په هغې برخه کي راويښولـه پـه کومـه کي چي به يې عبادت کاوو.

ستر تابعي ابوعثمان وايي: اووه ورځي د ابـوهريره رضـی الله عنـه مېلمـه وم، هغـه، ښـځي او خـادم يې شپه درې برخي کړي وه او د شپې هره برخه يې د لمانځه په کولو تېرولـه يعني لومړی به يوه لمونځ کاوو، له هغه وروسته چي وخت بـه يې پوره شو بل به يې راويښاوو.

هغه په ورځ کي زر کرته د ښښني غوښتنه کوله، ډېره دعا بـه يې کوله او ويل به يې: ډېر بخيل هغه څوک دی چي پـه سلام اچولـو بخالـت کوي او ډېر عـاجز هغـه څوک دی چي لـه دعـا غوښتلو عاجز وي.

د ذي الحجې پـه لومړی لسيزه کي بـه ابـوهريره رضـی الله عنه او عبدالله بن عمر بازار تـه تلل او تکبيرونـه بـه يې ويـل، خلکو به هم په يوه غږ ورسره زمزمه کول. هغـه د سهار د دوو رکعتونو پـه سنت لمانځه کي ډېر کوښښ کاوو او ملګرو تـه بـه يې هم د هغـو د کولـو توصيه کولـه او ويـل بـه يې: د سهار دوه رکعتـه سنت لمـونځ مـه پرېږدی کـه څـه هم اسونه مو پـه لغتـه وهي.

ابوهريره رضی الله عنه پـه خپـل کـور کـي د لمانځـه د کولـو څلور ځايه درلودل:

۱- د کور د لويي دروازې تر څنګ(د لمانځه د کولـو لپـاره کوچنۍ کوټه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ – په کور کي
۳ – په کوټه کي يې
۴ – د کور له دروازې سره نژدې

کله چي به له کور څخه ووت، په دې ټولو ځايونو کي به يې لمونځ کاوو، قران کريم يې زيات تلاوت کاوو، په ځانګړې ډول په لمانځه کي، د لمانځه په ځومره او څنګه والي کي يې کټ مټ د رسول الله صلی الله عليه وسلم پيروي کوله.

ابورافع وايي: ما د ماخستن لمونځ په ابوهريره رضی الله عنه پوري ادا کړ، هغه په لمانځه کي د اذا السماء انشقت سورت وو ايه او د تلاوت سجده يې ادا کړه. پوښتنه مي ترې وکړه: دا کومه سجده وه؟ ويې ويل: په رسول الله صلی الله عليه وسلم پوري مي لمونځ کاوو، چي د اسجده يې ادا کړه. له هغه وروسته چي زه هم دې ايت ته رسېږم، سجده کوم.

د هري اونۍ په دوشنبه او پنجشنبه يې روژه نيوله، په مياشت کي يې درې ورځي نورې روژې هم نيوې، تر څو يې د حضرت رسول الله صلی الله عليه وسلم وصيت په ځای کړی وي.

ويل يې: خپل ملګري حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم ماته په مياشت کي د دريو ورځو روژه نيولو، د سهار د دوه رکعته سنت لمونځ کولو او تر خوب مخکي د وتر لمانځه د اداکولو توصيه کړې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حضرت ابوهريره رضی الله عنه د مجرد والي دوره ډېره اوږده او په کوزده کولو کي يې ځنډ وکړ، ځرنګه چي ډارېده په کبيره ګناه وانه وړي، همېشه به يې په مسجد کي دعا کوله چي الله تعالی يې د کبيره ګناه له کولو وساتي ترڅو يې دين سالم پاته شي. ويل شوي چي هغه به په جوماتکي له الله تعالی د زنا، غلا او نورو کبيره ګناهونو څخه پناه غوښته چي تر ې ونشي. هغه ته وويل شول: ايا ډارېږې؟ ويې ويل: زه څه امان لرم په داسي حال کي چي شيطان ژوندی دی، انسان چي د خوږ ژبوالي ترڅنګ د عمل شکر ادا نکړي، حقيقي عابد نه جوړېږي.

ابوهريره رضی الله عنه به هر وخت خلکو ته ويل چي مخکي څوک وو او اوس څوک دی او همېشه له هغه څخه د الهی نعمتونو د شکر اواز اورېدل کېده او دا کلمې يې زياتي تکرارولې: "الحمد لله الذی هدیٰ ابا هريرة للاسلام، الحمد لله الذی من علی ابی هريرة بمحمد عليه الصلوة والسلام"

د عبادت او تقوا غوره ثمره، خوښ شوي او نيک اخلاق لاس ته راوړل دي، چي الله تعالی دا داوړه په ابوهريره رضی الله عنه لوروليوو، تر نورو زيات کورنۍ، خپلوان، همسايه ګان او ملګري د ښه چلند وړ دي، ابوهريره رضی الله عنه له دې ټولو سره، سره له خپلي مور سره ډېره نيکي کوله او ځرنګه چي يې هغه له يمن څخه مدينې ته راوستلې وه، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغې په شرک یې ډېر فکر وکړ، اخر مسلمانه شوه. بیا یې ځان د هغې خدمت ته وقف کړ، موریې تر څو چې ژوندۍ وه ورباندي ګران وو او ورڅخه راضي وه.

ابو هریره رضی الله عنه له خپلو اولادونو سره نیکه رویه کوله او ښه یې تربیه کړل. له خپلو غلامانو سره یې نېکي او ښه ګزاره کوله او هغوی ته یې پوه او علم ورښود. له ورونډو اوګاونډیانو سره یې هم نېکه رویه کوله او احترام یې ورته درلود، له هغوی سره په ورین تندي مخامخ کېده او په خوږو جملو ورسره غږېده.

په لنډ ډول ټول خلک یې خوښول او له هغوی سره یې مهرباني کوله، د ټولو خیر غوښتونکی وو، خپل بدن یې د خلکو د تعلیم او تعلم په خدمت کي کړی وو، هغوی ته یې په نیکي امر او له بدي یې راګرځول. د خلکو په وړاندي متواضع وو او په خپلو ښکلو کړنو یې هغوی خوشحاله ساتل.

دا ستر عالم په علم، شهرت او مقام باندي مغرور نه وو. ابن عباس ته چي له هغه نه ډېر وړوکی وو، ویل یې: ته له مانه غوره او عالم یې. ابو هریره رضی الله عنه ښبونکی او مهربان وو.

طغاوی وایي: په مدینه کي مي له حضرت ابو هریره رضی الله عنه سره واړول، د رسول الله صلی الله علیه وسلم هیڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحابي مې ونه لید چې د هغه په اندازه د مېلمه خدمت وکړي.

حمید بن مالک بن خیثم وایي: له ابوهریره رضی الله عنه سره مې د هغه په ځای چې په عقیق کې وو، ناست وم، د مدینې خلک چې په حیواناتو سپاره وو هغه ته راغلل. هغه ماته وویل: زما مور ته ورشه، زما سلام پرې وایه او ورته ووایه چې ماته مېلمانه راغلي دي او ډوډۍ راته راولېږه. مورې يې درې پاستي د وربشو ډوډوۍ له يو څه غوړيو او مالګې سره په یوه کاسه کې راواچول او ماته يې راکړل. هغه مې په سر کېښود دل هغوی ته مې راوړل، کله چې مو د غذا دسترخوان وغوړاوو، ابوهریره رضی الله عنه تکبیر ووایه او ويې ویل: د الله تعالی شکر دی چې موږ يې په ډوډۍ وروسته له دې ماړه کړو چې له خرما او اوبو پرته مو بل څه نه درلودل.

حمید وایي: کله چې مېلمانه لاړل، ماته يې وویل: اې وراره! له خپلو پسونو سره ښه چلېږه. د پوزي او به يې ورپاکې کړه او په شپه کې يې سم ځای ویده کړه. په یوه ګوښه ځای کې لمونځ وکړه، ځکه پسونه د جنت له حیواناتو څخه دي. په الله قسم په خلکو به داسي وخت راشي چې د پسونو څښتن ته به خپله رمه د مروان له کور نه غوره وي.

د مروان کاتب، ابو الزعیزعه وایي: مروان سل دیناره ابوهریره رضی الله عنه ته ورولېږل، څه وخت وروسته يې يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کس ورو استاوو او ویې ویل: ما سهوه کړې وه، هغه څه چې مې تاته در استولي وو، ستا برخه نه وه، هغه بېرته را ولېږه.

ابو هریره رضی الله عنه وویل: د هغو پیسو یوه برخه راسره پاته ده، هر وخت چې زما برخه راورسېږده همدا ورڅخه کمې کړئ.

ابوالزعیزعه وایي: مروان غوښتل چې پوه شي، هغه پیسې ابو هریره رضی الله عنه نفقه کړې او که یې له ځان سره ساتلې دي؟

ابو هریره رضی الله عنه خپل مال د غلامانو د ازادولو او یتیمانو د پاللو لپاره صرف کاوو.

وایي یوه ورځ یې په خپله مېنځه چې ورڅخه نا راحته شوې وه متروکه پورته کړه څو یې تنبه کړي، بیا یې وویل: که د قیامت په ورځ قصاص نه وای، ته مې وهلې، خو اوس دې خرڅوم، چې زما مهم او عاجل ضرورتونه پرې پوره شي، ځه لاړه شه او د الله تعالی د رضا لپاره ازاده یې.

ابو هریره رضی الله عنه خوش طبیعته وو او د ښکلو ټوکو کول یې خوښول. د مثال په ډول: یوه ورځ یو ځوان ورته راغی او ویې ویل: اې ابو هریره رضی الله عنه روژه مې نیولې وه، ناڅاپه مې پلار په داسې حال کې راغی چې یو څه ډوډۍ او غوښه ورسره وه، بې پامه مې یوه اندازه وخوړه.

ابو هریره رضی الله عنه وویل: دا هغه خواړه وو چې الله تعالی تاته ښنلې وه. ویې ویل: بیا کور والاوو ته ورغلم،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوی راته شیدې راوړي، په ناپامي کي مي وڅښلې.
ابوهريره رضی الله عنه وويل: تاته کوم مشکل نشته. ځوان
وويل: بيا ويده شوم، کله چي راويښ شوم اوبه مي وڅښلې.
ابوهريره وويل: وراره ! ته تر اوسه په روژه نيولو نه يې عادت
شوی.

کله چي ابوهريره رضی الله عنه شتمن شو، پښمي او
ورېښمي جامي به يې کولې، سره له دې هم دنيا نشوای
کولای چي هغه وغولوي او هغه همداسي له دنيا سره بې
ميني او له اخرت سره يې زړه تړلی وو.

د پيغمبر عليه سلام او خلفای راشدينو د ژوند لاريې
غوره کړې وه او د رسول الله صلی الله عليه وسلم هدايات يې
د خپل ژوند قانون او د کار کړنلاره ګرځولې وه. همېشه يې
درسول الله صلی الله عليه وسلم دې وصيت ته پام کاوو چي
ويلي يې وو: "اې ابوهريره ! پرهېزګار اوسه چي تر ټولو
خلکو عابد شې، قناعت ولره چي تر ټولو خلکو شکر
کوونکی شې، څه چي ځان ته نه خوښوې نورو ته يې هم مه
خوښوه چي مؤمن شې، له همسايه سره دې نيک چلند کوه
چي واقعي مؤمن شې، کم خانده، ځکه خندا زړه مړ کوي." نو
ځکه هغه دنيا ته پام نه کاوو او ټوله توجه يې اخرت ته وه.

هغه د دنيا خوندونه او ښکلا وي ناڅيزه بللې او ويل به يې
چي ژر به رانه قبر کي پوښتنه وشي، د پروردګار لور ته به لاړ
شم او زما د اعمالو محاسبه به وشي. هغه ځان او نورو ته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ کي دوه ځلي د قبر عذاب ورپه يادا وو. د سهار په مهال به يې ژړل چي شپه لاړه او ورځ راغله او د فرعون آل په عذاب اخته شو او په شپه کي به يې ويل ورځ لاړه شپه راغله او د فرعون آل په عذاب اخته شو.

هر چا چي به داغږ اوريده د دوږخ له اوره به يې له الله تعالى نه پناه غوښته، هر وخت چي به يې جنازه ليده ويل به يې: تا سو ماښام ځئ او موږ به سهار در شو. يا تاسو سهار ځئ او موږ به شپه کي درشو.

هغه همېشه د اخرت د حساب او کتاب په فکر کي وو او د الله تعالى له عذاب ځخه ډارېده، دنيا ته يې کومه توجه نه وه او خلکو ته يې ويل: هيڅ فاسق دي په دې نه غولېږي چي الله تعالى ورته نعمت ورکړی دی.

كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيراً

ژباړه: کله چي په مړ کېدو شي (اور) نو موږ به يې زياتو و، په هغوی باندي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ابوهريره رضی الله عنه د ژوند وروستۍ ورځ

دده ستر صحابي عمر ډېر، د پوخوالي له مرحلې څخه تېر او زړښت ته رسېدلی وو. هغه د پيغمبر عليه سلام له وفات وروسته د خپل عمر پنځمه لسيزه تېروله او عمر يې د رسول الله صلی الله عليه وسلم له وفات وروسته اوږد شوی وو. هغه د زياتو او سترو اصحابو د جنازو په مراسمو کې ونډه درلوده چې وروستنۍ يې د ام لمؤمنين حضرت عائشې رضی الله عنها وه چې په ۵۸ هجري کال يې له دې نړۍ سره مخه ښه وکړه، ابوهريره رضی الله عنه يې د جنازې په مراسمو کې برخه واخيسته او هغه يې تر وروستۍ منزل پورې بدرګه کړه، له هغه وروسته ابوهريره رضی الله عنه ناروغ شو، احساس يې کړه چې مرګ يې رانژدې شوی دی، غوره يې بلله چې اجل يې ژر راورسيږي او دعا يې کوله چې الله تعالی يې له ٦٠هجري کال وړاندې په خپل لوري وبولي. ورو ورو يې حال خرابېده، ټول بدن يې سست او کمزوری شو، باور يې وکړ چې دا ناروغي د مرګ ناروغي ده او ژر به دنيا پرېږدي.

په مدينه منوره کې هم د اخبره خپره شوه چې د هغه وخت د اسلام ستر پوه او حافظ صحابي ناروغ شوی او د مرګ د

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرف په حال کي دی. خلک یې له هر لوري پوښتني ته راتلل، د هغه لپاره یې د جوړتیا، سلامتي او اوږده عمر هیله څرګندوله، څو وکولای شي له هغه څخه نوی علوم زده کړي، ځکه ابوهریره رضی الله عنه داسي علم درلود چي هیڅ کله یې سرچینه نه وچېده.

په دې وختونو کي یې شاګرد ابوسلمه بن عبدالرحمن بن عوف پوښتني ته راغی، چي ویې لیدل د استاد حال یې ښه نه او درد یې سخت دی، نارامه شو، اوښکي یې له سترګو رواني شوې، هغه یې په غېږ کي ونیو او ویې ویل: یا الله! ابوهریره رضی الله عنه ته شفا ورکړې. خو ابوهریره رضی الله عنه وویل: الله ! ما مړ کړې، ابوسلمه ته یې وکتل او ورو یې ورته وویل: "که مړ کېږې مړ شه، په الله قسم داسي وخت به راشي چي سړی به د ورور د قبر تر څنګ تېرېږي او هیله به کوي چي کاشکي دی دد دې قبر څښتن وای."

یوه ډله خلک یې لیدلو ته راغلل، ابوهریره رضی الله عنه یې څېرو ته وکتل، اوښکي یې په سترګو کي راټولي شوې او په ژړلو یې شروع وکړه، هغوی د ابوهریره رضی الله عنه له ژړلو متاثر شول او یوه له هغوی څخه له ابوهریره رضی الله عنه څخه وپوښتل: ابوهریره! ولې ژاړې؟ ویې ویل: د سفر په اوږدوالي او کمې توښې باندي ژاړم، ځکه د داسي غونډۍ په مخ یم چي د ګړنګ څنډه یې یا د جنت مخ ده یا د دوزخ او زه نه پوهېږم چي ما به کوم لوري ته وغورځوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاضرينو د هغه د خبرو له اوريدلو چې زړه يې د الله له ويري څخه ډک، نېکو کاره، صالح او داسي کس وو چي شيطان نه وي تېر ايستلی، حيران شول او د هغه له خبرو يې د عبرت درس واخيست.

اخر ابوهريره رضی الله عنه خپل زامن المحرر، محرز، عبدالرحن او بلال، همدارنګه غلامان او سعيد بن مسيب، مهم او لوی شاګردان يې را وغوښتل او هغوی ته يې داسي وصيت وکړ: کله چي مړ شم، ساندي مه راپوري کوئ، ځکه په رسول الله صلی الله عليه وسلم باندي چا ساندي ونه کړې، له شا مي اور ځای ته حرکت مه کوئ، په تلوار مي د هديرې په لور يوسئ، ځکه ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واورېدل چي ويې ويل: کله چي د صالح سړي جنازه په تابوت کي کېښودل شي، وايي: ما ژر يوسئ، ماژر يوسئ. خو متاسفانه کله چي د ناصالح سړي جنازه په تابوت کي کېښودل شي وايي: په ما دي هلاکت وي! ما چېرته وړئ؟ ما چېرته وړئ؟ له هغه وروسته ابوهريره رضی الله عنه وژړل. چا ورته وويل: څه شی دي ژړوي؟

ويې ويل: "د سفر ليري والی او د توښې کموالی."

بيا يې زوی ته وصيت وکړ چي، په ذی الحليفه کي يي کور غلامانو ته ورکړي او له هغوی سره نېکي وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ابوهريره رضی الله عنه د ژوند د وروستۍ ورځې سهار راورسېد، مروان بن حکم يې پوښتنې ته راغی او ويې ويل: الله تعالی دې شفا درکړي اې ابوهريره!

ابوهريره رضی الله عنه سترګې خلاصې کړې، پورته لوري ته يې وکتل او ويې ويل: "الله! زه ستا ملاقات خوښوم ته هم زما ملاقات خوښ کړه."

مروان يې له څنګه ولاړ شو او ولاړ. څو شېبې وروسته يې مطمئنه روح له ملکوت اعلی سره پيوست شوه او له دې نړۍ يې مخه ښه وکړه. د همېشني او ارام ژوند د ښه راغلاست په لوريې منډه کړه او تاريخ د ۵۹ هجري کال په حواديثو کې په زرينو کرښو وليکل: (په دې کال د وسې، يمني ابوهريره رضی الله عنه، د حضرت رسول صلی الله عليه وسلم ملګری او تکړه شاګرد، د علم د لاسته راوړلو، د الله د عبادت او نيکو کارونو له کولو وروسته له دې فاني نړۍ سره مخه ښه وکړه. ټولو خلکو باندې وژړل او د هغه له جدايي څخه سخت غمګين شول).

د ابوهريره رضی الله عنه د وفات خبره ډېره ژر په مدينه او شاوخوا کې خپره شوه، خلکو خپل کارونه پرېښودل او د ابوهريره رضی الله عنه کورته چې په ذی الحليفه کې وو، په منډه لاړل، د هغه تابوت يې په ګرمې او سوځوونکې لمر کې په اوږو کړ او د نبوي مسجد په لوريې د جنازې د مراسمو لپاره يووړ، خلکو د هغه د تابوت په وړاندې ارام حرکت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاوو. د ماسپښین د لمانځه وروسته یې نبوي مسجد ته یووړ. د جنازې د مراسمو په مخ کې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اصحاب او تابعین ناست وو، دوو صحابه وو عبدالله بن عمر او ابوسعید خدري چې له یو بل سره په څنګ روان وو، په کراتو ویل: د الله تعالی رحمت دې په ابوهریره رضی الله عنه وي.

خلکو د مازدیګر لمونځ ادا کړ، د حضرت ابوهریره رضی الله عنه تابوت یې څنګ ته راووړ، د مدینې امیر ولید بن عقبه امام شو او خلک ورپورې تر شا ودرېدل. خلک دومره زیات ول چې د جومات په انګړ کې نه ځایېدل، د جنازې لمونځ وشو، له لمانځه وروسته لومړی د حضرت عثمان رضی الله عنه زامنو دهغه تابوت د خلکو په ګڼه ګوڼه کې په اوږو کړ او د بقیع د هدیرې په لور روان شول، دا نوی مېلمه د مدینې په ستره هدېره کې چې د الله تعالی یو شمېر نېکو او نژدې بنده ګانو ته یې ځای ورکړی وو، خاورو ته وسپارل شو، خلکو په غم او ډېره ژړا له هغه سره خدای پاماني وکړه.

د بقیع پاکو روحونو د دې پاکې روح هرکلی وکړ او د هغه له حضور نه خوشحاله شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حضرت ابوهريره رضی الله عنه یاد ژوندی پاتي شو

حضرت ابوهريره رضی الله عنه له سترو کارونو نه ډک عمر تېر او اسلام له هغه څخه ستر انسان جوړ کړی وو. په خپل وخت او وروسته له هغه یې، دنیا د خپل وجود له فیض نه فایده منه کړه او دی لاړ. هغه تر دې وړاندې له چوپان پرته بل څه نه وو او چا ورته پام نه کاوو.

ریښتیا چې اسلام د خلکو او اسلامي امت لپاره څومره ستر کارونه کړي دي؟ که اسلام نه وای، خلک مړه کېدل، ضایع کېدل او تاریخ هېرول، خو د اسلام په سیوري کې هغوی همېشني شول او نومونه یې د تل لپاره پاتې شول.

ابوهريره رضی الله عنه د اسلام له نابغه ګانو او لویانو څخه وو، چې له سره یې هدف مشخص کړی وو، هغه ته د رسېدلو په لار کې یې له هیڅ تکلیف څخه مخ وانه ړاوو او د هغه د لاس ته راوړلو لپاره یې سخت مشکلات وزغمل، اخر خپل هدف ته ورسېد.

هغه د رسول الله صلی الله علیه وسلم دژوند په دوران کې هر وخت هڅه کوله چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم پوه شاګرد او د الله د دین پوه او فقید عالم واوسي. نوځکه یې هره شېبه له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه علم زده کاوو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او يادا وو يې. د دې مهم کار د لاس ته راولو لپاره يې لوږې، خوارۍ او ډېرې تنګلاسۍ وزغملې او ويې شوای کولای له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه زيات او بابرکته علم زده کړي.

د رسول الله صلی الله عليه وسلم له رحلت وروسته همېشه په دې فکر کې وو، چې هغه علم چې يې زده کړی دی نورو ته ورسوي او عمر يې په دې لار يعني د امت په خير خواهي او د اسلامي احکامو په بيان کې مصرف کړ. هغه هڅه کوله چې هغه علم چې يې زده کړی دی عمل هم ورباندې وکړي.

د رسول الله صلی الله عليه وسلم سيرت د خپل ژوند قانون وګرځوي، نو ځکه د علم په نشر او تبليغ بوخت شو او د دې هدف لپاره يې هر تور او سپکه زغمله. څو ځلې تر ازمايښت لاندې ونيول شو او کامياب ترې ووت. د علم په طلب او نشر کې يې نه يوازې د کاميابي لوي عامل هڅه او هاند وو بلکې اخلاص، صداقت او د الله تعالی د رضا حصول هم وو. بايد ووايو چې هغه علم د الله تعالی د رضا په خاطر نشر کړ او په اخرت کې يې سر لوړي همېشه په نظر کې وه. نېکمرغه ژوند يې وکړ او نېکمرغه ومړ. او که دا خبره چې وايي: (کلام الخلق اقلام الحق) يعني د خلکو وينا الهي تقدير دی، سمه ده، ابوهريره په دې زمينه کې ستره ګټه او لويه کاميابي په لاس راوړې ده، ځکه د هغه د ژوند په مهال او له هغه وروسته يې د امت غوره خلک يعني علماء، فقهاء، محدثين او خدای

(c) ketabton.com: The Digital Library

پالونکي په نېک نوم يادوي او نن ورځ يې هم هر ځای د خير يادونه کېږي.

سرور کائنات صلی الله عليه وسلم، ابو هريره رضی الله عنه ته وويل: "گمان مي کاوه چي هيڅوک د دې سوال د پوښتني لپاره له ابو هريره رضی الله عنه پرته مستحق نه دی. ځکه د حديثونو د زده کولو په اړه مي ستا سخت حرص ليدلی دی."

د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم ملگری طلحه بن عبدالله رضی الله عنه فرمايي: په دې کې شک نه لرم چي ابو هريره رضی الله عنه دي له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه خبري اورېدلي وي او موږ دې نه وي اورېدلې.

ستر صحابي حضرت ابن عمر فرمايي: ابو هريره رضی الله عنه له ما څخه غوره دی، ځکه حديثونه چي بيانوي پرې علم لري. همدا رنگه ابو هريره رضی الله عنه ته يې په خطاب کې وويل: ته تر موږ ټولو له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره ډېر وخت وې او تر موږ ټولو دې د هغه صلی الله عليه وسلم حديثونه غوره ياد کړي دي.

ستر عالم ابو عبدالله الشافي فرمايي: ابو هريره رضی الله عنه له هغو ټولو خلکو چي د هغه په وخت کې يې حديثونه روايت کول د قوي حافظې درلودونکی وو.

اميرالمؤمنين امام بخاری فرمايي: له اته سوه زياتو عالمانو له ابو هريره رضی الله عنه څخه په نقل، احاديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

روايت کول، هغه په خپل وخت کي له ټولو هغو کسانو چي حديثونه يې روايت کول د قوي ياد څخه برخمن وو.

امام ذهبي وايي: ابوهريره رضی الله عنه د هغه څه په ياد کي چي له رسول صلی الله عليه وسلم څخه يې اورېدلي يا ليدلي وي د هغه مبارک عين کلمات را نقل کړي دي او د غوره شخصيت لرونکی دی.

امام ابن کثير فرمايي: ابوهريره رضی الله عنه د قوي حافظې، خاص عبادت، صداقت او لويي څښتن وو. هغه د رسول الله صلی الله عليه وسلم د حديثونو معروف راوي او له حافظينو اصحابو څخه وو.

د بخاري شارح شيخ الاسلام ابن حجر وايي: ابوهريره رضی الله عنه له ټولو هغو خلکو نه چي د هغه په وخت کي يې حديثونه روايت کول، حافظه يې قوي وه او د اصحابو له جملې نه يوه هم د ده په اندازه احاديث نه دي روايت کړي، دا افتخار دده لپاره بس دی چي نوم يې لس ګونه زره ځله په اسلامي دېوانونو کي راغلی دی او له څوارلس پېړيو وروسته بيا هم د زرګونو علماوو او شاګردانو په ژبه د هغه نوم جاري دی.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library